

EESTI MAAÜLIKOOL
Põllumajandus- ja keskkonnainstituut

Kerli Kuusk

**JAHINDUSE MEEDIAKUVAND, MAINE JA
JÄTKUSUUTLIKKUS EESTIS**

**THE MEDIA IMAGE, REPUTATION AND SUSTAINABILITY
OF HUNTING IN ESTONIA**

Magistritöö
Loodusturismi õppekava

Juhendaja: dotsent Tiit Randveer

Tartu 2020

Eesti Maaülikool Kreutzwaldi 1, Tartu 51014		Magistritöö lühikokkuvõte	
Autor: Kerli Kuusk		Õppekava: Loodusturism (80519)	
Pealkiri: Jahinduse meediakuvand, maine ja jätkusuutlikkus Eestis			
Lehekülgi: 125	Jooniseid: 27	Tabeleid: 8	Lisasid: 2
Osakond:		Elurikkuse ja loodusturismi õppetool	
Uurimisvaldkond:		S210	
Juhendaja(d):		Tiit Randveer	
Kaitsmiskoht ja aasta:		Tartu, 2020	
<p>Jahindus on alati ühiskonnas konflikte ja arutelusid tõstatav teema olnud ning Eesti kiiret urbaniseerumist arvestades mõjutab jahinduse jätkusuutlikkust üha enam teemat mittevaldavate inimeste arvamus. Seetõttu ei saa alahinnata meediakajastusi ja nende mõju jahinduse maine ja tulevikuväljavaadete osas. Töö eesmärgiks on selgitada, milline on jahinduse meediakuvand ja maine hetkel Eestis ning milliseks hinnatakse selle jätkusuutlikkust, et huvigruppidel oleks võimalik planeerida parendustegevusi avaliku arvamuse kujunemisprotsessis osalemiseks ning seeläbi jätkusuutlikkuse tagamiseks vastavalt hetkel valitsevale olukorrale.</p> <p>Eesmärgi saavutamiseks on töö teoreetilise tausta koostamisel kasutatud kvalitatiivseid meetodeid, peamiselt kirjanduse ja meediaväljaannete sisuanalüüsi, valdkonnaga seotud institutsioonide veebilehtede sisuanalüüsi, lisaks dokumentide sisuanalüüsi, filmi analüüsi ning kirjalikku intervjuud (e-kiri). Lisaks on Eesti jahindusala meediaülevaate koostamiseks kasutatud meediamonitooringu tarkvara Station. Uuringu osas on rakendatud segametoodikat: andmete kogumiseks kasutati kvantitatiivset (küsitlused) ning analüüsiks ja esitamiseks nii kvantitatiivseid kui kvalitatiivseid meetodeid (nt hii-ruut test, Spearman'i astakorrelatsioonikordaja, kvalitatiivne kodeerimine). Uuring teostati lumepallimeetodil kahe veebiküsitlusena ning kokku laekus vastuseid 1069.</p> <p>Tulemustest selgus, et sarnaselt varasematele uuringutele Eestis usaldatakse jahinduse alal enim teadlasi ja jahimehi. Meediakanalite osas oli sotsiaalmeedia vaieldamatult kõige populaarsem, ent inimesed usaldavad seda siiski kõige vähem ning uuringus osalejate</p>			

hinnangul ei ole meediakajastuste põhjal jäänud negatiivne mulje jahindusest adekvaatne. Jahindusest on Eesti meedia üldsuse küsitluses osalenutele jätnud pigem negatiivse ja jahimeestele ning –naistele suunatud küsitluses osalenutele pigem positiivse mulje. Sarnaselt varasemale uuringule ilmnes, et Eesti jahinduse taseme ja jätkusuutlikkuse osas olid uuringus osalejate hinnangud positiivsed.

Märksõnad: jahindus, jahipidamine, meedia, avalik arvamused

Estonian University of Life Sciences Kreutzwaldi 1, Tartu 51014		Abstract of Master's Thesis	
Author: Kerli Kuusk		Specialty: Nature Based Tourism (80519)	
Title: The media image, reputation and sustainability of hunting in Estonia			
Pages: 125	Figures: 27	Tables: 8	Appendixes: 2
Department:		Chair of Biodiversity and Nature Tourism	
Field of research:		S210	
Supervisors:		Tiit Randveer	
Place and date:		Tartu, 2020	
<p>Hunting has always been a controversial subject in society and taking into account Estonia's fast urbanization rate, the opinion of people that are not familiar with the subject increasingly affects the sustainability of hunting. This is why media and its impact can not be underestimated when it comes to the reputation and sustainability of hunting. The objective of this thesis is to find out the current media image, reputation and sustainability assessment of hunting in Estonia in order to make it possible for interest groups to plan improvement actions regarding public opinion and sustainability in accordance with the current state.</p> <p>To achieve the objective, qualitative research methods have been used to compose the theoretical background, mainly literature and media publications content analysis, hunting related institutions' website content analysis, document analysis, film analysis and written interview (e-mail). In addition, media monitoring software Station was used to provide an overview of Estonia's hunting related media coverage. The survey was conducted using combined methods: data was collected quantitatively (questionnaires) and analyzed and presented using both quantitative and qualitative methods (e.g. Chi-square test, Spearman's rank correlation coefficient, qualitative coding). The survey was carried out as two web-based questionnaires, using the snowball sampling method and the total amount of participants was 1069.</p> <p>The results show that similarly to previous surveys done in Estonia, scientists and hunters are considered the most reliable when it comes to hunting. Social media was by far the</p>			

most popular media channel used but considered the least trustworthy and in the survey participants estimation the negative impression of hunting in the media is not adequate. For the general public the impression of hunting in Estonian media was rather negative and for the hunters rather positive. Similarly to a previous survey it was concluded that participants assess the level of hunting and its sustainability in Estonia to be positive.

Keywords: wildlife management, hunting, media, public opinion

SISUKORD

SISSEJUHATUS	7
1. TEOREETILINE TAUST	10
1.1. Jahindusest üldiselt	10
1.2. Jahindus maailmas	17
1.3. Jahindus Eestis	28
1.4. Avalik arvamus ja meedia roll selle kujundamisel	33
1.4.1. Avaliku arvamuse kujunemine ja olulisus	33
1.4.2. Meedia kui avaliku arvamuse kujundaja	37
2. MATERJAL JA METOODIKA	42
3. JAHINDUSE MEEDIAKAJASTUS. ÜLEVAADE JA ARUTELU	46
3.1. Jahindusest maailma meedias	46
3.2. Jahinduse meediakajastusest Eestis	55
4. TULEMUSED JA ARUTELU	61
4.1. Uuringus osalenute demograafiline analüüs	61
4.2. Jahinduse maine ja meediakuvandi analüüs	65
4.2.1. Jahinduse maine analüüs	65
4.2.2. Meediakuvandi ja meedia mõju analüüs	69
4.2.3. Positiivseima ja negatiivseima meediakajastuse analüüs	75
4.3. Eesti jahinduse tulevikuväljavaadete analüüs	79
4.3.1. Eesti jahinduse peamiste murekohtade ja jätkusuutlikkuse tagamise meetodite analüüs	79
4.3.2. Eesti jahinduse jätkusuutlikkuse hinnangute analüüs	82
4.4. Arutelu ja järeldused	88
KOKKUVÕTE	95
VIIDATUD ALLIKAD	97
LISAD	115
Lisa 1. Küsimused jahimeestele ja -naistele	116
Lisa 2. Küsimused üldsusele	121

SISSEJUHATUS

Jahipidamine on eksisteerinud sama kaua kui inimkond ja kuigi selle roll on ajas vähemalt piirkonniti oluliselt muutunud, on kindel, et see ei kao ka lähitulevikus. Kui algselt oli jahipidamise eesmärgiks toidu ja muu inimestele eluks esmavajaliku (nt kehakatted) hankimine, siis tänapäeval on see roll algses vormis säilinud väga vähestes piirkondades ja väga väikese arvu rahvaste jaoks maailmas. Üha enam tegeletakse jahipidamisega mitte esmavajaduste otseseks rahuldamiseks, vaid majandusliku tulu teenimiseks, vaba aja veetmise viisina või loodushoiu eesmärgil ulukiarvukuse reguleerimiseks.

Jahindus on mõistena laiem kui jahipidamine, hõlmates lisaks küttimisele ka mitmeid ulukiasurkondade ja nende majandamise ning hooldega seotud tegevusi nagu lisaõõtmise nii loomade konditsiooni hoidmise kui üha enam ka nende elupaigavaliku suunamise eesmärgil, loendamised, ulukiseire jne. Siit tuleneb ka jahimeeste kui loodushoidjate ja –kaitsjate roll, kuna nad tegelevad koostöös riiklike institutsioonidega järjepidevalt oma piirkonna ulukite arvukuse kontrolliga ning on üheks oluliseks riikliku ulukiseire ja –hooldete andmete allikaks. Käesolevas töös käsitletakse jahinduse all ainult suur- ja väikeulukite küttimist (sh jahiturism) ning jahipidamisena käsitletakse legaalset ja reguleeritud tegevust, mitte salaküttimist. Jahimeeste ja küttidena arvestatakse käesolevas töös läbivalt ka jahinaisi ning üldsuse all mõistetakse avalikkust, rahvast – jahinduse valdkonnas tegutsevad inimesi eristamata.

Jahindus on alati ühiskonnas konflikte ja arutelusid tõstatav teema olnud peamiselt seetõttu, et jahipidamisega kaasneb paratamatult surm. Kuna meedial on avaliku arvamuse kujundajana väga oluline roll, siis on oluline, kuidas jahindust kajastatakse – nii ulatuse kui objektiivsuse osas. Arvestades meedia mõjuulatust ja sotsiaalmeedia globaalse populaarsuse jätkuvat kasvu, tuleb seda valdkonda käsitada kui peamist jahinduse maine mõjutajat ja avaliku arvamuse kujundajat. Tänu sotsiaalmeediale levib informatsioon kiiremini ja kaugemale kui varem ning väljaanded püüavad šokeerivate ja emotsionaalsete lugudega n-ö klikke koguda, et saavutada ärilist edu. Konfliktse olemuse tõttu on oluline, et jahindus oleks adekvaatselt ja objektiivselt kajastatud, et neil, kes ise jahindusega

otseselt kokku ei puutu, tekiks sellest õige ettekujutus ning seeläbi vastaks ka avalik arvamus tegelikkusele.

Jahindus on negatiivset kajastust saanud sageli ka otseselt jahimeestesse ja jahindusorganisatsioonidesse mittepuutuvate teemade osas, milleks on näiteks salaküttimine ja peamiselt just väikeulukitega seotud jahiturism. Salaküttideks on osutunud ka jahimehi, ent suures plaanis kajastatakse salaküttimist viisil, mis jätab üldsusele negatiivse mulje jahindusest üldiselt, olenemata jahimeeste seotusest üksikjuhtumitega. Jahiturismi osas on viimastel aastatel olnud aktuaalseks teemaks maaomanike korraldatud väikeulukite jahiturism, peamiselt veelinnujaht, mille eetilised ja korralduslikud puudujäägid põhjustavad selle, et tehakse avalikke ebaõiglaseid süüdistusi ja üldistusi jahinduse, jahimeeste ja jahindusorganisatsioonide suunas.

Kuna Eesti rahvastikku iseloomustab üsna kiire urbaniseerumine, mistõttu jääb maale aasta-aastalt üha vähem rahvast, sõltub ka igasugune avalik arvamus eeskätt linnastunud inimeste seisukohtadest. Teisisõnu – jahinduse jätkusuutlikkust mõjutab üha enam teemat mittevaldavate inimeste arvamus. Seega ei saa meediakajastust ja selle mõju jahinduse maine ja tulevikuväljavaadete osas kuidagi alahinnata.

Käesoleva teema valik tuleneb selle ühiskondlikust aktuaalsusest ning autori isiklikust kokkupuutest jahindusega. Töö eesmärgiks on selgitada, milline on jahinduse meediakuvand ja maine hetkel Eestis ning milliseks hinnatakse selle jätkusuutlikkust, et huvigruppidel oleks võimalik planeerida parendustegevusi avaliku arvamuse kujunemisprotsessis osalemiseks ning seeläbi jätkusuutlikkuse tagamiseks vastavalt hetkel valitsevale olukorrale. Eelnevaid aspekte vaadeldakse nii jahimeeste kui üldsuse arvamuse põhjal ning selgitatakse ka nende arvamuste ühtivus või erinevus. Eesmärkide saavutamiseks on püstitatud järgmised uurimisülesanded:

- Milliseks hinnatakse jahindusalast meediakajastust ning selle mõju Eesti jahindusele üldsuse ja jahimeeste ning -naiste arvates?
- Kas ja mil määral nende arvamused meediakajastuse mõju osas ühtivad?
- Milliseks hindavad jahinduse jätkusuutlikkust Eestis üldsus ja jahimehed ning – naised?
- Kas ja mil määral nende hinnangud jahinduse jätkusuutlikkuse osas ühtivad?

Käesolev töö on jaotatud neljaks peatükiks, millest esimene annab teemast teoreetilise ülevaate, teine selgitab töös kasutatud meetodeid, kolmas annab ülevaate jahinduse meediakajastusest Eestis ja mujal ning neljandas on ülevaade uurimistulemustest. Teoreetilises osas on kirjeldatud jahinduse olukorda ja korraldust maailmas, Euroopas ning ka kitsamalt Eestis. Lisaks on koostatud teoreetiline ülevaade avaliku arvamuse kujunemisest ning meedia rollist selles protsessis. Meetoditest on käesolevas töös kasutatud nii kvalitatiivseid kui kvantitatiivseid: teoreetilises osas kasutatud erinevate kirjandusallikate analüüsi, valmisandmestikke, intervjuud ja ka audio-visuaalsete materjalide analüüsi ning uuring viidi läbi ankeetküsitlustena. Andmete kogumiseks kasutati kahte veebipõhist küsimustikku: üks jahimeestele ja –naistele ning teine laiemale üldsusele. Kolmandas peatükis on antud ülevaade jahinduse meediakajastusest, tuginedes maailma mastaabis nii konkreetsetele üksikjuhtumitele kui üldisele tendentsile. Eesti osas on lisaks läbivatele teemadele välja toodud ka jahindusalse meediakajastuse avaldamisstatistikat. Neljandas peatükis on toodud uurimistulemused, nende analüüs ja vastavad järeldused ning vastused püstitatud uurimisküsimustele.

Autor soovib avaldada tänu juhendajale Tiit Randveerile toetuse ja asjatundliku juhendamise eest, Marina Haldnale abi eest andmete analüüsil ning Eesti Jahimeeste Seltsile vastutulelikkuse ja panuse eest käesolevasse magistritöösse.

1. TEOREETILINE TAUST

1.1. Jahindusest üldiselt

Inimkond on suurema osa oma eksistentsist tegelenud küttimise ja korilusega. See on ajas ja ruumis muutunud vastavalt oludele – peamised muutused siinkohal on inimese enda põhjustatud. Põlluharimise laienemise ning tehnoloogia arengu taustal on kujunenud olukord, kus loomi on vaja küttida põllu- ja metsakultuuride kaitseks ning elujõuliste loomapopulatsioonide tagamiseks.

Jahindus ja jahipidamine on erinevad mõisted, kusjuures jahindus hõlmab ka jahipidamist. Mõned definitsioonid neile mõistetele on toodud tabelis 1. Peamine erisus on see, et jahipidamine on otsene saagi jälitamine ja püüdmine, samas jahindus hõlmab lisaks ka jahimajandust, ulukihoolet ja –kaitset. Ingliskeelses kirjanduses kasutatakse valdavalt mõisteid *wildlife management* (loodusressursside majandamine) ja *hunting* (jahipidamine), kuid ka *game management* (ulukimajandus) ja *shooting* (väikeulukijaht). *Wildlife management* tähendab loodusressursside majandamist laiemalt kui jahindus – see hõlmab ka neid liike, kes ei ole jahindusega otseselt seotud ning lisaks ka elupaikadega seonduvat (Wildlife Management s.a). *Hunting* mõiste viitab pigem jahipidamisele kui jahindusele, seda kinnitavad ka definitsioonid tabelis 1. Inglismaal kasutatakse linnu- ja väikeulukijahi kohta sõna *shooting* ning termin *hunting* viitab peamiselt koertega jahile (Hunting s.a.a). Kui sõna *wildlife* (metsik loodus) viitab laiemalt kodustamata loomadele, siis *game species* (ulukiliigid) all mõeldakse neid loomi, keda traditsiooniliselt on kütitud või kütitakse senini. *Game management* termin viitab tegevusele ja tegevusvaldkonnale, mille eesmärk on kütitavate liikide arvukuse ohjamise ja kaitse korraldus. (Stokes 2011)

Kunagi oli inimene valiku ees – kas pidada jahti või surra, sest enne laiemat põllumajanduse arengut ei olnud võimalik teisiti ellu jääda (Nelson jt 2005), jahipidamine oli üks esimesi taastuvate loodusressursside tarbimise vorme (Brainerd 2007). Seega, jahipidamine on traditsioon, mis on tekkinud vajadusest ja inimkond on siiani püsinud tänu sellele, et meie esivanemad on selles osavad olnud. Seda traditsiooni võib võrrelda näiteks usuliste veendumuste ja tavadega – mõlemad on nii-öelda pärandatavad, ehk reeglina

jagatakse samu veendumusi ja traditsioone, mis selles keskkonnas, kus üles kasvatakse ja elatakse. (Loomis s.a) Ning traditsioonidel on sügav tähendus ja suur jõud (Randla 1979: 8), mis jahindust kogu maailmas senini alal hoiavad.

Tabel 1. Jahinduse ja jahipidamise definitsioone (autori koostatud)

Mõiste	Mõiste tõlkimata kujul	Definitsioon
Jahindus		Jahti ja jahimajandust hõlmav tegevusala, ürgne elatusala (kütmine). Nüüdisaegne jahindus hõlmab ka ulukite kaitse, hooldamise (peamiselt talvise lisasöötmise) ja arvukuse reguleerimise. (EE s.a)
Jaht		Jahipidamine, jahilukite jälitamine ja tabamine (EE s.a)
Jahipidamine		Uluki jälitamine, püüdmine, tabamine või surmamine. Jahinduse haru. (EE11 2002: 211-212)
Jahipidamine		Tegevus, mille eesmärk on ainult uluki tabamine (Randveer 2003)
Jahindus		Sisaldab ja üldistab lisaks jahipidamisele kõike sellega seonduvat (Randveer 2003)
Jahipidamine	<i>Hunting</i>	Jahipidamine on uluki jälitamine ja/või surmamine seadusega lubatud meetoditel (Brainerd 2007)
Jahipidamine		Jahipidamine ehk kütmine on uluki jälitamine, püüdmine, tabamine või surmamine (Jahiseadus 2013, § 23 lg 1)
Jahipidamine	<i>Hunting</i>	Jahipidamine on uluki jälitamine ja surmamine (Gamborg, Jensen 2017)
Jahindus		Jahti ja jahimajandust hõlmav tegevusala (Eesti õigekeelsussõnaraamat... 2018)
Jaht		Jahipidamine, kütmine (Eesti õigekeelsussõnaraamat... 2018)
Jahipidamine	<i>Hunting</i>	Jahipidamine on uluki jälitamine, püüdmine või surmamine (Peterson 2019)

Nüüdseks on jahipidamine inimkonna eksistentsi tagajana oma tähtsuse suuresti kaotanud (Nikolovski jt 2011) ja kujutab endast pigem sportlikku tegevust kui elatusvahendite hankimist (EE11 2002: 213). Metsloomade populatsioonide reguleerimine peab teenima ühiskonna vajadusi (Wywiałowski, Dahlgren 1985), seega on jahindus looduskaitse ja ulukiarvukuse ohjamise vahend ühiskondliku heaolu tagamisel. Jahindus kui valdkond baseerubki kolmel põhisambal: bioloogiline, majanduslik ja sotsiaalne (Korts 2012, Mets toidab... 2018). Bioloogiline või ökoloogiline aspekt hõlmab endas ulukiasurkondadega seotut: hoole, arvukuse ohjamine, seire jne. Majanduslik aspekt sisaldab endas jahipidamisest saadavat tulu ning sotsiaalne jahipidamist kui harrastustegevust ja pärandkultuuri väärtustamist.

Inimkond on oma tegevusega muutnud maastikke, hävitanud pärismaiseid liike ja toonud sisse hulga võõrliike, mõjutades toitain- ja veeringlust ning laiemalt kogu kliimat (Baron 2018: 280). Praeguseks on inimtegevus loodusliku tasakaalu nii palju paigast nihutanud, et looduslikust iseregulatsioonist ei piisa (Lutt 2008, Mets toidab... 2018) ning ökoloogilise koormustaluvuse tagamiseks peab inimkond sekkuma nii teatud liikide asustustihedust piirkonniti tõstes kui vajadusel vähendades. Looduskaitseinstituutsioonid kasutavadki jahindust ühe vahendina ulukiarvukuse ohjamisel nende liikide puhul, mille kõrge asustustihedus võib olla ohtlik liigirikkuse ning ökosüsteemi jaoks (Bengsen, Sparkes 2016). Jahiulukite puhul on tegemist taastuva loodusressursiga (Roht 2006: 6) ning piiratud elukeskkonnas võivad suure arvukuse korral tekkida erinevad probleemid: haiguste levik, metsa- või põllukahjustused, mis ületavad maamajanduses tegutsevate inimeste taluvuspiiri ja ka suurenenud liiklusõnnetuste arv (Korts 2019a). Olles vahendiks maastike ja metsa- ning põllumajanduskultuuride kaitsel, omandab jahindus kogukonna ees ka moraalse kohustuse rolli, mida jahimehed täidavad (Øian 2013). Lisaks on jahimehed lülits teaduse ja ulukite vahel, kuna neilt saab seireandmeid ja erinevaid bioloogilisi proove (Mets toidab... 2018). Seega on küttidel väga palju kohustusi ning ühiskonnas on nad kindlasti rohkem andjad kui võtjad (Vaiksoo 2019). Eelnevalt välja toodud probleemide ennetamise ja lahendamise käigus on ulukite kasutamine taastuva loodusvarana lisahüveks.

Loodusressursside majandamise valdkonnas ollakse seisukohal, et jahindus ja loodushoid käivad käsikäes (Holsman 2000, Nikolovski jt 2011, Wildlife crime s.a) ning kaasaegsed jahimehed peavad end looduskaitsejateks, olles sageli erinevate organisatsioonide kaudu loodushoiuga seotud (Knezevic 2009, Mets toidab... 2018). Samas soovivad mitmed jahindusvastased ning looduskaitseorganisatsioonid grupeeritud jahipidamist üldse keelustada (Good 1997). Kui aga jahimehed näevad end loodushoidjatena ja jahindusvastased samas brutaalsete tapjatena, on keeruline leida pinnast efektiivseks koostööks looduskaitse heaks (Peterson jt 2009). Eesmärgid on tegelikult ühised: ulukite ja nende elupaikade kaitse, osalemine elupaikade taastamisprojektides, optimaalsete (mitte maksimaalsete) ulukipopulatsioonide tagamine, nuhtlusliikide ohjamine, suhestumine ümbritseva looduskeskkonnaga (Holsman 2000, Knezevic 2009), isegi trofeejaht võib teatud juhtudel olla üks meetmetest, mida looduskaitseks rakendatakse.

Trofeejahiks nimetatakse vaba aja veetmise eesmärgil peetavat või sportlikku, enamasti tasulist jahti, mille käigus kütitakse kindlate soovitud omadustega isendeid. Saak jaotatakse

enamasti selliselt, et trofee jääb kütile ja liha kohalikele. Trofeejaht on konfliktne valdkond, kuna selle eetilisus on kaheldav ja sel teemal toimuvad sageli tõsised debatil. Vastased nõuavad selle praktika lõpetamist, mis võib ilma toimiva alternatiivita kaasa tuua mitmeid negatiivseid tagajärgi: kaob rahaline toetus looduskaitsele, mistõttu võivad ohustatud liigid kannatada ning lisaks kaotavad kohalikud kogukonnaliikmed sissetuleku ja toiduallika. (Cooney jt 2017) Trofeejahi lõpetamise nõudmise ja trofeede importimise keelamisega ei tegeleta peamise probleemiga, milleks on sageli looduskaitse jätkusuutlik finantseerimine mingis piirkonnas (Lindsey jt 2016).

Põhjus, miks jahindus nii vastuoluline teema on, tuleneb peamiselt elu võtmise aspektist, mis jahipidamisega paratamatult kaasneb (Knezevic 2009, Kaltenborn jt 2013), samas on elusolendite surm elu jätkumise fundamentaalne osa (Wywialowski, Dahlgren 1985). Mingil moel on inimesed tänapäeval oma toiduallikast nii võõrdunud, et liha süües ei tunnetata seda, et tapmine on alati osa toidu hankimise protsessist (Knezevic 2009, Hunting s.a.d). Jahinduse eetiline vastuolulisus põhineb sellel, et kombatakse piire kultuuri ja looduse, tehnoloogia ja iidsete rahvakommete, majanduslike vajaduste ja puhkuse ning kaastunde ja ärakasutamise vahel (Nelson jt 2005). Seega on lisaks surmale veel mitmeid tegureid, mis jahinduse ühiskonnas konfliktseks teemaks muudavad.

Siinkohal on oluline välja tuua ka see konfliktiallikas, et sageli ei tehta vahet jahipidamisel ja salaküttimisel. Ulukipopulatsioonide arvukuse optimaalsena hoidmiseks on vajalik ebaseadusliku jahipidamise ehk salaküttimise piiramine (Nikolovski jt 2011), sest erinevalt seaduslikust jahist ei omata selles osas mahuandmeid ning seetõttu on keeruline ka efektiivseid leevendavaid meetmeid rakendada (Rogan jt 2017). Seadusevastane küttimine tekitab märgatavaid anomaaliaid andmetes, häirib ulukipopulatsioonide dünaamikat ning mõjutab otseselt väärtustel põhinevat jahindustegevust (EJS ja KAUR... 2019), lisaks pälvivad salaküttimise kajastused ka ühiskondlikul tasandil suurt tähelepanu. Seda enam on oluline (ka meedias) eristada seaduslikku ja seadusevastast küttimist, et viimane ei avaldaks põhjendamatut negatiivset mõju jahinduse jätkusuutlikkusele.

Kaasaegset jahipidamist ja selle motive jagatakse sageli kolme rühma, kuid need rühmad on erinevad ning kolmene grupeering ei ole kindlasti lõplik ega ammendav:

- tarbimine (toit, nahk jne), jahipidamine kui vaba aja veetmise vorm, ulukiarvukuse ohjamine (Brainerd 2007);
- kultuur, toit, sissetulek (Harrison jt 2016);

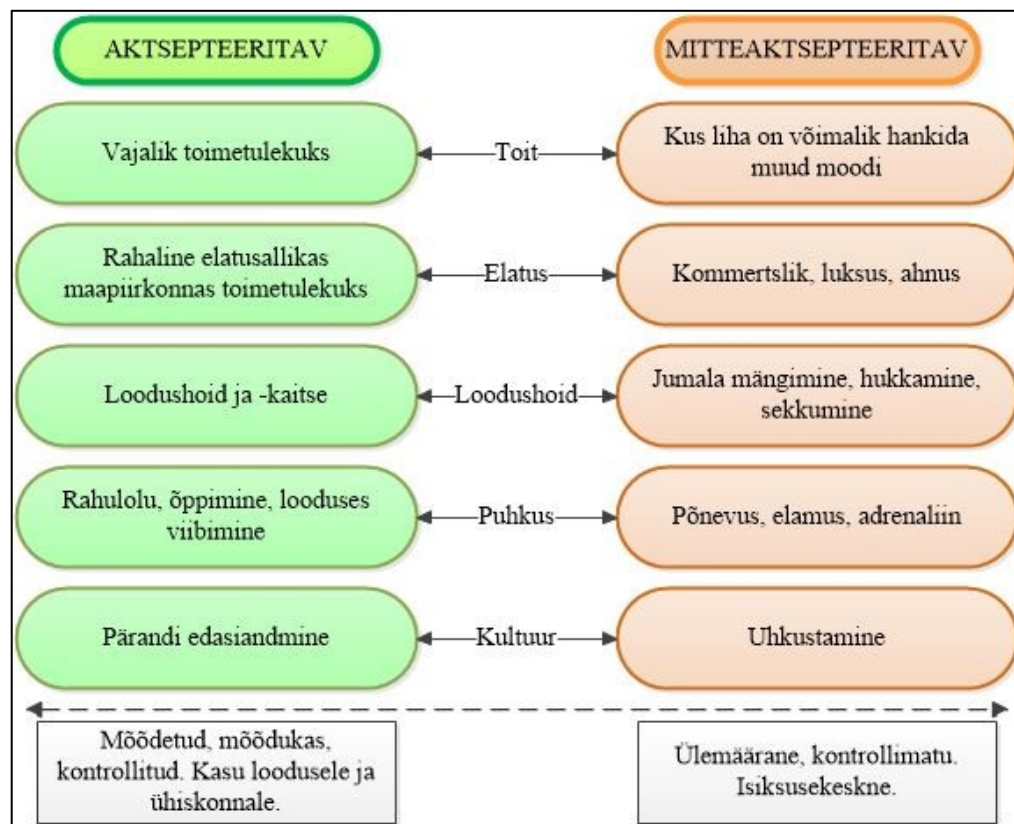
- ulukiarvukuse ohjamine, kommertslik jahipidamine, jahipidamine kui vaba aja veetmise vorm ja sotsiaalne tegevus (Peterson 2019).

Motiivide olulisus on piirkonniti erinev ning mõjutab seda, mis liiki ulukeid ja mis meetoditel peamiselt kütitakse. See omakorda võib mõjutada ka erinevate looduskaitsete võtete efektiivsust. (Harrison jt 2016) Seega ei saa jahindust, jahipidamist ega sellega seonduvat ülemaailmselt ühtmoodi mõista ega korraldada. Tuleb teadvustada, et mõistliku kasutamise tagamisel, sh valiklaskmise rakendamisel, on tagatud ka ulukipopulatsioonide elujõulisus ja jahinduse jätkusuutlikkus. Valiklaskmine on omakorda valdkond, mida ei pruugita õigesti mõista, väga sageli seostatakse või koguni võrdsustatakse seda trofeejahiga. Valiklaskmise eesmärk on tagada elujõulise populatsiooni säilimine ja jätkusuutlik jahindus (EJSi ja... 2019), normaalne sooline ja vanuseline koosseis ning optimaalne juurdekasv (Randla 1979: 142) ja seda just dominantseid isendeid kütamiseks sobiva eani hoides, mitte varakult kütides.

Jahipidamiseks on motiive palju ning neist igal võib olla nii aktsepteeritav kui mitte-aktsepteeritav pool. Loomulikult sõltub nii-öelda aktsepteerimise tase huvigrupist ning piirkonnast ja ei ole ühegi ajendi osas üheselt defineeritav. Joonisel 1 on toodud Euroopas ja Aafrikas läbi viidud uuringu tulemuste põhjal viie jahipidamise motiivi aktsepteerimise tasemed: toit, elatus, loodushoid, puhkus ja kultuur. Jahipidamist nähakse toidu hankimise eesmärgil aktsepteeritavana siis, kui see on vajalik toimetulekuks ja liha ei ole võimalik muul moel hankida, ning elatusallikana siis, kui see aitab kaasa toimetulekule maapiirkondades, mitte ei ole kommertslik. Loodushoiu osas aktsepteeritakse jahipidamist kui looduskaitse üht vahendit ning vaba aja veetmise osas siis, kui seda tehakse rahulolu ja looduses viibimise eesmärgil, mitte põnevuse ja elamuse nimel. Ka kultuur on motiivina vastuvõetav, kui tegemist on pärandkultuuriga, mitte tegevuse või tulemiga uhkustamisega.

Siinkohal on oluline säästva jahinduse põhimõtete järgimine – ulukite kui loodusvara kasutamine sellisel viisil ja määral, mis pikaajalises plaanis ei mõjuta liigirikkust ja on taastuv (Brainerd 2007). Linnastumisega kaasneb paratamatult võõrandumine loodusest ja seeläbi muutuvad ka vastavad hoiakud ning võib juhtuda, et jahindust toetatakse üha vähem (Heberlein, Ericsson 2005, Ljung 2014, Gamborg, Jensen 2017, Mets toidab... 2018, Korts 2019b). Ka Põhja-Euroopas on täheldatud globaalset tendentsi, et linnastumine muudab inimkonda ning linlased püüavad jahindustegevust maapiirkondades oma väärtushinnangute järgi mõjutada (Watts jt 2017). Kui säästva jahinduse põhimõtted on

rakendatud, siis on jahindus jätkusuutlik ning on ka suurem potentsiaal, et seda ühiskondlikult aktsepteeritakse.

Joonis 1. Jahipidamise motiivide gradientide ülevaade (autori koostatud Fischer jt 2013 põhjal).

Kuna jahinduses osaleb otseselt väga väike protsent rahvastikust, siis on üldsuse toetus väga oluline ja mõju jahinduspoliitikale üsna suur (MacKay, Campbell 2004, Heberlein, Ericsson 2005). Samas mõjutab linnastumise protsess pidevalt oluliselt uusi põlvkondi ning vähehaaval kaob senine side looduskeskkonnaga (Applegate 1984, Korts 2018). Mitmed uuringud on näidanud, et linlastel on pigem negatiivne suhtumine jahindusse (Shaw 1977, Mankin jt 1999, Teel jt 2002, Ljung 2014) ja on välja toodud ka seda, et linlastest on jahinduse vastu pigem need, kellel on olnud vähem kokkupuudet loomakasvatuse valdkonnaga (Heberlein, Ericsson 2005). Lisaks, inimesed, kes tunnevad isiklikult jahimehi, toetavad reeglina jahindust, samas need, kellel ei ole selliseid tutvusi, on pigem jahinduse vastu (Applegate 1975, Applegate 1984, Ljung 2014). Rootsis tehtud uuringu tulemusena selgus, et positiivse suhtumisega olid rohkem mehed, pigem vanemad ja maal elavad inimesed ning need, kes on käinud ülikoolis. Lisaks täheldati, et

jahindusvaldkonna toetus on kasvanud 72%-lt 1980. aastal 84%-ni 2012. aastal ning selle põhjusteks peetakse muuhulgas ulukikahjustuste kasvu, muutusi jahipraktikates ja – regulatsioonides ning ka kohaliku orgaanilise toidu tarbimise tõusvat trendi. (Ljung 2014)

Sageli ei mõisteta ka laiemat inimtekkelist probleemi, mille leevendamiseks jahindus üldse eksisteerib. See laiem probleem on elupaikade vähenemine, mis on globaalselt suurim oht metsloomadele (Knezevic 2009). Elupaikade vähenemine tähendab ka ulukite toitumisalade vähenemist (Schulte 2014: 392), mistõttu on vajalik kaitsta metsa- ja põllukultuure suurema kahjustusohu eest ning samas vajadusel tagada ka lisasöötmine. Näiteks Põhja-Ameerikas on hirvede küttimine vajalik seetõttu, et elupaikade vähenemise tagajärjel on nende suur asustustihedus põhjustanud olulisi kahjustusi taimkattes (Knezevic 2009), mistõttu on paiguti ökoloogiline koormustaluvus ületatud.

Jahindust kritiseerides, jättes samas laiema konteksti ja seeläbi ka tõsised sotsiaalsed ning keskkondlikud probleemid tähelepanuta, tehakse jahindusest nii-öelda lihtne patuoinas (*Ibid*). Arvestades, et jahindus moodustab vaid väikese osa elusloodust vähem või rohkem häirivatest inimühiskonna ettevõtmistest, ei ole võimalik säilitada moraalselt kooskõla teisi loodust mõjutavaid tegevusi toetades või neis ise osaledes (Nelson jt 2005). Teisisõnu: ei ole õige väljendada jahinduse suhtes moraalselt üleolekut, kui samas teisiti looduskeskkonna kahjustamises osaletakse või teatud loomseid saadusi tarbitakse. Farmides, mis on üldsuse jaoks peamiseks lihasaaduste allikaks, rikutakse loomade vabadusi ja õigusi kindlasti rohkem kui jahinduses (Knezevic 2009, Supekova 2014). Jääb mulje, et jahipidamist peetakse loomakasvatusest julmemaks, kuna saak elab eelnevalt vabana. Kui meedia esitaks jahisaagi ja farmides hukatud loomade pilte võrdses osakaalus, siis oleks tõenäoliselt ka moraali ja eetika arutelu erinev praegusest. (Sixsmith 2018) Teiseks näiteks võib tuua saagikoristuse põllumajandusmasinatega – on praktiliselt võimatu vältida neil põllumaadel elavate jäneste, hiirte ning erinevate linnu- ja roomajaliikide kahjustamist (Nelson jt 2005). Ometi tarbib inimkond suurtootjate poolt pakutavaid liha- ja põllumajandussaadusi igapäevaselt, kannab nahast jalatseid ja rõivaid ning ei vaagi pidevalt selle moraalsuse üle.

Seega, jahindus on arenenud koos inimkonnaga ning kohandunud ja kohandatud vastavalt inimühiskonna vajadustele ja inimtegevuse tagajärgedele. Piirkonniti on väga erinevad nii jahinduse pärandkultuur, regulatsioonid kui suhtumine. Seega ühtset globaalset standardit jahinduse korraldamise osas ei ole ning jahinduse rakendamine võimalikult efektiivse

looduskaitse meetmena on samuti paljudest teguritest sõltuv. Diskussioonid jahipidamise olemusliku moraalsuse ja vajalikkuse ümber on üsna hiljutine ilming, kiire linnastumine, loodusest võõrandumine, väärtushinnangute muutumine ja meedia hoiavad seda arutelu aktuaalsena, pööramata sageli võrdväärset tähelepanu tõsisematele probleemidele, mis looduskeskkonnale selgelt kahjulikumad on.

1.2. Jahindus maailmas

Jahindus ei ole maailma erinevates paikades ühesugune, erinevad on nii ulukid, nende arvukus, jahipraktikad kui jahinduse regulatsioonid ja reguleerituse tase. Erinevad ka ühiskondlikud aspektid, näiteks elatustase, mis võib piirkonniti olla jahindusest väga sõltuv (töökohad, toit) ja ka vastupidi – madal elatustase võib põhjustada suuremat salaküttimist ja seeläbi mõjutada jahindust. Seetõttu on jahinduse korraldusel, regulatsioonidel ning nende muudatustel väga tuntav mõju mitte ainult looduskeskkonnale, vaid ka kohalikule elanikkonnale.

Pea kõikides riikides on rakendatud ulatuslikud seadused ja raamistikud, et reguleerida inimese ja looduskeskkonna suhteid, eeskätt selleks, et vältida loodusressursside ületarbimist ja degradeerumist (Bragagnolo jt 2019), nendega on enamasti hallatud ka jahindus. Kuna regulatsioonid ja nende efektiivsus on riigiti ja piirkonniti väga erinevad ning kohati ebapiisavad, siis CIC (*The International Council for Game and Wildlife Conservation*) ja FAO (*Food and Agriculture Organization*) teevad koostööd ühtse jahindusalast seadusandlust ja parimaid praktikaid hõlmava andmebaasi loomiseks, mille nimeks on WildlifeLex (Hunting Laws and... s.a). See peaks kaasa aitama jahinduse paremale reguleeritusele globaalsel tasemel.

Jahinduses ja looduskaitstes tuleb piirkondlike eripärade tõttu pidevalt kohaneda ka uute väljakutsetega. Kanada põhjaosas, Gröönimaal, Venemaa põhjaosas ja ka USA põhjapoolses osas on viimastel aastakümnetel halvenenud jääkarude olukord nende merejää elupaikade hävimise tõttu. Alatoitumuses karud on inimestele ohtlikumaks muutunud kui varem ning ennustatakse, et olukord muutub veel tõsisemaks ja loodusressursside majandajatel (sh jahinduse korraldajatel) soovitatakse neis piirkondades selleks valmistuda. (Wilder jt 2017) Sarnaselt loomadele tuleb ka inimestel kohanduda

piirkondlike eripärade ja kliimamuutustega. Seetõttu on alasid ja rahvaid, kes ei saa toidu osas olla väga valivad. On piirkondi, kus inimesed on valikuvõimaluste puudumise tõttu taimetoitlased ja samas näiteks polaaraladel moodustab enamuse toidust just liha (Knezevic 2009). Seega on jahindusel polaaraladel kardinaalselt teine roll kui näiteks Euroopas ning nii regulatsioonid kui roll kogukonnas ei saa olla nii-öelda ühe skeemi järgi korraldatud ja hinnatud.

USAs tudengite seas tehtud uuringu tulemused kinnitasid eelmises alapeatükis välja toodud aspekti, et jahindusega tegelesid pigem need, kes olid pärit pika jahindustraditsioonide ajalooga maapiirkondadest ja need, kes ei tegelenud, olid pärit pigem linnast. Tuvastati, et jahindusega mittetegelevate tudengite hoiakute selgitustes puudus rõhk reaalsele kontaktile loodusega, mis võib olla põhjustatud urbaniseerumisest ja üha vähenevast looduses viibimisest. Selle uuringu tulemuste kohaselt oli enamuse jahindusega mittetegelevate osalejate peamiseks põhjuseks huvipuudus jahinduse osas. (Peterson jt 2009) Seega suur osa jahindusega mittetegelevast üldsusest ei pruugi olla jahinduse vastu, vaid neil lihtsalt puudub huvi sellega isiklikult tegeleda. Teises USAs läbi viidud uuringus on välja toodud, et need, kes tunnevad isiklikult jahimehi, on jahindusega kuidagi seotud või kokku puutunud kariloomade kasvatamisega, suhtuvad jahindusse ja jahimeestesse positiivsemalt (Byrd jt 2017). Ka Rootsis läbi viidud uuring toetab seda, et need linlased, kellel on mingi suhe maapiirkondadega (isiklik või läbi vanemate), suhtuvad jahindusse reeglina toetavamalt (Heberlein, Ericsson 2005).

USAs kasutatakse jahilubadest saadavat tulu looduskaitseks (Byrd jt 2017), seega on jahindusel loodushoiu vahendina väga oluline roll, kuna sellest valdkonnast laekub märkimisväärne finantsressurss loodusliku mitmekesisuse ja elupaikade hoidmiseks. Tulud laekuvad nii piirkondlikelt jahilubadelt kui ka varustusele ja jahimoonale lisatud maksudest. (Everything you... 2017, Federal hunting... s.a, Hunting s.a.b) Hiljutised uuringud aga näitavad, et jahimehi on USAs üha vähem ja see trend pigem süveneb, mis omakorda seab ohtu loodushoiu finantseerimise senise mudeli (Rott 2018). Küttidel on oluline roll ka võõrliikide ohjamisel – näiteks metsikute sigade arvukuse piiramine, kes põhjustavad igal aastal miljarditesse dollaritesse ulatuvat kahju (Fears 2015). Seetõttu on jahinduse aktsepteeritus, hea korraldus ning populaarsus ühiskondlikul tasandil oluline.

Riigimaal on ulukite küttimine USAs reguleeritud nii, et kindlustada tasakaal loomade, taimede ja nende elupaikade osas. On mitmeid piirkondi, kus inimene on näiteks hirve osas

ainukene nii-öelda kiskja, kuna inimasustuse ja –tegevuse läheduse tõttu ei ole võimalik looduslikke kiskjaid neisse piirkondadesse tuua. (Everything you... 2017) Jahihooegade määratlemine toimub liikide kaupa ning väljaspool hooaega küttemist käsitletakse salaküttimisena ja see on seadusega karistatav (Federal hunting... s.a), mis on samamoodi sätestatud ka näiteks Eestis. Eestile sarnaselt saavad ka USAs maaomanikud oma maal jahipidamise keelata, samas eramaal saab jahti pidada vaid vastava maaomaniku kirjaliku loaga (Hunting s.a.c). Peamine aspekt, mille poolest USA Euroopast erineb, ongi riigimaa kasutamine jahinduses (D'Andrea 2018) ning ameeriklased ise püüdleval selle poole, et hoida jahindust muutumaks liiga kalliks või ainult privilegieeritutele ligipääsetavaks – nagu see on näiteks kujunenud Inglismaal (Everything you... 2017).

Ka Kanadas on jahindus populaarne harrastustegevus ning seda peetakse elustiiliks (Hunting in Canada s.a). Sarnaselt USAle on jahindus nii riiklikul kui piirkondlikul (provintside) tasemel rangelt reguleeritud ning jahihooaeg sõltub nii piirkonnast kui ulukiliigist (Hunting laws in... s.a, Hunting in Canada s.a). Üldisest reeglistikust võib huvitava näitena tuua selle, et jääkaru-kütt peab olema kas põlisrahva esindaja või peab esindaja olema kütile saatjaks. Piirkondlikest eripäradest on huvitav näiteks Ontario provintsi vibujahihooaeg, kui hirvejahiiks muid küttemisviise sel perioodil kasutada ei tohi. (Hunting in Canada s.a)

Kesk- ja Lõuna-Ameerikas on jahinduse reguleeritus riigiti väga erinev. Näiteks Costa Rica oli esimene riik selles piirkonnas, mis keelustas 2012. aastal rekreatiivse trofeejahi (Trifunov 2012). Sellele järgnes samasuguse piiranguga Kolumbia 2019. aastal, kusjuures kohus tõi põhjendusena välja ka selle, et jahindus ei ole sportliku või rekreatiivse tegevusena olnud riigi kultuuri osa (Pointing 2019). Samas on näiteks Peruu puhul olnud vastupidine protsess – jahiregulatsioonid on muutunud vabamaks. Kui aastakümneid oli isegi kohalikel väga keeruline jahiluba saada ja salaküttimine riigis vohas, siis 2009. aastal muudeti regulatsioone nii, et seaduslik jahindus oleks ligipääsetav ning salaküttimine karmilt karistatav (All about... 2008). 2015. aastal täiendati seadusi veel, jahindusalane koolitus muudeti kohustuslikuks nii kohalikele jahimeestele kui jahituristidele ning esimesena Ladina-Ameerika regioonis lubas Peruu ka summutite kasutamise jahipidamises (New Hunting... 2015).

Argentiinas on jahindus tulus äri, seda peamiselt jahiturismi teenusepakkujatele. Kui mõnikümmend aastat tagasi olid jahindusalased regulatsioonid puuduliku efektiivsusega

rakendatud ja turismiettevõtjad kasutasid seda olukorda ära (Valente 2005), siis nüüdseks on Argentiina üks eesrindlikest riikidest, kes pöörab muuhulgas tähelepanu pliimoona kahjulikkusele. Osad provintsid keelustasid pliimoona kasutamise veelindude jahil kohe, kui uuringu tulemused tõestasid selle kahjulikkust. Kuna jahindus on osa Argentiina kultuurist, siis on ka pliimoona probleemi käsitlemise eesmärk pigem jätkusuutlik jahindus, kui selle piiramine või keelustamine. (Kerlin 2019) Samas Brasiilias on jahindus suures osas keelatud, ent paljudes regioonides on see kultuuris tugevalt juurdunud ja seda praktiseeritakse endiselt ulatuslikult. Kuna tegemist on salaküttimisega, siis puudub ka vastav info nii küttide kui kütitavate loomade kohta, mistõttu looduskaitse korraldajad peavad vastavaid otsuseid langetama pimesi. (Bragagnolo jt 2019)

Aasias on probleemiks üleküttimine, mille peamisteks põhjusteks on varasemast lihtsam ligipääs metsadele, parem jahindustehnika ja kasvanud ulukiliha nõudlus. Sead on ainus liik, keda Kagu-Aasias küllaldaselt on, kuna moslemid ei tarbi sealihaga, seetõttu on islami-aladel kütmissurve pisut väiksem kui mujal. Üldine suund on siiski säästva jahinduse põhimõtete juurutamine ja vastavate praktikate rakendamine, et loodusressursse jätkusuutlikult majandada. (Corlett 2007, Harrison jt 2016) Aasia troopiliste ja lähistroopiliste metsade osas on kasutusele võetud termin „tühjad metsad“, mis kirjeldab olukorda, kus sobiv elukeskkond on olemas, kuid keskkonnale omaseid looma- ja linnuliike mitte. Suurtes metsades, sealhulgas ka kaitsealadel, on juba vähemal või suuremal määral nii-öelda kaubanduslikult olulised liigid (üle 2 kg kaaluvad ulukid) salaküttimise tõttu väga väikese arvukusega või täiesti hävinud. (Corlett 2007, Harrison 2011) Salaküttimise ajendiks on nii metsloomade liha, mis on kohalike seas väga populaarne, kui ka uskumused, et teatud loomadel või nende kehaosadel on raviomadused. (Silent Forests... 2016)

2018. aastal pälvis Jaapan palju tähelepanu, kui lõpetati vaalajahi piirang. 1986. aastal otsustas IWC (*International Whaling Commission*) vaalajahi keelustada, et võimaldada vaalaliikidel taastuda, ent keeldu pole senini lõpetatud ning Jaapan otsustas ühendusest välja astuda, et seda teha. Vaalaliha tarbimine on Jaapani pärandkultuuri osa ning keelu kehtestamisel eeldati, et see on ajutine. (Japan whale... 2018) India aga keelustas 1972. aastal kogu jahinduse (v.a kalapüük) ning loomi saab küttida väga erilistel tingimustel ning konkreetsete lubade alusel, lisaks tuleb saak esitada riiklikele institutsioonidele, seega mingit kasu kütt ise ei saa. Varasemalt toimus jahindus Indias sarnaselt näiteks Eestile –

koguti erinevaid seireandmeid ulukiliikide arvukuse ja seisukorra kohta ning kehtestati vastavad küttemismahud. Nüüdseks on probleemiks tõusnud ka see, et kuna jahinduse tarbeks enam andmeid ei koguta, siis tegelikult ei ole India ulukiasurkondade kohta usaldusväärset regulaarset infot olemas ja seeläbi on keeruline planeerida ka loodushoiu alaseid tegevusi. (Smetacek 2017)

Sarnaselt teistele suurriikidele on Austraalias lisaks riiklikele ka piirkondlikud regulatsioonid ning sarnaselt mõnede eelnevalt käsitletud piirkondadele on Austraalias jahihooajad määratud ulukiliigi kaupa. Erandiks on nuhtlusliigid, keda võib maaomaniku loaga kütta aastaringselt, näiteks rebased, jänessed, metsikud sead, metsikud kitsed jne. (Hunting s.a.d, Ultimate Guide... s.a) Jahitavad looma- ja linnuliigid ongi jaotatud kaheks: nuhtlusliigid ja jahiulukid (What you... s.a, Ultimate Guide... s.a). Austraalias on jahindusel oluline roll võõr- ja nuhtlusliikide arvukuse kontrolli all hoidmisel. Kahjustuste vältimiseks võimaldatakse üha enam nii-öelda rekreatiivsetele jahimeestele ligipääsu riigimaale. (Bengsen, Sparkes 2016) Seega on nuhtlusliikide kütmine jahimeeste peamine panus kohaliku elurikkuse säilimisse ning loodushoidu üldiselt. Kui võrrelda Austraaliat ja Euroopat, siis Austraalia jahinduses puuduvad sellised kombes ja sümbolism, mis iseloomustavad jahindust Euroopas. Ent samas on ka sarnaseid jooni näiteks Eestiga – ka Austraalias saab muuhulgas maaomanik keelata enda maal jahipidamise. (European Hunting... 2014)

Aafrikas on nii neid riike, kus on jahipidamine üldse keelatud, kui neid, kus on keelatud näiteks trofeejaht, ent ka neid riike, mille jaoks jahindus on oluline looduskaitse finantseerimise vahend, tööandja ja toiduallikas. Näiteks Keenias keelustati jahipidamine juba 1977. aastal (Kenya bans... 1977, Schearf 2018), ent Zimbabwe ja Namiibia jaoks on trofeejaht oluline sissetulekuallikas – seda just piirkondades, kus muu turism erinevatel põhjustel ei toimi. Lääneriikide elanike trofeejahivastane hoiak võib kaasa tuua selle turismiettevõtluse suuna lõppemise (Angula jt 2018), kuid sellel ei pruugi olla jahitavate liikide jaoks sugugi positiivsed tagajärjed. Miljöövaestes piirkondades, kuhu fototuristid ei suundu, kaotaksid paljud kohalikud töö ja elatusallika ning pöörduks seeläbi tõenäoliselt põllumajanduse poole. See aga omakorda vähendab inimeste taluvusvõimet suurte imetajate osas (põllukultuuride kaitsmine), suurendades inimese-looma konfliktide arvu ja mõjutades lõpuks ka nende loomaliikide asustustihedust. Seega on olemas oht, et lääneriikide looma- ja looduskaitsete hoiakud ning tegevus ei arvesta kohalikke eripärasid

ning kaitstes üksikisendeid ei nähta suuremat pilti, kuidas see mõjub liigi ellujäämisele ja elurikkuse säilimisele. Samas on kohalikel kogukondadel ka endal huvi elurikkuse säilimise kindlustamisel, kui see tagab neile jätkusuutliku sissetuleku. (Hanks, Michler 2013)

Aafrikas kasutatakse looduskaitse finantseerimiseks üsna laialdaselt kontrollitud trofeejahti (Lindsey jt 2016, Di Minin jt 2016, Vucetich jt 2019), mis tähendab, et trofeejahist saadavast tulust suunatakse osa ka looduskaitse. Trofeejaht on looduskaitse finantseerimise vahendina Aafrikas väga levinud, sellega tegeletakse Lõuna-Aafrika Vabariigis, Mosambiigis, Namiibias, Tansaania, Zimbabwes ja mujalgi (Lindsey jt 2016).ambia ja Botswana keelustasid erinevatel aegadel trofeejahi, ent mõlema riigi puhul on keeld nüüdseks lõpetatud. Botswanas keelati trofeejaht riigimaadel 2014. aastal, ent kui sellele järgnesid loomade tungimine inimasulatesse, looma-inimese konfliktide arvu kasv ja ka inimeste surmaga lõppenud konfliktid, siis 2019. aastal see keeld tühistati (Mahr 2019). Sambias tühistati trofeejahi keeld osaliselt 2014. aastal ja täielikult 2015. aastal (Hance 2015, Boakye 2018).

Peamised Aafrika trofeejahti toetavad argumendid on järgmised:

- inimeste taluvusvõime säilitamine loomade suhtes, kes nende läheduses elavad (Cooney jt 2017, Vucetich jt 2019, Mahr 2019);
- inimeste elu ja sissetuleku kaitsmine (Vucetich jt 2019, Mahr 2019);
- looduskaitse finantseerimine (Cooney jt 2017, Vucetich jt 2019) ja kaitsealade laiendamine (Lindsey jt 2007);
- sissetuleku tagamine väheatraktiivsetes piirkondades elavate kogukondade jaoks (Baldus 1995, Hanks, Michler 2013, Cooney jt 2017, Mahr 2019);
- ökoloogiliselt väiksema mõju avaldamine keskkonnale kui teistel turismisuundadel, näiteks fototurismil (Baker 1997);
- salaküttide eemal hoidmine legaalse jahimeeste kohalolekuga (Coogan 1995);
- kohalike kogukondade huvi hoidmine elurikkuse ja populatsioonide arvukuse säilitamiseks (Hanks, Michler 2013);
- nuhtlusidendite jätmine trofeehuvilistele küttimiseks (Lindsey jt 2007);
- arvukuse reguleerimine (Baker 1997).

Trofeejahi vastuargumentideks Aafrikas on peamiselt:

- oht lähisugulusristamiseks farmides ja aedikutes kasvatatavate isendite puhul (Hanks, Michler 2013);
- niigi väikese arvukusega liikide küttimine (*Ibid*);
- ebaeetiline aedikutest küttimine (Lindsey jt 2016, Boakye 2018);
- jahi üleüldine eetilisus (Boakye 2018);
- peamiselt isasloomade küttimine, mis näiteks lõvide puhul võib tähendada seda, et karjajahi võtab üle uus isasloom, kes tapab kõik eelmise kutsikad (Hance 2013);
- trofeejahist saadav tulu ebapiisav (Lindsey jt 2016).

Aafrika trofeejahi puhul on lisaks otseselt jahi eest makstud tulule oluline tähelepanu pöörata ka sellele, et jahti peetakse suures osas piirkondades, kuhu muu turism nii-öelda ei ulatu ja trofeejahimehed kulutavad ka keskmisest turistist rohkem. Seega kaugemates ja muu turismi jaoks väheatraktiivsetes kohtades on trofeejahil kohalike kogukondade jaoks oluline roll, kuna see loob töökohti ja ka saak jagatakse enamasti kohalikega. (Lindsey jt 2007, Rademeyer 2017) Selleks, et trofeejaht oleks jätkusuutlik, on vaja usaldusväärseid andmeid populatsioonide suuruste kohta, kõiki tegureid arvestavaid küttimismahte, usaldusväärseid turismikorraldajaid, läbipaistvust finantstulu ja selle jagamise osas ning arvestamist kohalike kogukondadega (Baker 1997).

Venemaa osas on vaja esmalt välja tuua aspekt, et riigi Euroopa ja Siberi regioonid on väga erinevate keskkonnatingimustega – erinev kliima, taimestik ja inimasustuse tihedus. Jahindusel on oluline roll kiskjate, peamiselt hundi ja karu arvukuse ohjamises. Hundijahi keelustamine või peatamine on korduvalt näidanud muutusi nende käitumises ja inimeste ründamise sagenemist. Pidev küttimine hoiab hundid inimeste suhtes ettevaatlikuna ning samas ei ole täheldatud üldist huntide arvukuse vähenemist. Samamoodi on karu küttimisega – tuleb arvestada piirkonna taluvusvõimega kiskjate osas ning hoida isendeid inimpelglikuna. Seega reguleeritud küttimine kindlustab jätkusuutlikkuse nii liigi arvukuse kui inimeste taluvusvõime osas. (Baskin 2016) Riiklikul tasemel on suurimaks probleemiks salaküttimine, mis ohustab piirkonniti juba liigirikkuse säilimist. Vene meedias ja sotsiaalmeedias on kajastatud lugusid eliidist, kes eeskirju rikkudes kütivad, ent samas jäävad tagajärgede osas puutumatuks, need on nii-öelda VIP-salakütid. Samas näitab empiiriliste andmete võrdlemine avaliku arvamusega, et tegelikult süüdistatakse väikest arvu eliidi esindajaid ka suures osas rikkumistes, milles nad tegelikult süüdi ei ole. Igal

juhul on halb toon, et võimukandjad näitavad eeskirju rikkudes oma üleolekut ning see võib pikas perspektiivis kogu riigi jahindusele väga negatiivselt mõjuda. (Braden 2014)

Viimastel aastatel on ka Euroopas olnud oluliseks teemaks suurkiskjad, eriti hunt. Suurkiskjate arvukus on kõnealuses piirkonnas kas stabiilne või kasvamas (Large carnivores... s.a, Kaltenborn jt 2013, Flexibility needed... 2019). Suurem arv kiskjaid tähendab aga ka suuremat hulka inimese-kiskja konflikte (Kaltenborn jt 2013, McGrath 2018), mis omakorda tekitab küttimisvajaduse.

Hundid on Lääne-Euroopat taasasustamas ja levivad üsna kiiresti – see aga tähendab, et suurem osa konflikte on alles ees (Mech 2016). Levik on kiire olnud näiteks Saksamaal, kusjuures täheldatakse seda, et hundid väldivad inimasustuste lähedust üha vähem. Inimesed, kes huntide poolt asustatud piirkondades elavad, ootavad ametijõududelt probleemsete isendite korral kiiret reageerimist. Huntide arvukuse kasvades ja nende territooriumi laienedes inimasustustele lähemale, on oodata selle teema teravnemist ühiskonnas. (Ronnenberg jt 2017) 2015. aastal jõudis meediasse lugu sellest, kuidas farmerid võtsid Prantsusmaal kaks rahvusparkide juhti pantvangi, et nõuda huntide arvukuse vähendamist, kuna kiskjate rünnakud kariloomadele muutusid üha sagedasemaks. 2010.-2015. aastani kahekordistusid hundirünnakud ning nende arvukus kolmekordistus aastatel 2005-2015. (Samuel 2015) See näitab, et probleem on juba olemas ning pideva arvukuse kasvuga see süveneb ning vajab vastavaid leevendavaid tegevusplaanide.

Viimastel aastatel on meedias kajastatud huntide salaküttimist Skandinaaviamaaades, kus nende arvukus kasvamas ja leviala laienemas on, ent kütmine keelatud või väga piiratud. Salaküttimise tegeliku ulatuse osas ja jahinduskogukonna suhtumises sellesse väitlused jätkuvad (Von Essen jt 2017). Skandinaavias läbi viidud uurimus näitas, et norralased on suurkiskjate salaküttimise osas neli korda tolerantsemad kui rootslased (Gangaas jt 2013), mis viitab, et probleem on juba tõsine ja pigem eskaleerumas. Ka näiteks Leedus on huntide kisklusmäär järsult suurenenud (Hundid Leedus 2019).

Euroopa kohus kinnitas 2019. aastal, et jahinduse kasutamine kaitstavate loomaliikide arvukuse reguleerimiseks Euroopa Liidus on seadusega kooskõlas (Flexibility needed... 2019). See on oluline aspekt, kuna kiskjate elujõulisus oleneb ühiskondlikust aktsepteerimisest ja turvatundest (Heberlein, Ericsson 2008, Kaltenborn jt 2013) ning kinnitus, et vajadusel saab arvukust ohjata, on selleks vajalik. Riskide ja probleemide

tunnistamine, mis kaasnevad sellega, et huntide asualad laienevad inimasustuste suunas, on eelduseks hundipopulatsioonide jätkusuutlikkuse osas – riske eirates tekib suurem usaldamatus ja hoiakute polariseerumine (Berge 2018: 193).

Euroopas ja Põhjamaades on jahindus maapiirkondade kultuuri lahutamatu osa (Brainerd 2007, Brainerd, Kaltenborn 2010, Øian 2013, Sikk 2020) ning samas on aktuaalne ka samasugune debatt nagu mujal maailmas. Euroopa jahinduse ja looduskaitse liit FACE on välja toonud, et Euroopas on salaküttimine suureks probleemiks, ent üldsus ei tohiks teadmatusest seda otseselt jahinduse ja jahimeestega seostada. Praegusel ajal, kui looduskaitstes on väga oluline roll koostööl, ei tohiks põhjendamatult ohustada jahimeeste kui ühe tugevama ja kogenuma loodusvaldkonna huvigrupi mainet. Erinevates Euroopa riikides tehakse mitmesugust koostööd, et ühiselt salaküttimise vastu võidelda ja loodust kaitsta – näiteks Saksamaal ja Maltal ühinevad jahimehed looduskaitse võimudega salaküttide tabamiseks ning Kreekas toetavad jahimehed looduskaitseesse personali palkamist. (Wildlife Crime s.a) Rootsis ja Norras kasutatakse jahilubadest ja liikmemaksudest saadavat tulu loodushoiuks ning teadustööks (Heberlein, Ericsson 2008, Brainerd, Kaltenborn 2010).

FACE endine peasekretär Yves LeCocq on jahinduslikust aspektist Euroopa jaotanud järgmiselt (LeCocq 2008):

- Põhja-Euroopa:
  - „targa kasutamise“ loomulik vorm;
  - ulukeid kui taastuvat loodusressurssi kasutatakse peamiselt toiduks;
  - jahindus on populaarne ja selle korraldus demokraatlik;
  - jahimeeste osakaal elanikkonnast suur (1/20).
- Lõuna-Euroopa:
  - jahipidamine on sotsiaalne ettevõtmine;
  - korralduses keskendutakse rohkem elupaikadele kui liikidele;
  - jahimehi elanikkonnas üsna palju (1/40).
- Anglosaksi riigid:
  - jahindus kui sportlik ettevõtmine;
  - nii-öelda härrasmeeste tegevus ja käitumislaid;
  - kõrged standardid ja väga professionaalne korraldus;
  - jahimehi elanikkonnas pigem vähe (1/60).

- Kesk-Euroopa:
  - hästi reguleeritud jahindus;
  - vanad traditsioonid ja ranged reeglid;
  - jahindus on eelkõige suurulukite liikide haldamine;
  - madal jahimeeste osakaal elanikkonnas (1/300).

Ühiste joontena toob ta välja armastuse ja austuse looduse vastu, saaduste targa kasutamise, jahinduse ja loodushoiu fookuseerituse ökosüsteemile ja ka jahinduse kui majandusliku tegevuse, seda just maapiirkondades (*Ibid*). Lisaks iseloomustab Euroopat ka aspekt, et paljudes riikides on jahipidamise korraldamise õigus maaomanikel – näiteks Rootsis, Norras, Šotimaal. See eeldab, et maaomanikud on väga teadlikud ulukipopulatsioonidest oma maal ning oskavad seada küttimehahte nii, et ulukiarvukus ei kannataks ja ka põllu- ning metsakultuurid oleksid heas seisus. (Brainerd, Kaltenborn 2010)

Lisaks eelpool arutletud piirkondadele ja nende üldistele jahipoliitistele suundadele tuleb välja tuua kogu maailmas jahinduse osas eraldi käsitletav grupp – põlisrahvad. Põliselanike kogukondi ja hõimusi kogu maailmas iseloomustab nende sügav austus looduse ja loomade vastu, ent ometi ka nemad peavad jahti (Hunting s.a.d). Põlisrahvastel on muu maailmaga erinev kokkupuude – on neid, kes on regulaarselt kontaktis, ent nende elupaigad on muust tsivilisatsioonist väga eraldatud, aga on ka neid, kellel puudub igasugune kontakt välismaailmaga. Seadusi ja regulatsioone loovad inimesed ja institutsioonid peavad arvestama sellega, et põlisrahvaid ei saa jahipidamise osas kohelda kui seaduserikkujaid, isegi kui nende tegevus ei ole kehtivate regulatsioonidega kooskõlas (Tribes call... 2015).

Jahipidamine on paljude põlisrahvaste jaoks lisaks toiduallikale ja kultuurile ka identiteedi küsimus, kuna erinevate jahioskuste ja –traditsioonide edasiandmisega on need rahvad ellu jäänud. Tasub meeles pidada, et põlisrahvad ei ole kunagi olnud need, kes oleks ohuks liigirikkuse säilimisele. Inimesed on ellujäämiseks jahti pidanud terve oma eksistentsi vältel, ent nüüd, kui enamus on oma elustiili muutnud, oleme muutumas sallimatuks nende suhtes, kes seda muutust kaasa teinud ei ole. Oma osa on siin kindlasti ka looduskaitselobitööl, mis loob ideaalpildi inimesest puutumata loodusest – pildi, mida tegelikult ei ole kunagi eksisteerinudki, sest inimene on alati osa loodusest. Selleks, et luua nii-öelda puutumata kaitsealasid, on põlisrahvaid nende ajaloolistest elupaikadest ka minema aetud.

Näitena saab siin tuua tuhanded Kameruni pügmeed, kes elavad nüüd rahvusparkide servades, mis olid varem nende kodud, jahipidamine nendel aladel on ka põlisrahvaste jaoks keelatud ja karistatav. (Bennett 2016)

Brasiilias on Amasoonase piirkonnas palju hõimusi, kelle ellujäämine sõltub jahipidamisest – Brasiilia poliitika selles osas on, et põlisrahvaste ellu ja tegevusse ei sekkuta, kui nad ise selleks soovi ei avalda (Vaughan 2016). Ka Indias, kus jahipidamine on keelatud, on rahvaid, kelle jaoks on sellel keskne roll nende traditsioonides ja kultuuris (Hunting in India... 2015). Venemaa jahinduslik seadusandlus on loonud põlisrahvaste jaoks erandi, et nad võivad riigimaadel küttida (Braden 2014, Baskin 2016). Kanadas on põlisrahvastele küll seatud piirangud, kuid need on leebemad, kui üldsusele kehtivad regulatsioonid (Hunting laws in... s.a). Ka Euroopas on vastavaid näiteid tuua – 2020. aastal said näiteks Rootsi põhjaosas elavad saamid õiguse ise enda traditsioonilistel aladel jahipidamist ja kalapüüki korraldada ning riik selle maa omanikuna ei saa sekkuda (Saami ühendus... 2020). See näitab, et põlisrahvaid valdavalt ikkagi usaldatakse liigirikkuse säilitamise ja jahinduse jätkusuutliku korraldamise osas.

Jätkusuutliku jahinduse üheks tunnuseks on kindlasti ka jahieetika ja sellest kinni pidamine. Jahieetika on sisuliselt jahimehe moraalne hoiak, mis hõlmab tema käitumist ja ulukite kohtlemist ning ka jahitraditsioonide hoidmist ja järgimist (Schulte 2014: 384). Jahinduse eetilise poole ja tavade osas kirjutas Franz Reidolf juba 1938. aasta jahinduse käsiraamatus, et jahimees tunneb ulukihoolde vastu samasugust või koguni suuremat huvi kui jahipidamise vastu – vastasel juhul on tegemist lihaküti, mitte jahimehega (Reidolf 1938: 452-462). Jahimehe moraal peaks tagama ka austuse nende inimeste vastu, kelle eetilised tõekspidamised ei võimalda jahindust toetada (Randla 1979). Austraalia loomakaitseorganisatsiooni RSPCA (*Royal Society for the Prevention of Cruelty to Animals*) kodulehelt on leitav võimalikult humaanse jahi head tava sisaldav dokument. Need punktid kattuvad suures osas Eestis 2014. aastal vastu võetud jahinduse hea tavaga. Mõlemas on esile tõstetud nii kohustused ja pädevusnõuded jahimehele kui austus looduse ja loomade vastu (Eesti jahinduse... 2014, Recreational hunting... 2017). Ka Euroopa jahindusalases hartas on välja toodud standardid ja suunised, mida kõik Euroopa jahimehed ja jahiturismi korraldajad peaksid oma tegevuses järgima (Brainerd 2007). Loodusest mittehoolimise ja jahinduse vahel ei ole korrelatsiooni, sadismil ja julmusele ei ole eetilises jahinduses kohta (Hunting s.a.d).

Jahindusvaldkonna ja sealhulgas ka jahiturismi probleemid on maailma eri paigus väga erinevad ning seeläbi peavad erinevad olema ka nende probleemide lahendused. Kui jahindus on hästi reguleeritud, siis on see lisainstrument looduskeskkonna kaitsmisel ja seaduserikkumiste vähendamisel. Olenemata sellest, kas tegemist on maaomanikega Euroopas või põliselanikega Aafrikas – kui inimestel on motivatsioon ja huvi hoida loodust ja loomi enda ümber, siis on see suures plaanis kasulik kõigile. Keelamine ja lõputud piirangud ei pruugi alati olla lahendus ning võivad kaasa tuua negatiivseid tagajärgi nii inimeste kui looduskeskkonna jaoks üldisemalt. Austus looduse vastu ja selle ressursside jätkusuutlik tarbimine ei pea olema üksteist välistavad.

1.3. Jahindus Eestis

Jahindus on Eestis arenenud sama loomulikke teed nagu mujal maailmas ning läbinud erinevaid tõuse ja mõõnasid, piiranguid ja vabadusi. Tänapäevast Eesti jahindust iseloomustavad sarnaselt teistele arenenud riikidele üsna ranged seadused ja eeskirjad ning eetilised nõudmised jahimeeste käitumisele ja jahindustegevuse korraldamisele. Eelnevalt loetletud elemendid on kindlasti vajalikud ka jahinduse jätkusuutlikkuse tagamisel.

Jahinduslike piirangute algusaega Eestis on keeruline määratleda, kuna enne kirjalikke kitsendusi rakendati neid suuliselt rahvapärimeste ja –kommete kaudu. Esimesed otseselt jahipidamist reguleerivad kirjalikud seadused on pärit 15. sajandist, kuid selleks ajaks oli osade ulukite varu juba oluliselt vähenenud, näiteks kobras oli siis tõenäoliselt röövkuütmise tõttu väljasuremisohus. Pärisorjuse ajal piirati sarnaselt Lääne-Euroopale ka Eestis talupoegade õigusi jahipidamise osas ning Rootsi ajal tehti jahiõiguses suuremad muudatused, mis hõlmasid juba otseselt salaküttimise vähendamiseks loodud klausleid. 1882. aastast I maailmasõjani kehtis Venemaa jahiseadus ning 1934. aastal võeti vastu Eesti Vabariigi jahiseadus. 1947. aastal kinnitati jahipidamiseeskiri ning sellele on järgnenud mitmed seaduste ja eeskirjade muutused. (EE11 2002: 210) Hetkel reguleerivad Eesti jahindust peamiselt jahiseadus, jahieeskiri, relvaseadus ja jahinduse hea tava.

Jahindusvaldkonna juhtimisega on Eestis seotud mitmed riiklikud institutsioonid ning nende koostööpartnerid. Jahinduspoliitika kuulub Keskkonnaministeeriumi haldusalasse: õigusloome ja strateegilise planeerimisega tegeleb Keskkonnaministeeriumi metsaosakond

ning riiklikke funktsioone teostavad Keskkonnaagentuur ja Keskkonnaamet (Jahindus 2018). Riiklikul tasandil on valdkonna eesmärgiks toetada jahinduse rekreatiivset ja ökoloogilist rolli, jahinduse arengukavas seatakse kesksele kohale liigilise mitmekesisuse ning elupaikade ökoloogilise tasakaalu säilitamine (Jahinduse arengukava... 2008).

Eesti Jahimeeste Seltsi (EJS) tegevjuht Tõnis Korts on öelnud, et jahindus on Eesti rahvuskultuuri lahutamatu osa (EJS plaanib... 2018). Seda, et jahindus ja ulukid on Eesti folklooris esindatud, kinnitavad rahvalaulud, muinasjutud, vanasõnad, kõnekäänud ja ka erinevad ended ning uskumused. Lisaks sellele, et loomad ja linnud olid lauludes ja lugudes esindatud, ennustati nende käitumise ning välimuse järgi muuhulgas ka viljasaaki, ilma ning nii kariloomade kui inimeste käekäiku. Ka jahimeestel on folklooris erinevatel aegadel olnud erinevad nimetused: kütt, jahimees, jahiline, metsamees, jääger, ajaja, metsastaja, püsniik, suitsutorumees, linnuajaja jne. (Rootsi 2014: 26)

Lisaks sellele, et jahindus on rahvuskultuuri osa, on oluline ka kohalik jahikultuur ja selle austamine. Kultuurse jahinduse tunnusteks on head jahindustavad, jahikoorte õpetamine ja kasutamine jahipidamises, jahitrofeede väärtustamine (Jahinduse arengukava... 2008) ning jahisaagi maksimaalne kasutamine. Jahikoorte kasutamine jahipidamises on Eestis üsna tavapärane ning tasub mainimist, et ainus Eestis aretatud koer – Eesti hagijas - kuulub samuti jahikoorte hulka. Jahisaagi maksimaalsele kasutamisele viitavad juba ajaloolised traditsioonid, kui nahast tehti lisaks rõivastele ja jalatsitele igasugu tarbeesemeid (kotid, hobuse- ja saanitekid jne), väikeulukite sabakarvadest ja käppadest tehti näiteks pintsleid, linnusulgedest patju, rasva ja nõresid kasutati rahvameditsiinis jne (Rootsi 2014: 14-15). Kuigi tänapäeval kasutatakse jahisaadusi teisiti, siis on eesmärgiks ja heaks tavaks endiselt saagi maksimaalne tarbimine. Eestis on jahikultuuri ja –traditsioonide juurutamisel olnud olulised ka erinevad väljaanded, näiteks metsandus- ja jahinduskuukiri „Eesti Mets“ (ilmus 1921-1940), ajakiri „Eesti Kütt“ (ilmus 1921-1923), EJS ajaleht „Jahimees“ (ilmus 1991-2000) ning aastast 2001 annab EJS välja ajakirja „Eesti Jahimees“ (EE11 2002: 211).

Kaarel Roht on kirjutanud, et suhtumist jahitrofeedesse võib pidada kultuurse jahiriigi tunnuseks. Trofeedialane tegevus hoogustus Eestis EJS tekkega ning 1967. aastast on Eestist kütitud trofeed olnud väljas ka erinevatel rahvusvahelistel näitustel. Trofeed on olulised ka ulukiasurkonna konditsiooni hindamisel – kui Eestil on järjepidevalt medaliväärseid trofeesid näitustele esitada, siis võib eeldada, et ulukiasurkonnad on majandatud ja kõik trofeede poolest väärtuslikud isendid ei ole esmajärjekorras ära kütitud.

(Roht 2006: 6). Lisaks teaduslikule ja kultuurilisele aspektile on trofeede väärtustamine oluline veel pedagoogilise poole pealt, kuna need annavad infot, millised ulukid meie metsades elavad ja võimaldavad lihtsamini mõista looduse keerukaid protsesse (Ehrlich 2019).

Üks jahimeeste kohustustest on ka ulukiandmete, sh seireandmete kogumine (Ulukid 2015, Alvela 2016, Veeroja, Männil 2019). Jahiulukite seiret korraldab Keskkonnaagentuuri eluslooduse osakond ja kogutud andmete põhjal koostatakse igal aastal seirearuanne, mis sisaldab muuhulgas ka küttemisettepanekuid (Ulukid 2015). Jahiulukitena on Eestis määratletud 20 liiki imetajaid ja 31 liiki linde, kusjuures suurulukite nimekirja kuuluvad põder, punahirv, metskits, metssiga, karu, hunt, ilves ja hallhüljes. Keskkonnaministeeriumi hinnangul on eesti suurulukite, sh suurkiskjate asurkonnad väga heas seisus. (Jahindus s.a) Eelnev näitab, et Eesti jahimeeste ja jahindusvaldkonna riiklike institutsioonide koostöö on olnud edukas, kuna jahimehed panustavad arvestatavalt seiresse ning ulukiasurkondade seisukord on suuremate probleemideta jätkuvalt hea ning igal aastal on küttda ka medaliväärilisi suur- ja väikeulukeid.

Ulukite arvukuse ning võõrliikide leviku ohjamine ilma jahipidamiseta oleks tõenäoliselt võimatu. Näitena saab siinkohal tuua punahirvede arvukuse Saaremaal – kuna punahirv on seal muutumas juba nuhtlusliigiks, siis kehtestati jahimeestele nende arvukuse vähendamiseks suurem küttemisvabadus (Saaremaa nuhtlusliigile... 2019). Samuti võib välja tuua sigade Aafrika katku (SAK) ohjamise, kui see 2014. aastal Eestisse jõudis. Haiguse tõttu ning jahimeeste küttemissurve tulemusel langes metssigade arv Eestis väga madalale tasemele ning haiguse leviku tõkestamiseks jätkavad kütid arvukuse vähendamise. (Veeroja, Männil 2019) Seega on jahindusel kanda oluline praktiline looduskaitse roll (Jahindus 2018, Korts 2018), mis liiulukahjude, metsa- ja põllukahjustuste vähendamise läbi on seotud ka majandusega.

Jahimeeste osakaal elanikkonnast on Eestis põhjanaabritega võrreldes väiksem - ligikaudu 15 000 jahimeest, ehk umbes 1% elanikkonnast. Kui üldine jahitunnistuse valdajate arv aastate lõikes kõigub kord alla-, kord ülespoole, siis üldine trend on kasvav. (Jahinduse arengukava... 2008) Ka naiskütide arv on aasta-aastalt näidanud tugevat tõusu ning 2018. aastal tõusis jahinaiste arv esmakordselt üle 400 (Naiskütide arv... 2018). Seega pelgalt jahimeeste ja -naiste arvu trendi vaadates on Eesti jahindus jätkusuutlik ja ei paista huvi

vähennemist. Jahipiirkondi on Eestis 331, neist suurim Ida-Harju ja kõige väiksem Kihnu (Jahipiirkonnad s.a).

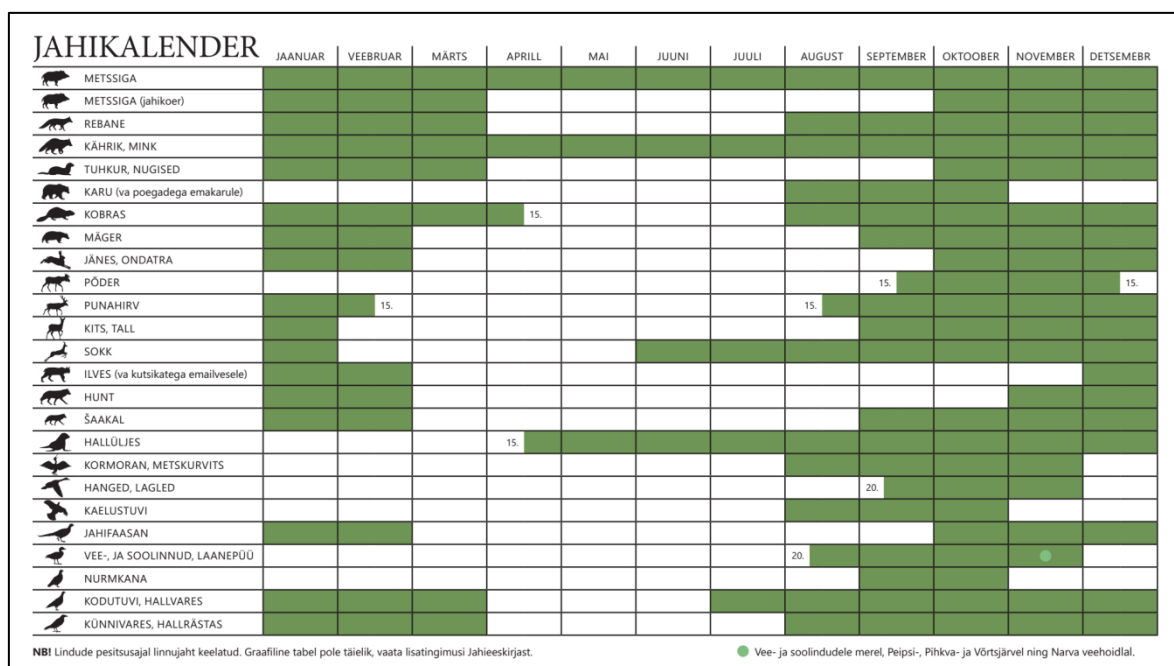
Selleks, et ulukite kui taastuva loodusressursi tarbimine oleks kestlik, peab ka jahindus olema kestlik (Jahindus 2018) ning selleks, et jahinduse areng oleks jätkusuutlik, on vaja koostööd ja ühiseid arenguprioriteete kõikide jahinduse huvigruppide osas (Jahinduse arengukava... 2008). See nõuab jahimeestelt ka pidevat kohandumist uute eeskirjade, uute piirangute ja uute kohustustega. Näiteks võib siinkohal tuua jahikalendri muutumise ajas – ulukite jahipidamisajad on üsna oluliselt aastakümnete jooksul muutunud (tabel 2).

Tabel 2. Jahiajad (autori koostatud EE11 2002: 210 põhjal)

Aasta Jahiuluk	1934	1959	1982	1995	2020
Laanepüü	15.08 - 14.01	01.09 - 31.10	20.08 - 31.10	20.08 - 31.10	20.08 - 31.10
Nurmkana	15.09 - 31.10	01.10 - 31.10	01.10 - 15.10	01.09 - 31.10	01.09 - 31.10
Haned	25.07 - 31.05	10.08 - äralennuni	20.09 - 31.10	20.08 - 31.10 (30.11 merel ja suurveekogudel)	20.09 - 30.11
Mäger	15.08 - 31.12	01.11 - 30.11	07.11 - 31.01	01.10 - 28.02	01.09 - jahiaasta lõpuni
Jänesed	01.10 - 29.02	01.11 - 31.01	15.10 - 31.01	01.10 - 31.01	01.10 - jahiaasta lõpuni
Metssiga	keelatud	01.10 - 31.12	01.06 - 31.01	aasta ringi	aasta ringi
Pöder	keelatud	01.10 - 15.12	01.10 - 30.11	15.09 - 15.11	15.09 - 15.12
Metskits:					
sokk	01.07 - 30.09	20.07 - 15.08	15.07 - 15.08 ja 01.09 - 31.09	01.06 - 30.09	01.06 - 31.01
kits	01.10 - 14.11		01.09 - 31.10	01.09 - 15.11	01.09 - 31.01
Hunt	aasta ringi	aasta ringi	aasta ringi	aasta ringi	01.11 - jahiaasta lõpuni
Rebane	aasta ringi	aasta ringi	aasta ringi	aasta ringi	01.08 - 31.03
Kährik	aasta ringi	aasta ringi	aasta ringi	aasta ringi	aasta ringi
Ilves	aasta ringi	aasta ringi	07.11 - 28.02	01.11 - 28.02	01.12 - jahiaasta lõpuni
Karu	keelatud	keelatud	15.08 - 30.11	01.08 - 31.10	01.08 - 31.10
Kobras	keelatud	keelatud	01.03 - 15.03	01.08 - 15.03	01.08 - 15.04

Võttes võrdluseks hetkel kehtiva jahikalendri (joonis 2), saab öelda, et näiteks hundi kütamise osas on toimunud oluline muutus – kui varasemalt oli see lubatud aastaringselt, siis nüüd on see nii ajaliselt kui arvuliselt väga piiratud. 2019/2020 jahiaastal võis Eestis

küttida 86 hunti (Hundi küttimine... 2020). Näiteks kopra küttimisaegade muutus peegeldab tema arvukuse muutust Eestis neil perioodidel. Eestist küti teadaolevalt viimane kobras 1841. aastal, 1957. aastal kobras taasasustati Eestis ning selle edukuse tagajärjel sai juba 1980. aastal taas esimesi isendeid küttida (Kobras... 2019). Tabelist 2 on näha ka kopra jahiaja pikenemist 90ndate keskpaigaks, mis peegeldab tema arvukuse kasvu sel perioodil. Tänapäevaks on kopra küttimisaeg pikenenud aprilli keskpaigani. Teiste jahilukite praegused küttimisajad on toodud joonisel 2.

Joonis 2. Jahikalender (Jahikalender s.a).

Eestis on kindlasti oluline ka jahiturismi valdkond, kuna viimastel aastatel on meedias avaldatud palju lugusid just veelinnujahiga seotud jahiturismist. Peamine muutus selles osas on kohustuslik koolitus veelinnujahile saabunud välisturistidele. Selle koolituse nõue lisati jahiseadusesse ja see jõustus 1. augustil 2018. aastal (Jahiseadus 2013, § 40 lg 6¹, Veelinnujahi hooaeg... 2018). Kuna maaomanikel on õigus enda maal väikeulukijahti korraldada (sh jahiturismi veelindudele), siis on oht, et maaomanike tegevuse puudujäägid mõjutavad kogu Eesti jahinduse mainet, hoolimata sellest, et jahimehed ja jahindusorganisatsioonid ei pruugi jahiturismialase tegevusega üldse seotud olla.

Samas liigub Eesti suuremate jahindusalaste muutuste osas teiste Euroopa riikidega võrreldes üsna visalt edasi. Kui võtta näiteks vibujaht, mis legaliseeriti Eestis väikeulukitele 2013. aasta jahiseaduse muudatusega, siis edasisi samme selles osas

järgnenud ei ole. Hetkel on aktuaalne suurulukitest metskitsele vibujahi pidamise legaliseerimine (Kas tulevikus... 2019), mis oleks oluline just jahipidamiseks kriitilistes piirkondades, kus tulirelva kasutamise ohutust on keeruline tagada või kaasnev müra oleks liialt häiriv (Kohava 2019, Lauri 2020a). Vibujahi kasuks räägib lisaks turvalisusele ja minimaalsele häirimisele ka keskkonnasõbralikkus, need aspektid peaksid imponeerima paljudele jahindusega seotud huvigruppidele. Eestil on selles osas kasutada aastatepikkused kogemused ja läbiviidud uuringud Põhjamaades ja Euroopas laiemalt (Kohava 2019).

Muutusi ulukite arvukuse osas ning seeläbi ka küttimisaegades ja –eetikas peegeldavad nii eelpool toodud jahikalendrid kui jahindusalaste regulatsioonide areng. Eesti puhul on jahindus üsna hästi reguleeritud ning sarnaselt teiste riikidega on peamisteks väljakutseteks selle õige ja õiglane kajastamine üldsusele, regulatsioonide kaasajastamine, salaküttimise ohjeldamine ning jahinduse jätkusuutlikkuse tagamine.

1.4. Avalik arvamus ja meedia roll selle kujundamisel

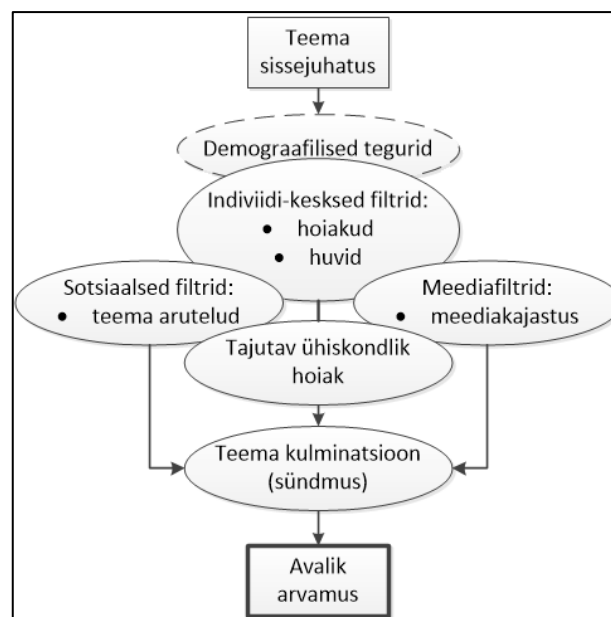
1.4.1. Avaliku arvamuse kujunemine ja olulisus

Avalikul arvamusel on igas valdkonnas oluline roll, ent selle kujunemine on keeruline protsess. Informatsioon, mille põhjal avalik arvamus kui enamuse elanikkonna hoiak tekkima hakkab, ei pruugi alati olla õige ega täielik. Kuna enamuse hoiak puudutab kõiki eluvaldkondi, võib see mõjutada ka jahindust ja selle jätkusuutlikkust – seetõttu on oluline ka jahinduse õige ja piisav kajastus meedias.

Avalik arvamus on keeruline ja ka vastuoluline kontseptsioon (Porten-Cheé, Eilders 2015) ning seetõttu väga raskesti üheselt defineeritav. Üldtuntud tähenduses väljendab see ühiskonna enamuse arvamust mingi probleemi või teema osas (Public opinion s.a.a, Public opinion s.a.b). Käesolevas töös lähtutakse just sellest definitsioonist.

Hoffman jt (2007) on avaliku arvamuse kujunemise protsessi kirjeldanud järgmiselt (joonis 3):

1. Peale teema sissejuhatust aktiveeruvad indiviidi-kesksed filtrid - individid töötlevad infot vastavalt isiklikele hoiakutele ja huvidele. Selles etapis mängivad sageli rolli ka demograafilised faktorid nagu sissetulek, laste arv jne.
2. Arvamust kujundavad arutelud ja meediakajastus, mis teema kulminatsioonile lähenedes sagenevad. Kulminatsiooniks on olenevalt teemast erinevad sündmused, näiteks valimised. Indiviidi jaoks väljendavad arutelud ja meedia sisuliselt tajutavat ühiskondlikku suhtumist teemasse.
3. Kulminatsiooniks oleva sündmuse järel selgub avalik arvamus antud teema osas.

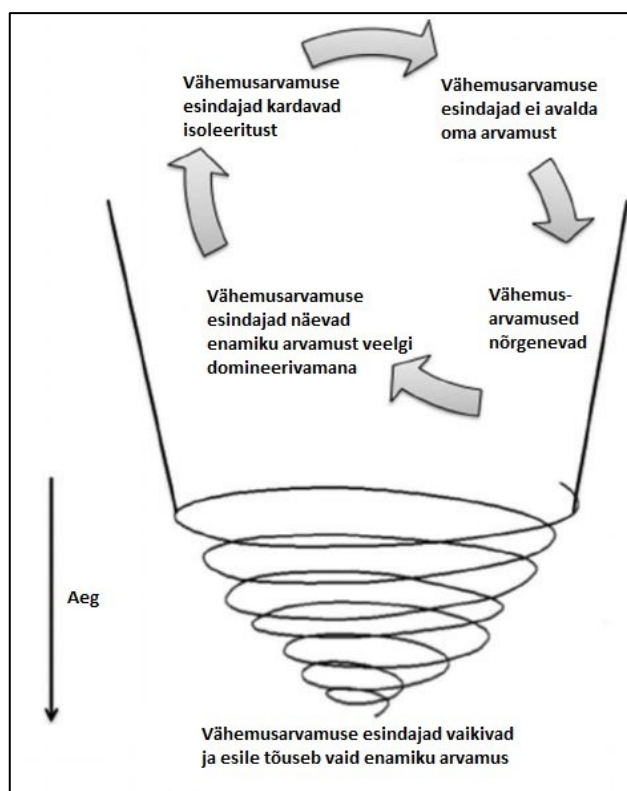

Joonis 3. Avaliku arvamuse kujunemise mudel (autori koostatud Hoffman jt 2007 põhjal).

Infokajastuste sisul, esitamise sagedusel ja inimeste kokkupuutel nendega on oluline roll arvamuse kujunemisel. Need, kellel on pidev kokkupuude mingi teema käsitlemisega (nt meedia vahendusel), pigem ei muuda uue informatsiooni lisandumisel oma arvamust, samas need, kes ei ole teema käsitlemisega pidevas kokkupuutes, on altimad uue info lisandumisel oma arvamusi vastavalt kohandama (Happer, Philo 2013). Seega on oluline, kui objektiivselt meedia infot kajastab, kui palju mingit teemat kajastatakse ja kas alternatiivsed teemakäsitlused on samuti esitatud. Pideva kokkupuute korral ei ole oluline ka see, kas kajastatav informatsioon vastab tõele, uue informatsiooni lisandumisel arvamust pigem ei muudeta (*Ibid*). Seega on meedial võim avaliku arvamuse mõjutamiseks ka siis, kui kajastatav informatsioon on väär.

Näiteks Rootsis on huntide arvukus viimaste aastakümnetega kasvanud ja kuni nende arvukus oli väike ning kokkupuude seega vähene, suhtuti neisse ühiskondlikul tasemel üsna positiivselt. Samas jahimeestel kui asjatundjatel oli negatiivsem hoiak. Nüüd, kui nende arvukus on kasvanud, sagenenud on kokkupuude ning ka hundirünnakud kariloomadele ja jahikoertele, on märgata ka muutust ühiskonna suhtumises. (Heberlein, Ericsson 2008) Samas on ühiskonna poolehoid ja positiivne avalik arvamus kiskjate eduka kaitse jaoks vajalikud (Majic jt 2011). Kuna kogukondlikult ja ühiskondlikult turvatunne väheneb, siis olenemata sellest, milline on meediakajastus ja valitsuse hoiak, inimeste arvamused muutuvad. Samalaadne, kuid vastupidise suunaga trend ilmnes Horvaatia pruunkarude uuringus, kus selgus, et nende inimeste suhtumine pruunkarudesse, kes olid karusid looduses näinud või teadsid neist rohkem, oli positiivsem kui nende oma, kellel vastavad kogemused ja teadmised puudusid (*Ibid*). Kuna avalik arvamus formuleerub kokkuvõttes individuaalsetest, siis ilmneb taas objektiivse, mitmekülgse ja korrektse informatsiooni kajastamise vajadus ja olulisus.

Inimeste ettekujutus sellest, milline võib mingi teema osas olla avalik arvamus, mõjutab ka viimase kujunemist ja seda protsessi kirjeldab vaikimisspiraali teooria. See on peamine teooria, mida kasutatakse arvamuskliima kujunemise kirjeldamiseks (Clemente, Roulet 2015, Sohn, Geidner 2016). Selle teooria kohaselt mõjutab inimeste ettekujutus avalikust arvamusest nende valmisolekut oma avalikust arvamusest erinevat hoiakut avaldada (Schulz, Roessler 2012). Inimesed kardavad eriarvamuse korral sotsiaalset isoleeritust ja seega nõustutakse enamusega või vaikitakse, isegi kui nendega sisuliselt nõus ei olla. Selline käitumine tekitab korduva tsükli, kus vähemuste vaikimine põhjustab enamiku arvamuse üha suurema domineerimise (joonis 4). (Schulz, Roessler 2012, Clemente, Roulet 2015, Matthes 2015, Porten-Cheé, Eilders 2015, Sohn, Geidner 2016, Liu jt 2017, Carballo jt 2018) Seega jääb varju arvamuste tegelik jaotumine ühiskonnas ja näiliselt domineeribki üks (Matthes 2015). Teisisõnu: avalikuks arvamuseks kujuneb see, mida enamus inimesi usub, et enamik arvab (Kõuts-Klemm, Seppel 2018: 61). Mida vastuolulisem on käsitletav teema, seda keerulisem on avaliku arvamuse kujunemine.

Joonis 4. Vaikimisspiraal (autori koostatud Clemente, Roulet 2015 põhjal).

Valitseva arvamuskliima osas seisukoha võtmiseks kasutatakse uudiste kajastusi (Matthes 2015), sotsiaalset lähikonda (Sohn, Geidner 2016) ning üha enam ka veebipõhist massimeediat (Porten-Cheé, Eilders 2015). Ka sotsiaalmeedias (nt Facebook'is) mõjutab vaikimisspiraal avalikust arvamusest erineva hoiaku avaldamist, kuna kardetakse kontaktvõrgustiku poolt negatiivset suhtumist, kriitikat ja seeläbi ka isoleeritust (Liu jt 2017). Sotsiaalmeedias on oluline roll ka n-ö arvamusiidritel – Twitter'i baasil tehtud uurimus näitas, et kuulsustel on avalikku arvamust sotsiaalmeedia kaudu lihtsam mõjutada kui ekspertidel (Yin jt 2019).

Avalikkuse toetus ja avaliku arvamuse hetkeseisu mõistmine jahinduse, jahipidamise ja jahimeeste osas on oluline nii loodushoiu eest vastutajate kui poliitiliste otsuste tegijate jaoks (Byrd jt 2017). Vastav informeeritus loob potentsiaali lahenduste väljatöötamiseks ühiskonnas, mis seaks looduskaitse tasakaalu inimeste vajadustega (Hogberg jt 2016). Avalik arvamus on seda olulisem, et jahinduse jätkusuutlikkuse üle otsustab ühiskond ja enamus ühiskonnast teadaolevalt ei tegele jahindusega (Grossman 2017). Siinkohal ilmneb ka urbaniseerumise kui jahinduse jätkusuutlikkust mõjutava teguri roll, sest jahindus on valdavalt olnud siiski maapiirkondade elanike tegevusalaks.

Jahimehed ise ei astu märgatavaid samme, et sotsiaalmeedias informatsiooni jahindustegevusest kui looduskaitsest tegurist ja tervisliku orgaanilise toidu hankimise viisist levitada. Samas jahinduse vastased kasutavad sotsiaalmeedia võimalusi täiel määral ära. Lisaks teevad jahimehed ka avalikus veebiringis vigu, mis võivad avalikku arvamust mõjutada – näiteks häbistatakse algajaid jahimehi väheväärtuslike trofeede tõttu või postitatakse ebasobivaid fotosid jahisaagist. (*Ibid*) Kütid peavad ise veenduma, et kajastavad jahindust õigesti – eriti oluline on jälgida fotodega sotsiaalmeediapostitusi, sest jahinduslaste väljaütlemiste ja postitustega esindavad jahimehed ja -naised kogu jahinduskogukonda, mitte ainult iseennast. Tuleb läbi mõelda, kuidas võivad neile reageerida jahindusest väheteadlikud inimesed ning kas neile jääb õige mulje. (Kirchner 2017, Comstock 2018) Jahil tehtud fotod võiksid jääda jahimeeste enda valdusse ja endale vaatamiseks (Korts 2019a).

Pidades silmas Eesti elanike jätkuvat urbaniseerumist, peab arvestama ka rahva võõrandumisega sellistest peamiselt maapiirkondadega seotud tegevusaladest nagu jahindus. Kuna jahinduse jätkusuutlikkuse tagamiseks on ühiskondlik toetus hädavajalik, tuleb pakkuda piisavalt asjakohast adekvaatset informatsiooni, vältimaks jahimeeste ja jahindusspetsialistide passiivsuse ning oponentide aktiivsuse tõttu tekkida võivat vaikimissporaali efekti. EJS on siinkohal olulise rolli kandja, informeerides ühiskonda jahinduses toimuvast nii ajakirja, veebilehe kui ka aktiivse sotsiaalmeedia kasutuse kaudu.

1.4.2. Meedia kui avaliku arvamuse kujundaja

Tänapäeval on avalik arvamus ja meedia omavahel lahutamatult seotud, kuna meedia on peamine ja väga mitmekesine teabe levitamise vahend. Viimase aastakümnega on selles osas oluliselt suurenenud sotsiaalmeedia (nt Facebook, Instagram) roll, mille kanaleid kasutavad nii eraisikud, riigiametid kui Eesti suurimad ajakirjandusväljaanded.

Ajakirjandus on tänapäeval demokraatliku ühiskonna vajalik ja lahutamatu osa (Ajakirjandusvabadus s.a, Zhao 2016) ning infoajastul ei ole nii-öelda meediamängudest võimalik pääseda (Rull 2008: 147). Kuna meedia on üks peamine teabe saamise kohti, siis saab seda kasutada ühiskondlikul tasandil teadlikkuse ja osaluse suurendamiseks ning ka teabe kättesaadavuse parandamiseks (Meedia roll s.a). Eriti oluline on see valdkondades,

milles meedia tarbijaskonnal puuduvad teadmised ja kogemused. Kui teemast või probleemist meedia tarbijal endal ülevaadet ega kogemusi ei ole, siis on meediakajastusel suurem mõju ning vastupidi (Happer, Philo 2013). Läbi sagedasema kajastamise avaldab meedia tugevamat mõju ka avalikule arvamusele (Hoffman jt 2007) ning mida vähem alternatiive meedias mingil teemal kajastatakse, seda lihtsamalt aktsepteerib üldsus ka väljapakutud seisukohta (Hamborg jt 2018, Happer, Philo 2013). Seetõttu on oluline, et avaldatav info oleks adekvaatne ja piisav ning ei eksitaks avalikkust. Loomulikult peavad ka tarbijad mõistma, et meedias avaldatu ei ole absoluutne tõde ja ainuvõimalik tõlgendus ning individuaalsel tasandil otsustab igaüks ise, kas meedia loodud pilti aktsepteerida või mitte (Moreno-Riaño 2002).

Ajakirjandus on alati olnud üks mõjukamaid ühiskondliku arvamuskliima kujundajaid (Lang, Lang 2012, Kõuts 2017, Hamborg jt 2018, Wilson 2018) ning massimeedia sisu mõjutab seda, mida inimesed tajuvad enamuse ning vähemuse arvamustena ühiskonnas (Porten-Cheé, Eilders 2015). Tänapäeval on üsna suureks probleemiks info üleküllus, inimesed peavad väga erineva sisupakkumise hulgast suutma eristada adekvaatse teabe (Kõuts-Klemm, Seppel 2018: 128). Veebipõhine meedia on info hulka, selle levitamise lihtsust ja kättesaadavust veelgi suurendanud (Porten-Cheé, Eilders 2015). Uudislööd veebiväljaannetes on oluliselt lühemad, lihtsustatumad ja visuaalsemad kui trükiajakirjanduses (Aava, Salumäe 2013: 50). Sotsiaalmeedia on muutnud ka seda, kuidas infot jagatakse ja tarbitakse (Baccarella jt 2018).

Internet ei ole lineaarne infovoog nagu traditsioonilised meediumid (ajalehed, raadio, televisioon jne), vaid vastuvõtja saab seda kommenteerida ja jagada (Kõuts-Klemm, Seppel 2018: 53), mõjutades oma osalusega ka neid, kellele ta meediakajastusi ja kommentaare jagab. Sotsiaalmeediaga seostatakse ka pealiskaudsust, teemadesse süvenetakse üha vähem ning selle asemel jagatakse kiireid pinnapealseid mõtteid, mille tulemuseks on kognitiivne ja moraalne triviaalsus (Baccarella jt 2018). Sotsiaalsõrgustikele on omane, et inimesed hakkavad mingitele teemadele reageerima, nähes teiste reageeringuid, mistõttu saavad teatud lood rohkem tähelepanu (Aava, Salumäe 2013: 17-18). Kuna noorte seas esineb kalduvus vähem oma arvamust ise kujundada ja rohkem meedias avaldatud väärtushinnanguid järgida (Meedia roll s.a), tekibki sageli taoliste kommentaare koguvatele meediakajastustele suur hulk toetajaid või vastaseid, tegelikult teema sisusse süüvimata ja informatsiooni valdamata.

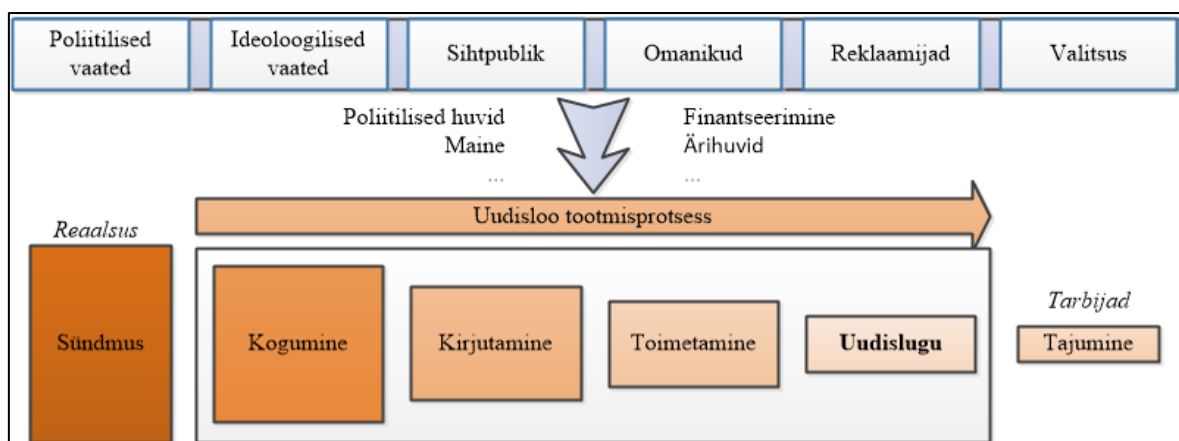
Sotsiaalmeedia ja üldse veebipõhise meedia laialdast kasutamist ning jätkuvat populaarsuse kasvu arvestades on oluline teadvustada kinnituskalde ja nii-öelda filtrimullide ning kõlakambrite olemasolu. Seda, et inimesed otsivad informatsiooni, mis kinnitaks nende olemasolevaid teadmisi ja vaateid, nimetatakse psühholoogias kinnituskaldeks – otsitakse pigem kinnitust oma vaadetele, aga mitte sisulist tõde (Kolga 2018, Confirmation bias s.a). Sellele aitab omakorda kaasa nii-öelda filtrimull, mis tekib sotsiaalmeedia ja veebipõhiste otsingumootorite filtritest, mis rakendavad erinevaid kasutajate ja nende veebis käitumise andmeid, et pakkuda kasutajatele võimalikult palju just seda sisu, mis võiks neid huvitada. Seda nimetatakse sotsiaalseks filtreerimiseks: me loeme sotsiaalmeedias uudiseid, mida meie kontaktid on jaganud või soovitanud, meile tehakse müügipakkumisi sarnaste kasutajate varasema käitumise põhjal jne. Lõpuks tekibki filtrimull, mis tähendab, et kasutajateni jõuavad arvamused, millega juba teadaolevalt nõustutakse. (Ühe minuti... 2015) Veebimeediaga käib kaasas ka nii-öelda kõlakambri nähtus. See tähendab, et isegi kui faktiline ja tõene informatsioon jõuab tarbijani, siis seda informatsiooni lihtsalt eiratakse ning usaldatakse pimesi vaid neid, kes jagavad samu veendumusi. (Thi Nguyen 2019) USAs on tehtud uuring Facebook'i kasutajate ja seal jagatavate uudiste osas ning sellest ilmnes, et veebikeskkonna integreeritud filtritest ja algoritmidest enam mõjutas kasutajani jõudvate uudiste mitmekesisust nende sotsiaalvõrgustik, ehk antud juhul sõbrad Facebook'is (Bakshy jt 2015).

Meedia praktiliselt dikteerib, millised teemad on aktuaalsed ja ei määra küll niivõrd, mida mõelda, küll aga, millest mõelda (Aava, Salumäe 2013: 39, Happer, Philo 2013, Krings 2018, Wilson 2018). Sarnaselt saab meedia teemasid või teemade alternatiive ka avalikust arutelust kõrvaldada (Happer, Philo 2013). Avaldatavate lugude valikut mõjutab ka raha, mis tähendab, et avaldatakse pigem neid uudiseid ja aramuslugusid, mis eelduste kohaselt tõmbavad ligi võimalikult suurt publikut, ehk pälvivad kõige rohkem tähelepanu (Ajakirjandusvabadus s.a, Kõuts 2017). Veebipõhises meedias on teatavasti oluline tähelepanu püüdmine ja nii-öelda klikkide kogumine (Aava, Salumäe 2013: 25, Kõuts 2017), mille tulemuseks võib olla väga kitsas ja ebaadekvaatne info ning erinevate arvamuste ebavõrdne kajastamine (Ajakirjandusvabadus s.a).

Selleks, et tähelepanu ja publikut püüda, tõstabki meedia tihti esile just neid uudiseid ja reportaaže, mis on kas skandaalsed või šokeerivad (Meedia roll s.a), negatiivsed või ebaharilikud (Rull 2008: 69-70) või lihtsalt eskaleerivad mingit aktuaalset konflikti (Kõuts

2017). Meedia ja ka aktivistid sõltuvad inimeste tähelepanu püüdmisel just draamast, kasutades ära dramaatilisi instinkte meie tähelepanu köitmiseks – peamiselt hirmu- ja negatiivsusinstinkti ning kalduvust binaarselt mõelda (Rosling 2018: 41-103). Kuna meedia sisu loomine on nii tugevalt kallutatud ja ajakirjanikud saavad seeläbi tarbijate arvamusi mõjutada, ei ole ajakirjanduse professionaalsus päris usaldatav (Schulz, Roessler 2012).

Uudislugudelt oodatakse nii objektiivset sisu kui keelekasutust, hinnanguvaba neutraalset esitust (Tekstid ja... 2008: 50, Aava, Salumäe 2013: 39). Keelekasutus on valik suurest hulgast võimalustest, seega teksti looja esitab sõnumi alati mingist vaatepunktist (Aava, Salumäe 2013: 16) ja kuigi eesmärgiks ei pruugi olla soov viidata teksti koostaja arvates õigele versioonile loost, siis paratamatult peegelduvad neis isiklikud hoiakud (Tekstid ja... 2008: 66-103, Kõuts 2017). Seega ei ole ükski meediakajastus läbinisti neutraalne või objektiivne. Kallutatus on meediakajastuste loomisprotsessiga kaasnev paratamatu viga (Park jt 2009). See võib põhjustada vale avaliku arvamuse kujunemise ja mõjutada seeläbi ka olulisi ühiskondlikke otsuseid ja protsesse (Hamborg jt 2018). Joonisel 5 on toodud uudisloo tootmisprotsess, kirjeldamaks tegureid, mis mõjutavad mingi sündmuse põhjal loodavat uudist.

Joonis 5. Uudisloo tootmisprotsess (autori koostatud Park jt 2009 põhjal).

Sellisteks teguriteks on näiteks meediakanali omanike ja ajakirjanike poliitilised ja ideoloogilised vaated ning ärihuvid. Lisaks keskendutakse uudiste loomisel ka mingile sihtpublikule, et võita uusi tarbijaid ja hoida vanu. Kasumi huvides võidakse hoiduda ka omanikega seotud organisatsioonide ning meediakanalit finantseerivate ettevõtetega seotud negatiivsete uudiste avaldamisest. Sündmuseks on see, mis reaalselt toimus ning mille

põhjal tehakse uudislugu. Esimene faas on kogumine, mille käigus ajakirjanikud valivad faktid, mida kajastada, allikad, kuskohast informatsiooni saada ning lõpuks otsustavad, millist kogutud infot nad kasutavad ja mille kõrvale jätavad. Järgmine faas on kirjutamine, mille käigus uudise looja teeb vormilised valikud ning valib ka vastava sõnakasutuse. (Park jt 2009) Vormilised valikud ja sõnakasutus määravad selle, milline tähendus kujundatakse, kuidas sündmust esitatakse ja kuidas uudis kellelegi adresseeritakse - need valikud ei ole kunagi juhuslikud (Tekstid ja... 2008: 66-102). Viimaseks on toimetamise faas, mis keskendub loo esitlusele: kas tegemist on kaanelooga, millised pildid illustreerimiseks võtta, kui suurelt need pildid loo juurde lisada ning mismoodi pilti kirjeldada (Park jt 2009). Selleks hetkeks, kui uudis tarbijani jõuab, on meedia seda mitmes faasis erinevatel ajenditel mingis suunas kallutanud (Hamborg jt 2018).

Seega tuleb meediakajastustesse suhtuda alati teatavate reservatsioonidega ning arvamuse kujundamiseks erinevatel olulistel teemadel otsida täiendavat informatsiooni. Praegustel põlvkondadel on kohustus jahindust õigesti portreterida, et tulevastel põlvkondadel ei oleks sellest väärastunud ettekujutus. Jahindusvaldkonna juhtfiguurid ja –organisatsioonid ning jahimehed ise peavad kaasa aitama sellele, et meedias oleks esindatud kõik osapooled ja info oleks võimalikult mitmekülgne ning objektiivne.

2. MATERJAL JA METOODIKA

Käesoleva töö teoreetilise tausta koostamiseks on kasutatud kvalitatiivseid meetodeid, peamiselt kirjanduse ja meediaväljaannete sisuanalüüsi, valdkonnaga seotud institutsioonide ja organisatsioonide veebilehtede sisuanalüüsi, lisaks dokumentide sisuanalüüsi, filmi analüüsi ning kirjalikku intervjuud (e-kiri). Kirjanduse osas on kasutatud nii teatmeteoseid, käsiraamatuid, õpikuid kui teadusartikleid. Jahinduse meediakajastuse ülevaade kolmandas peatükis põhineb reaalsel kajastusel, mitte teoreetilisel käsitlusel, koondades nii ülevaate kui vastava arutelu. Selleks on kasutatud nii eesti- kui välismaiseid allikaid, Eesti jahindusala meediaülevaate koostamiseks on lisaks kasutatud meediamonitooringu tarkvara Station.

Uuringu osas on rakendatud segametoodikat: andmete kogumiseks kasutati kvantitatiivset (küsitlus) ning analüüsiks nii kvantitatiivseid kui kvalitatiivseid meetodeid (nt hii-ruut test, Spearman'i korrelatsioonikordaja, kvalitatiivne kodeerimine). Kuna eesmärgiks oli koguda arvuliselt suurem hulk andmeid, et teha üldistusi ja hinnata seoseid erinevate gruppide lõikes, sobis andmete kogumiseks kvantitatiivne meetod küsitlusena (Research Guides s.a). Uuringu eesmärgiks oli selgitada, milline on jahinduse meediakuvand ja maine hetkel Eestis ning milliseks hinnatakse selle jätkusuutlikkust, et huvigruppidel oleks võimalik planeerida parendustegevusi avaliku arvamuse kujunemisprotsessis osalemiseks ning seeläbi jätkusuutlikkuse tagamiseks vastavalt hetkel valitsevale olukorrale. Eesmärkide saavutamiseks kasutati kahte veebipõhist küsitlusankeeti (lisa 1 ja lisa 2). Ankeetide koostamiseks tutvuti valdkonna teoreetilise taustaga maailma ja kitsamalt Eesti mastaabis, tuginedes nii teaduslikele kui ajakirjanduslikele allikatele. Lisaks tutvuti eelnevalt sarnasel teemal läbi viidud uuringute küsimustikega, et tulemusi varasemate resultaatide taustal käsitleda, ning konsulteeriti käesoleva töö juhendajaga. Küsitluste koostamiseks kasutati Google Forms keskkonda.

Üks küsitlusankeet oli suunatud jahimeestele ja jahinaistele, eelduseks oli seatud jahitunnistuse omamine. Teine oli suunatud laiemalt Eesti elanikkonnale, seadmata mingeid täiendavaid piiranguid ning välistamata ka jahimehi ja -naisi. Küsitlustes kattus 22 küsimust, jahimeeste ja -naiste küsitluses oli lisaks 4 küsimust ja üldsusele suunatud

küsitluses 1, mõlemas küsitluses oli ka võimalus lisada teemaga seotud kommentaar. Uurimistöö läbiviija, eesmärgi ja konfidentsiaalsuse informatsioon oli toodud mõlema ankeedi sissejuhatuses ning küsitluse perioodiks oli 18.11-31.12.2019. Küsitlusankeete koostati kaks, et vältida küsitluse liigset keerukust vastaja jaoks – näiteks erinevate plokkide vahele jätmist olenevalt vastaja profiilist (jahimees/jahinaine või mitte), suunamist tähistatud küsimuste juurde jne. Kahe ankeedi kasutamine vastajate ja levitajate poolt mingeid küsimusi ega probleeme ei tekitanud. Küsitlust koostades välditi mitmest küsimusest koosnevate ning liiga spetsiifiliste küsimuste esitamist. Tüüpidest on kasutatud nii avatud kui valikvastustega küsimusi, esindatud olid nii ühe kui mitme vastuse märkimise võimalusega variandid. Lisaks on küsitlusi koostades sihilikult välditud „ei tea“-tüüpi vastusevariante ning kasutatud „pigem“-tüüpi valikuid. Uuringu läbiviimise ajal saadud tagasiside põhjal ilmnes, et kuigi valdavalt „ei tea“-vastusevariandi puudumisest probleemi ei olnud, siis spetsiifilisemate küsimuste (nt jahinduse regulatsioonide kohta) korral oleks võinud sellise neutraalse variandi lisamisega vastajatele pisut enam paindlikkust võimaldada.

Küsitluste lõplik variant kujunes peale 3 test-küsitluse vooru, mis viidi läbi vahemikus 01.10-15.11.2019. Nende abil selgitati vastajate jaoks potentsiaalselt arusaamatud ja keerulised kohad ning kohandati küsitlusankeete vastavalt iga testvooru järel. Algselt oli ankeetidesse lisatud ka mitu järjestuse-tüüpi vastusega küsimust, ent need osutusid vastajate jaoks liialt keeruliseks ja testgruppide tagasiside põhjal selgus, et nende küsimuste juures tekkis osalejatel soov vastamine pooleli jätta. Peale kohandamisi jäi lõplikuks otsuseks järjestuse-tüüpi vastustest loobumine, et vältida poolelijäetavaid ankeete ja seeläbi potentsiaalset andmete kadu. Selleks, et võimalikult palju andmeid koguda, kasutati ka motivatsioonikinki, milleks oli oma e-maili jätnud vastanute vahel välja loositav 50-eurone Jahipauna kinkekaart. Kokku oli küsitlustele vastanute arv 1069, neist 610 vastas jahimeeste ja –naiste küsitlusele ning 459 üldsuse küsitlusele (edaspidi $n=1069$, $n_1=610$, $n_2=459$). Loosis osales ligikaudu 34% kõikidest vastanutest ning kinkekaart loositi välja ning võitjaga kontakteeruti 5. jaanuaril 2020.

Avatud küsimuste vastuseid on analüüsitud kvalitatiivse kodeerimise meetodil, tekst on teemade ja hoiakute struktureerimise eesmärgil kategoriseeritud. Kategoriseerimiseks ei ole kasutatud eelnevalt välja töötatud kontseptsioonide struktuuri, vaid protsess oli andmepõhine, ehk kasutati avatud kodeerimist (Qualitative coding s.a). Seega struktuur

kujunes kodeerimise käigus, mil ilmnesid läbivad teemad ja hoiakud ning seejärel koondati need laiematesse kategooriatesse. Kõrvale on jäetud vastused, mis ei seostunud püstitatud küsimustega või ei olnud lisatud tekstina (ainult tühikud, märgid jne). Ankeetide vastuste kodeerimiseks, kategoriseerimiseks, analüüsiks ja tulemuste visualiseerimiseks on kasutatud tabelitöötlustarkvara Microsoft Excel 2010 ja statistikatarkvara R.

Valim kujunes mittetõenäosusliku valimina, täpsemalt lumepalli meetodil (Lumepallivalim s.a), kusjuures küsitluste levitamiseks kasutati autorile teadaolevaid isiklikke ja ka avalikke e-maili aadresse, EJS kodulehte ning sotsiaalmeediat. Ka ei olnud eelduseks, et uuringus osalejate demograafiline jaotus peaks vastama Eesti rahvastiku omale. Kuna tegemist oli internetipõhise küsitluse ning lumepallimeetodiga, siis vastamismäära ei ole võimalik välja arvutada. Autori ootus oli vähemalt 300 vastajat kummagi küsitluse kohta, mis sai ka realiseeritud. Kuna antud töös kasutati mittetõenäosuslikku valimit, siis tuleb silmas pidada, et väga kaugeleulatuvaid järeldusi ning üldistusi teha pigem ei saa (Rämmer 2014). Piiranguks võrdse valimisse sattumise võimaluse osas oli interneti kasutamine, kuna uuring teostati veebiküsitlusena.

Kui aga vaadata Eesti elanike internetikasutamise statistikat, siis 2018. aasta teise kvartali andmete põhjal kasutas internetti 88% 16-74-aastastest elanikest (Eesti Statistika... 2018) ning 2019. aasta kolmandas kvartalis kasutas 16-44-aastastest elanikest internetti iga päev või peaaegu iga päev 98%, vanusegrupis 65-74 tõusis sama näitaja 71%-lt 75%-ni (Internetti kasutatakse... 2019). Ka globaalsed uuringud näitavad, et 97% Eesti elanikkonnast on interneti kasutajad (The global... 2018). Seega oli 97 protsendil Eesti elanikkonnast potentsiaalselt võrdne võimalus uuringu valimisse sattuda ning kui kasutada tõenäosuslike valimite esinduslikkuse kalkulaatorit (usaldusnivooga 95% ja lubatud veapiiriga 5%), siis nii Eesti üldsuse kui jahimeeste osas oli vajalik subjektide arv esindatud.

Kvantitatiivsel uurimisviisil, nagu ka teistel, on mitmeid plusse ja miinuseid. Näiteks mõlema, nii kvantitatiivse kui kvalitatiivse puhul on oht, et mingi hulk esitatud vastustest on teadlikult valed. Kuigi intervjuude puhul saab küsida täiendavaid küsimusi ja jälgida vastaja kehakeelt, siis vale tuvastamise võimekus oleneb siiski intervjuueerija pädevusest. Puuduseks kasutatud metoodika osas võib teatud tingimustel osutuda ka lumepalli-meetodi kasutamine valimi kujunemisel. Seda eelkõige seetõttu, et on võimalus, et küsitlusele vastavad suures osas need, kellel on mingi äärmuslik seisukoht ja nähakse võimalust seda

seisukohta väljendada. Üks peamisi miinuseid kvantitatiivse uurimisviisi juures on see, et enamasti ei ole võimalik vastuseid tagantjärele täpsustada. Ja alati on risk, et valimi põhjal tehtud üldistused ei pruugi kogu populatsioonile kehtida - kindel on ainult see, et üldistused kehtivad nende kohta, kes otsustasid osaleda (13 pros and... s.a). Sama kehtib ka kvalitatiivse uurimisviisi kohta.

Kvantitatiivse uurimisviisi puhul on plussiks, et üsna kiiresti on võimalik koguda suur hulk andmeid ja seda ka anonüümselt. Lisaks on see reliaabne (korratav), objektiivne, matemaatiliselt ja statistiliselt analüüsitav ning küsimused on subjektidele esitatud alati samas sõnastuses ja järjekorras, seega uurija emotsioonid, reaktsioonid ja kehakeel ei mõjuta vastajaid kuidagi. Valitud metoodika eelisteks on veel, et osalejad on juhuslikud (uurija ei mõjutanud valimi moodustumist ja seega ka tulemusi), tulemused on üldistatavad, ent samas on võimalik tuvastada ka kesksed ja spetsiifilised teemaarendused, lisaks on see vastajate jaoks mugav, kuna nad saavad ise valida aja ja keskkonna (*Ibid*).

Uuringu tulemusi saab arvesse võtta, üldistada ja kasutada ainult selle metoodika baasilt, millelt see tehtud on. Käesoleva töö võib lugeda uurimuse varasemaks etapiks ning edasistes etappides on sobiv kasutada juba kvalitatiivseid uurimismeetodeid, et uurimistööst ilmnenuid teemasid ja probleemkohti kitsamalt edasi analüüsida.

3. JAHINDUSE MEEDIAKAJASTUS. ÜLEVAADE JA ARUTELU

3.1. Jahindusest maailma meedias

Kuna maailma mastaabis on jahinduse meediakajastusest keeruline usaldusväärset ja objektiivset kokkuvõtet teha nii mahu, ligipääsetavuse kui keelte tõttu, siis on käesolevas peatükis fookus kahel konkreetsel rahvusvahelisel trofeejahi juhtumil ja nende meediakajastusel. Esimene neist üsna hiljutine, aastast 2019, ning teine aastast 2015, mille meediakajastust ja tagajärgi on juba ka eraldi uuritud. Analüüsiks on kasutatud tuntumate meediaväljaannete kajastusi, arvamuskajastusi ning teadusartikleid.

2019. aastal kajastati meedias laialdaselt juhtumit, kui USA ärimees küttis Pakistanis üsna haruldase keerdsarvkitse ehk markuuri ning maksis selle loa eest rekordilise summa. Kui enamasti portreteeritakse selliseid juhtumeid meedias peamiselt negatiivselt, siis antud juhtumi osas leidis meediakajastusi, mis selgitasid võrdsel määral ka trofeejahi kasulikkust looduskaitse poolelt (Scott 2019). Järgnevalt on välja toodud sama loo kajastamise nüansid 13 väljaande poolt, kusjuures ülevaate tegemisel on arvestatud 5 aspekti:

- Kas sõnakasutus pealkirjas viitab moraalsele hukkamõistule?
- Kas mainitakse tulu jõudmist looduskaitsele?
- Kas mainitakse püüdlusi Pakistani turismi elavdada?
- Kas mainitakse trofeejahi-projekti olulisust markuuri arvukuse kasvus?
- Kas mainitakse markuuri kaitsestaatuse muutust 2015. aastal?

Sõnakasutuse punkti all on eeskätt mõeldud autori valikut sõnade „tapma“ (inglise keeles „kill“) ja „jahtima“ (inglise keeles „hunt“) vahel, ent osade artiklite puhul oli pealkirja lisatud teisigi moraalsele hukkamõistule kalduvaid sõnu või väljendeid (nt „fatcat banker“, „kill and pose“). Tänapäeva infoühiskonnas ja meediamahutunde juures piirduvad sageli vaid pealkirjade lugemise ning piltide vaatamisega, mistõttu on lisaks lugude informatiivsusele oluline ka pealkirjade sõnavalik. Tulu looduskaitsele jõudmise kajastamise all on mõeldud selle fakti mainimist, et 20% makstud rekordsummast läheb

looduskaitsele. Kuna lisaks kohalikku kogukonda ja looduskaitsele investeerimisele on teadaolevalt nende trofeejahtide eesmärk ka Pakistani kui turismisihtkoha maine parandamine USAs, siis on oluline jälgida, kui palju see aspekt meedias kajastamist leidis.

Markuuri puhul oli varasemalt probleemiks, et kohalikud elanikud salaküttisid neid suurel hulgal. Trofeejahi esmane eesmärk oligi salaküttimise vähendamine, et võimaldada arvukusel kasvada ning pakkuda kohalikele alternatiivseid tuluaallikaid (nt trofeejahi korraldus). Seetõttu on meediakajastuste ülevaates pööratud tähelepanu ka sellele, kas on mainitud, et tänu antud projektile on liigi arvukus taastumas. Projekti tulemusena muudeti markuuri kaitsestaatus 2015. aastal „ohustatust“ „vähe ohustatuks“, seega on oluline välja tuua, mitmes meediakajastuses seda positiivset muutust mainiti.

Pealkirjade sõnakasutuse osas selgus, et vaid üks pealkiri 13st (~8%) oli sõnastatud nii, et seal ei olnud ühtegi viidet moraalsele hukkamõistule (joonis 6):

- FOX News (Mikelionis 2019): „*American trophy hunter pays \$110G to hunt rare mountain goat in Pakistan*“.

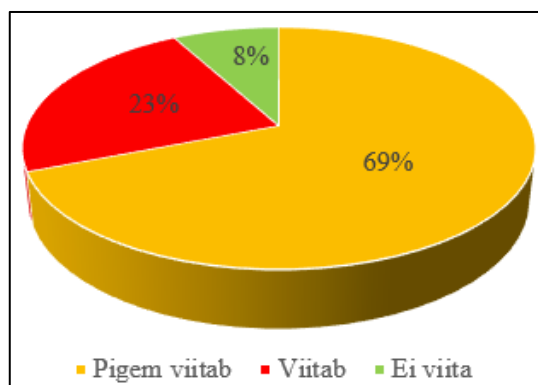
Kolme (~23%) väljaande pealkirjad väljendasid moraalist hukkamõistu:

- Metro (Geanous 2019): „*Trophy hunter beams for photo next to rare goat he paid \$110,000 to kill*“.
- The Sun (Dirnhuber 2019): „*Fatcat banker brags after paying £85k to kill endangered goat in Pakistan with "easy and close shot"*“.
- CNN (Picheta 2019): „*Trophy hunter 'pays \$110k' to kill and pose with rare mountain goat*“.

Enamuse (~69%) väljaannete puhul oli pigem tegemist sõnavalikuga, mis viitas moraalsele hukkamõistule. Peamiselt oli tegemist sõna „tapma“ (inglise keeles „kill“) kasutamisega sõna „jahtima“ (inglise keeles „hunt“) asemel:

- Daily Mail (Sheets 2019): „*Texas big game hunter paid Pakistani government \$110,000 to kill a rare Himalayan screw-horn goat*“.
- NBC News (Amiri 2019): „*Texas businessman pays \$110K to kill rare mountain goat in Pakistan*“.
- Newsweek (Moritz-Rabson 2019): „*American trophy hunter pays \$110,000 to kill rare goat in Pakistan*“.

- Washington Post (Constable 2019): „*A U.S. trophy hunter paid \$110,000 to kill a rare mountain goat in Pakistan*“.
- South China Morning Post (US trophy... 2019): „*US trophy hunter Bryan Kinsel Harlan pays US\$110,000 to kill rare Astore markhor mountain goat in Pakistan. Is he helping save the species?*“.
- Independent (Harvard 2019): „*Outrage over trophy hunter who paid \$110,000 to kill rare mountain goat*“.
- USA Today (Molina 2019): „*A Texas trophy hunter reportedly paid \$110K to kill a rare mountain goat in Pakistan*“.
- All That's Interesting (Margaritoff 2019): „*American Trophy Hunter Sparks Outrage After Visiting Pakistan To Kill Endangered Goat*“.
- MarketWatch (Langlois 2019): „*There's a reason this wealthy trophy hunter was allowed to pay \$110,000 to kill a rare animal, but is it a good reason?*“.

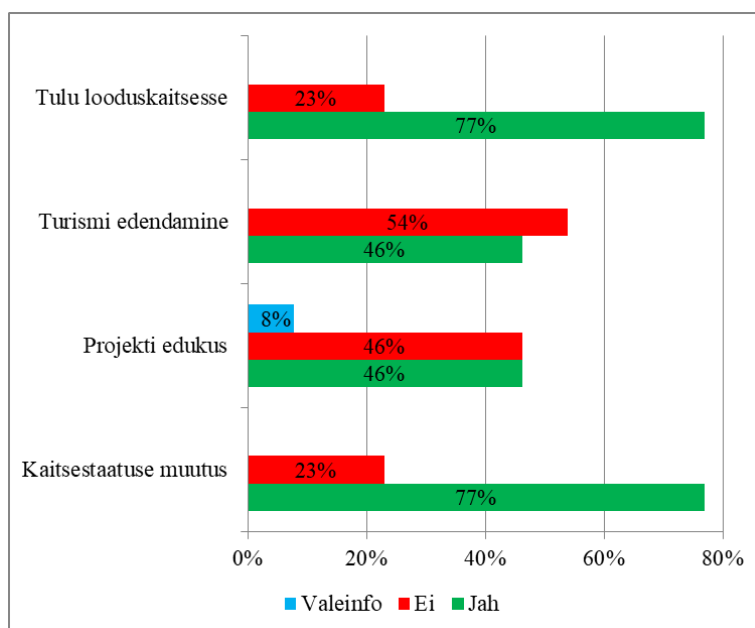

Joonis 6. Artiklite pealkirjade viitavus moraalsele hukkamõistule (autori koostatud 2019).

Seda, et tasutud rekordilisest jahiloo maksumusest 20% looduskaitse jöuab, mainis 13st väljaandest 10 (~77%) ning kolmes väljaandes (~23%) puudus see fakt täielikult. Trofeejahti kui turismi edendamise vahendit mainiti kuues väljaandes (~46%), samas seitsmes (~54%) see puudus. Projekti edukust salaküttimise tõkestamisel ning markuuri arvukuse tõstmisel mainiti kuues (~46%) ning mainimata oli see jäetud samuti kuues väljaandes. Ühes väljaandes (~8%) oli esitatud täiesti vale informatsioon, et pingutused arvukuse langust peatada ei ole õnnestunud. Seda, et markuuri kaitsestaatus on IUCN (*International Union for Conservation of Nature*) poolt 2015. aastal muudetud „ohustatust“ „vähe ohustatuks“, mainiti 10 (~77%) väljaandes ning see fakt jäeti välja 3 (~23%)

väljaande poolt avaldatud artiklist. Nende nelja faktori mainimine käsitletud väljaannetes on toodud joonisel 7.

Joonis 7. Trofeejahi tulu looduskaitseks jõudmise, turismi edendamise, projekti edukuse ja markuuri kaitsestaatus muutumise mainimine meediakajastuste sisus (autori koostatud 2019).

Seega 13st väljaandest vaid üks (~8%) oli artikli pealkirjastanud neutraalselt ning kajastanud ka kõiki välja toodud nelja faktilist aspekti. Neli väljaannet (~31%) kajastasid küll nelja tegurit, ent pealkirjad olid pigem moraalsele hukkamõistule viitavad ning kaheksa väljaannet (~62%) ei olnud maininud kõiki nelja tähelepanu all olevat aspekti. Lisaks ei olnud kahes väljaandes (~15%) mainitud ühtegi neist neljast loo õigeks kajastamiseks vajalikust faktist. See tulemus näitab, et isegi kui artikli sisusse süvenetakse, ei pruugi pakutav informatsioon anda teemast või olukorrast korrektset ülevaadet.

Teine käsitletav lugu on samuti vastuolulisest trofeejahi valdkonnast – lõvi Cecili kütmine 2015. aastal. Cecil oli kaelustatud 13-aastane isane lõvi Zimbabwe, kes oli ühtlasi ka Oxfordi Ülikooli pikaaegseks uurimisobjektiks (Macdonald jt 2016). Kohaliku giidi abiga seati 1 km kaugusele Hwange rahvusparki piirist, kus Cecil peamiselt elas, üles sööt ning varitsuskoht ja nüüdseks kurikuulus hambaarst Walter Palmer haavas Cecilit vibunoolega. Lõvi tabati alles järgmise päeva hommikul ning kui selgus, et tegemist on kaelustatud lõviga, lahkus Palmer koheselt Zimbabwe, ilma trofeeta. (McCubbin 2020)

Väidetavalt ei olnud kohalikel giididel olemas vajalikku luba ning lövi meelitati rahvuspargi piiridest teadlikult välja, seega käsitleti juhtumit salaküttimisena (Lindsey jt 2016).

Cecili surm põhjustas globaalse reaktsiooni ning kutsus esile enneolematu meediatormi (Di Minin jt 2016, Lindsey jt 2016, Macdonald jt 2016, McCubbin 2020), millest kujunes mõne päevaga ülemaailmselt nii traditsioonilises kui sotsiaalmeedias kajastatud uudis (Lindsey jt 2016). Intsident leidis aset juulikuu esimestel päevadel, ent Cecilit mainivate artiklite arv nii-öelda traditsioonilises meedias saavutas kõrghetke 29. juulil 11 788 artikliga. Sotsiaalmeedia reaktsioon oli veelgi suurem, kõrghetk saavutati üsna samal ajal tavameediaga, ent Cecili mainimiste arvuks oli 87 533. (Macdonald jt 2016) Cecili surm tekitas globaalse debati trofeejahi osas (Mkono 2019). Lugu avaldati ja levis üheaegselt nii traditsioonilises kui sotsiaalmeedias ning see viitab üsna selgelt, et eesmärk oligi vastuolulise teemaga võimalikult palju tähelepanu saada (Thaler jt 2017). Väga laialt levinud olid ka erinevad karikatuurid trofeejahi ja selle konkreetse juhtumi, ent ka sotsiaalmeedia reaktsiooni kohta (joonis 8). Suurem huvi vaibus ligikaudu ühe kuuga ning reaktsioon ei piirdunud seejuures vaid tava- ja sotsiaalmeediaga – näiteks Palmeri töökoha juures korraldati ka protestiaktsioone (Macdonald jt 2016).

Joonis 8. Karikatuur sotsiaalmeedia reaktsioonist lövi Cecili küttimisele (Gormley 2015).

Huvitav on see, et erinevalt Cecilist ei saanud teised sarnase saatusega loomad kaugeltki samasugust tähelepanu. Cecil oli Hwange rahvuspargi jaoks kui maskott, kes sinna turiste meelitas (Howle 2015), seetõttu oli ta tuntum ja ka rahvale südamelähedasem. Teda

portreeteriti kui metsiku ja inimesest puutumata looduse sümbolit, mida ta kindlasti enam ei olnud, kuna tegelikkuses elas ta otseselt inimese kaitse all ning oli nende pideva kohalolekuga harjunud (*Ibid*). Paar nädalat peale Cecilit leiti tõenäoliselt salaküttimise ohvriks sattunud gepard nimega Legolas (Alter 2015), kes ei pälvinud kaugeltki samas mahus tähelepanu kui Cecil. Sarnaselt kulges ka Hwange rahvuspargis salaküttide poolt kümnete elegantide mürgitamine (Kriel, Duggan 2015, Number of... 2015), mille osas jäi meediareakstioon üsna tagasihoidlikuks. Vahemikus 1999-2015 kütiti kaitseala ümbruses ligikaudu 65 lõvi, kellest 45 kandsid samuti jälgimisseadmeid, kuid ükski neist isenditest ei saanud sellist rahvusvahelist meediatähelepanu nagu Cecil. Nende hulgas ka kaks hüüdnime kandvat kaelustatud lõvi, kes kütiti 2015. aastal trofeejahi käigus. (Macdonald jt 2016)

Seega ei olnud Cecil eriline ei kaelustatuse, hüüdnime omamise, küttimise ajastuse ega ka asukoha osas – ent tähelepanu hulk meedias on väga erinev. Järgnevalt mõned aspektid, mis võisid olla teguriteks Cecili loo kajastatuse globaalses ja enneolematu mahus (*Ibid*):

- palju uuritud majesteetlik isend;
- inglispärase hüüdnimega;
- väidetavalt peibutati toiduga rahvuspargi piiridest välja (kuigi teadaolevalt tegi ta seda iseseisvalt üsna tihti ka varem);
- tegemist ei olnud silmapilkse surmaga;
- surma põhjustaja oli identifitseeritav (mitte amorfne nagu tööstusreostus vmt);
- kütiks jõukas valgenahaline ameeriklane, keda on meedia väitel ka varasemalt probleemsete jahiepisoodidega seostatud.

Meediakajastus tõi kaasa selle, et hakati nõudma trofeejahi keelustamist kogu Aafrikas (Di Minin jt 2016), rahvusvahelised kuulsused avaldasid vastumeelsust jahinduse suhtes ning tekkis võimalus, et potentsiaalsed turistid ei julge rahvusvahelisi tagajärgi kartes enam trofeejahiks Aafrikasse minna (Lindsey jt 2016). Lisaks kaaluti või rakendati paljudes riikides trofeede impordi keelustamist ja piiramist, sealhulgas Ühendkuningriigis (Ban the... 2019), USA-s (Lindsey jt 2016), Prantsusmaal ja Austraalias (Vaughan 2015).

Paljud organisatsioonid oskasid Cecili loo järel tekkinud olukorda ära kasutada ning koguti annetusi, suurendati meililiste ja survestati filantroope. Sellisel viisil pakuti üldsusele kohest rahulolu ning koguti vahendeid looduskaitse-kampaaniate jaoks. (Thaler jt 2017) Need, kes kasutasid nii-öelda Cecili loo hoogu, kasutasid seda enda kasuks, mitte ei

püüdnud Aafrika olukorda mõista ja sealseid rahvaid aidata (McCubbin 2020). Aafrika sotsiaalmeedia uuring näitas, et enamus postitajatest (~80%) kritiseerisid läänemaailma, kuna jäi mulje, et loomade õigustest räägiti oluliselt rohkem kui Aafrika inimeste kannatustest (Mkono 2019). Juhtumid, kus lõvid ründavad ja tapavad Aafrikas inimesi, ei jõua rahvusvahelisse meediasse ning ei saavuta kunagi sellist kõlapinda nagu Cecili lugu.

Miks trofeejahist taolisi peamiselt negatiivse tooniga ning ühepoolseid lugusid meediasse paisatakse, jääb selgusetuks. Kui tagamaaks oleks reaalne huvi ja mure nende loomade elu ja asurkonna seisundi pärast, siis oleks meedias neist vähemalt samaväärsel hulgal muid lugusid, mitte ainult reportaažid sellest, kui mõni kütitakse. Ükskõik, millise riigi ajakirjanike ja lugejate poolt oleks üleolev uskuda, et nad mõistavad Aasia või Aafrika riikide loodusressursside majandamise ning kultuuride eripärasid. Hinnanguid antakse kiiresti, ent vaevalt, et neist hindajatest on keegi pädev otsustama, mis on näiteks ühe Pakistani küla jaoks parim. (O'Brien 2019)

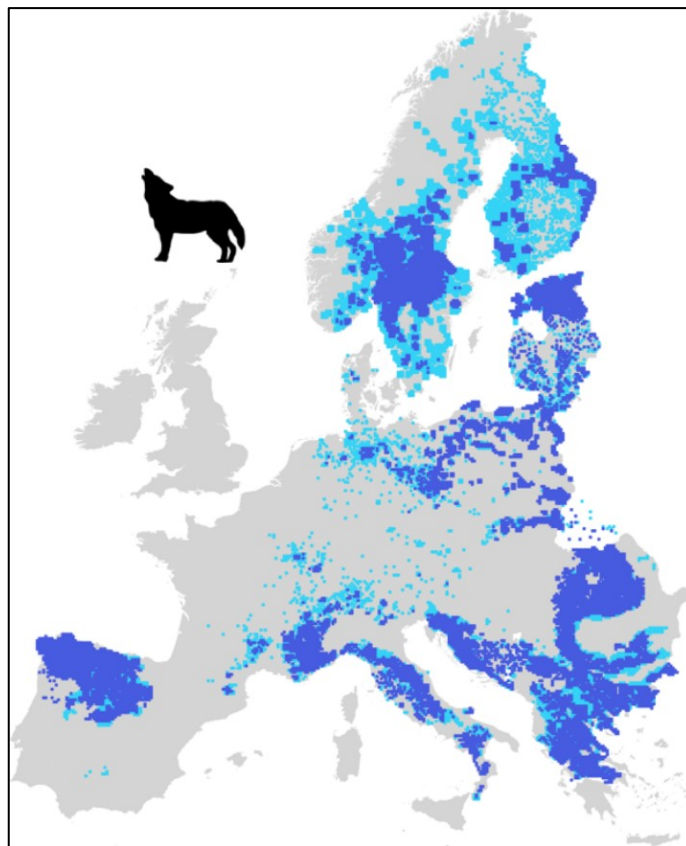
On juhuseid, kui loomakaitsjad on ise tunnistanud seda, et meedias luuakse jahindusest vale ettekujutus – ja kohati sihilikult. Kanada hülgejahi dokumentaalis toodi välja intervjuud kahe endise IFAW (*International Fund for Animal Welfare*) töötajaga, kes peale isiklikult hülgejahil kaasaskäimist ja protsessi nägemist tunnistasid, et nende ettekujutus teistelt saadud info põhjal ei vastanud üldse reaalsusele. Nad leidsid, et jahipidamine ei ole kindlasti nii julm, kui seda kujutati, ning IFAW loodud pilt barbaarsetest küttidest ei vasta tõele. Samas lisati, et IFAW kui organisatsioon ei aktsepteerinud oma töötajate jahipidamist toetavat seisukohta. (Troake 2005)

Kui eespool sai mainitud, et lõvirünnakutest inimeste vastu kirjutatakse rahvusvahelises meedias vähe, siis näiteks karurünnakuid Kanadas kajastatakse üsna laialt – kajastatud on mitme inimese surmaga lõppenud juhtumeid ning ka nappe pääsemisi (Polar bear... 2018, Hunter killed... 2018, Pocket knife... 2019, Woman killed... 2019, Julien Gauthier... 2019, Starving, injured... 2019). Suurkiskjate osas ei saa mainimata jätta ka hunt, kelle inimeste vastaseid rünnakuid mujal maailmas on muuhulgas kajastanud ka Eesti meedia (Jahmatav: 7... 2019). Loomulikult tuleb ka nende lugude usaldusväärsusesse suhtuda teatava reservatsiooniga ning seisukoha kujundamiseks otsida lisamaterjali.

Jahinduse olemus, sellega seotud tegevuste ja traditsioonide tutvustamine Euroopas on meedias üsna vähe kajastamist leidnud. Selliseid artikleid leiab pigem jahindus- ja

loodusvaldkonna veebilehtedelt, ent mitte peavoolumeediast. Viimastel aastatel on näiteks huntide teemat Euroopa meedias üsna laialt kajastatud, kuna see kiskja on vähehaaval taasasustamas alasid, kus inimesed tänapäeval nende kohalolekuga enam harjunud ei ole.

Huntidest on meedias juttu olnud peamiselt seetõttu, et nende koguarvukus Euroopas on kasvamas (Barkham 2018, Edmond 2019), seetõttu on looduses neid ja nende tegutsemisjälgi rohkem näha. Seetõttu on inimestel nii huvi kui hirm selle kiskja osas suurenenud ning meediakajastusi ka vastavalt rohkem. Joonisel 9 on toodud huntide arvukus Euroopa erinevates piirkondades.

Joonis 9. Hundi asustustihedus Euroopas (Status of... s.a). Tumedamad alad viitavad tihedamale hundiasustusele.

Ka trofeejaht on Euroopa meedias sarnaselt kogu maailmale üsna laialdast kõlapinda leidnud. Üks meediaväljaanne on väljendanud, et on trofeejahi vastu (Farhoud 2020) ning seda kinnitab ka kajastuste keelekasutus ja sõnavalik – seega on väljaandeid, millelt ei saagi sisuliselt erapooletuid artikleid oodata. Seoses trofeejahtidega Aafrikas on Euroopas kajastatud näiteks skandaali Hispaania kuninga puhkusereisi osas (Tremlett 2012) ning

lugu, kus trofeejahil käimise tagajärjel kaotasid Prantsusmaa kodanikud oma töökoha (French safari... 2019).

Lisaks trofeejahile on näiteks Prantsusmaal tõstatatud küsimus ühe jahipidamise meetodi moraalsuse osas. Nimelt on Lõuna-Prantsusmaal levinud traditsioon teatud linnuliike püüda liimi-lõksudega, mis sisuliselt tähendab lindude peibutamist liimiga kaetud okstele ja seejärel nende küttemist (Isackson 2019). Kuna siinkohal on tegemist piirkondliku traditsioonilise jahipidamismeetodiga, siis on avalikul survele selle keelustamise osas kindlasti oluline roll. Prantsusmaa on meedias tähelepanu pälvinud veel sellega, et jahimehi kahtlustatakse joobeseisundis jahipidamises ja seeläbi surmaga lõppenud õnnetuste põhjustamises (Samuel 2019a). 2019. aasta lõpus jõudis meediasse lugu ka sellest, et loomakaitsjad nõudsid Prantsusmaal jahihooaja katkestamist ja jahipidamise keelamist pärast seda, kui koerterünnaku tagajärjel hukkus rase naine. Jahindusega seostati lugu seeläbi, et läheduses toimus koertega jaht ja kuigi politsei teatel ei ole ühtki versiooni kinnitatud ega välistatud, reageerisid loomakaitsjad meedias koheselt jahipidamise keelustamise nõudega. (Samuel 2019b)

Inglismaa osas on meedias viimastel aastatel kajastatud palju seda, kuidas jahinduse vastased ja loomakaitsjad saboteerivad aktiivselt erinevaid jahindusvaldkonna üritusi ning on oma tegevuses üha agressiivsemad ja kohati ka ebamoraalsed. Näiteks ürituse „*The Great British Shooting Show*“ ärajätmist nõudes rõhusid loomakaitsjad aspektile, et kuna alla 16-aastased lapsed said üritusele tasuta, siis promotakse seeläbi noortele tulirelvade kasutamist (Horton 2019). Ka teisel jõulupühal toimuvat pika traditsiooniga rebasejahti (*Boxing Day hunt*) püüti saboteerida ja jahipidamist riigimaal keelustada – osaliselt see ka õnnestus, kuna teatud piirkondades keelati rebasejaht riigimaadel (Dixon 2019). Jõulupüha rebasejahti kirjeldati erinevates kajastustes ka positiivses võtmes, kuna pika ajalooga traditsioonil Inglismaal on väga suur hulk toetajaid (Webber 2019). Mis puutub aga jahinduse vastaste tegevuse agressiivsemaks muutumisse ja kaheldava moraalsusega võtete kasutamisse, siis näiteks ühe inglannast jahinaise sõiduki külge paigaldati jälitusseade, mida paigaldaja ise ka tunnistas (Elliott, Sawyer 2020). Taolised näited loovad loodus- ja loomakaitsjatest meedias duaalse pildi, kuna ühelt poolt nõuavad nad jahimeestelt veatut regulatsioonide järgimist ja kõrget moraali, ent teiselt poolt rikuvad nad oma tegevusega ise neid samu nõudeid.

Kokkuvõttes jääb maailma meediast mulje, et peamiselt tegeletakse konkreetsete intsidentide ja konfliktsete ning skandaalsete lugude kajastamisega, jättes samas tegelikud probleemid ja nende põhjused vajaliku tähelepanuta. Seetõttu ei tegeleta alati probleemide tekkepõhjuste kajastamise ja lahenduste otsimisega, vaid keskendutakse mingile nii-öelda lihtsale sihtmärgile, et (nt majandusliku kasu eesmärgil) võimalikult palju tähelepanu tõmmata.

3.2. Jahinduse meediakajastusest Eestis

Eestis on jahindusalane meediakajastus olnud sageli samuti juhtumipõhine ja negatiivse varjundiga nagu mujal maailmas. EJS eestvedamisel jõuab meediasse siiski üha enam üldist jahindusalast informatsiooni nii Eestist kui mujalt maailmast, et esindatud oleks ka jahinduse korraldajate ja jahimeeste pool. Eesmärgiks on nii üldsusele jahindusest terviklikuma ülevaate andmine kui jahindusringkonnale vajaliku teabe levitamine. Paratamatult esineb meedias ka faktivaeseid ja emotsioonidel põhinevaid lugusid, mis pälvivad palju tähelepanu.

2017. aastal esitas Eesti Ornitoloogiaühing Riigikogule kollektiivse pöördumise „Aita lõpetada seaduslikud veelindude tapatalgud“, mille üleskutse tekstis esines mitu olulist faktiviga. Esiteks oli viidatud tuhandetele veelinde jahtivatele välisturistidele, kui tegelikult on neid oluliselt vähem. Teiseks oli viidatud ka illegaalsele küttimisele, ent Keskkonnainspeksioon salaküttimist ei registreerinud. Ka massilist lindude küttimist ei ole Keskkonnainspeksioon tuvastanud ning meedias ringlenu Kuveidi päritolu turistide pildil oli kuvatud terve grupi mitme päeva seaduslik saak. (Riigikogu keskkonnakomisjoni... 2018)

Kuna sellised algatused võivad Eesti tasandil viia oluliste muudatusteni, siis peavad koostajate kasutatavad andmed olema korrektsed. Antud petitsioon põhines pigem emotsioonidel kui faktidel ning lugejatel ja allkirjastajatel jäi teadmata, kui palju tegelikult turiste linnujahil käib (tuhandete asemel ligikaudu tuhat) ja kui palju linde tegelikult kütitakse (Roht 2018), sest õiged andmed puudusid. Ometi viis see protsess 2018. aastal seadusemuudatuseni, mille kohaselt on nüüd veelinnujahile saabunud turistidel kohustus läbida vastav koolitus (Torpan 2018).

Kui eelnevat vaadelda avaliku arvamuse kujunemise mudeli raames (joonis 3), siis negatiivseid meediakajastusi oli antud teemal üsna palju, lisaks avalik üleskutse petitsioonga ühineda ning oma negatiivseid hoiakuid väljendasid meedias ka mitmed tuntud inimesed. Seetõttu oli tajutav ühiskondlik hoiak negatiivne ning teema kulminatsiooniks oli seaduse muutmise, mis näitab, et avalikuks arvamuseks kujunes see, et jahiturismi on vaja reguleerida ning olukord ei ole rahuldav. Samas need, kes jahiturismi toetasid või korraldasid ning need, kes leidsid, et vastav seadusandlus oli piisav, ei võtnud meedias sõna, vähemalt mitte samal määral, kui oponendid. Seeläbi paistis vastaste arvamus veelgi domineerivamana ning esile tõusiski vaid üks seisukoht, ehk sisuliselt rakendus ka vaikimisspiraali teooria (joonis 4).

Kuna meedial on avaliku arvamuse kujunemisel väga oluline roll, siis on kriitilise tähtsusega ka meediakajastuste keelevalik, mis peab olema professionaalne ja objektiivne ning vältima liigset emotsionaalsust. See kehtib ühtemoodi nii ajakirjanikele kui teistele huvigruppidele, kes meedias sõna võtavad. Järgnevalt on välja toodud mõningad näited sõnakasutuse valikutest, mida Eesti meedia jahindusvaldkonnas on avaldanud:

- võigas jahiturism; tapetavate väikeulukite; massiline, vägivaldne ja kohati ka seadusi rikkuv linnujaht (Keskküla 2015);
- massiivse linnutapu; välismaalased sülitavad Eesti jahiseaduse peale; hobikorras maha lasid; neid tullakse lihtsalt tapma; tapaturism (Pöld 2016);
- uhkeldavad internetis Eestis tapetud lindudega; lagastavast jahiturismist (Soopan 2017);
- legaalsest veelindude tapatalgutest; arutu tapmise; masstapmist; mõõdutundetu lindude tapmine; nii legaalsest kui illegaalsest veelindude tapatalgutest; laibakuhjad (Uustal 2017).

Lisaks veelindude jahile on viimastel aastatel Eesti meedias palju kajastatud ka huntidega seonduvat. Seda, miks hunte rohkem nähakse ja neist rohkem kirjutatakse, saab seletada mitme teguriga. Esiteks, kaameraid pannakse iga aastaga nii elamurajoonide lähedusse kui metsadesse üha rohkem üles ja teiseks, hunt järgneb toitumiseks üha enam metskitsedele, ehk avamaastikele (Sikk 2020). Lisaks on hundid saanud palju meediatähelepanu seetõttu, et 2019. aasta sügisel mürdsid nad tavapäratult palju koeri – ligikaudu 20. Koerte surdmiste arv viimastel aastatel on kasvanud ning ka Keskkonnaamet ei oska selgitada, miks see nii on. Jahimehed on seisukohal, et hunte on tõenäoliselt rohkem kui

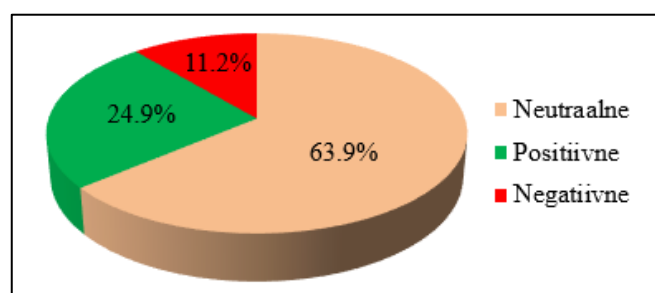

seireandmete põhjal arvatakse olevat ning et nende käitumislaid on muutunud. (Lauri 2019) EJS andmetel mürdsid hundid viimasel jahihooajal üle 30 kodukoera ja kümmekond jahikoera ning üldse on koduloomade mürdmiste arv huntide poolt viimastel aastatel kasvanud (Lauri 2020b). Ka 2019/2020 hooaja hundi küttimismahu suurendamine kolmel korral Keskkonnaameti poolt viitab sellele, et arvukus on pigem suurem ja kahjustusi rohkem (Keskkonnaamet suurendas... 2020, Hundi küttimine... 2020). Keskkonnaamet on viidanud, et koduloomade mürdmiste taga on karjast eraldunud noored ja kogenematud hundid, kes on normaalsest käitumisest hõlbinud (Lauri 2020b) ning on avalikult spekulieritud ka sellel teemal, et vanad karjajuhid on eest ära kütitud ja seetõttu on noorloomade käitumine muutunud (Sikk 2020). Samas ei kinnita 2016-2017. aasta huntide küttimisandmed, et 3-aastaseid või vanemaid hunte oleks kütitud ebaproportsionaalselt palju – suurusjärg on ligikaudu 22% kõikidest kütitud huntidest (Kütitud hundi... s.a). Seega on võimalik, et õigete leevendavate meetmete rakendamiseks tuleks rohkem tähelepanu pöörata hundi muutunud käitumisele. Kui koerte mürdmise osas tunnistas Keskkonnaamet, et tegemist on hundirünnakutega, mida ei osata veel selgitada, siis 2019. aastal Hiiu maal toimunud väidetava hundirünnaku lugu jäi meedias üsna selgusetuks. Olenemata sellest, et usaldusväärset infot, mis hundirünnakut kinnitaks või välistaks, ei esitatud, sai sellest meediasündmus.

Eestis toimunud hundirünnakute osas saab teatavaid paralleele tõmmata USAs Colorados 1980ndate lõpus ja 1990ndate alguses esinenud puumade probleemiga. Peale inimese surmaga lõppenud puumarünnakut päevasel ajal kinnitasid eksperdid, et selline asi ei ole võimalik, kuna tegemist on inimkartlike ja peamiselt öösiti liikuvate loomadega. Ent sellised veendumused põhinevad sageli ajaloolistel kogemustel – käitumine muutub ajas ka loomadel. Inimeste ründamisele eelnes palju inimeste ja puumade juhukohtumisi asulates või asulate lähistel päevasel ajal ning rünnakuid lemmikloomadele - peamiselt koertele. Rünnakute puhul, kus inimene pääses, küll vigastustega, viidati sageli inimese enda süüle – riiklike institutsioonide tasandil tunnistati probleemi ja hakati sellega tegelema alles peale inimese jaoks surmaga lõppenud rünnakut. (Baron 2018) See ei tähenda, et Eestis huntidega paratamatult samamoodi läheb, ent maapiirkondade inimeste jaoks probleemse olukorra ignoreerimine ei ole kindlasti leevendav abinõu. Tasub välja tuua, et kui Eestis rõhutakse sellele, et hundil toidupuudust ei ole ja koertes saaki ei näe, siis sama olukord oli USAs puumadega – nende põhitoiduks olevaid hirvesid oli pigem ülekülluses, ent rünnakud koertele sagesid ja probleemi ignoreerimise tõttu see eskaleerus.

Filosoof Thomas S. Kuhn (2003) on kirjutanud, et teadlased on konservatiivsed ning tõrksad aktsepteerima tõendeid, mis ei ühti nende enda tõekspidamistega ning varmad välja tooma oma teooriaid toetavaid täiustatud formuleeringuid, et elimineerida vastuolud nende teooriatega mitesobituvate andmetega. Seetõttu on eriti inimeste ohutust puudutavates teemades oluline erinevate huvigruppide koostöö, teadmiste ja andmete arvestamine ning vastastikune austus. Selles osas on aga Eestil palju arenguruumi, kuna on jahimehi, kes ei usalda riiklike institutsioonide seisukohti ja esitatud andmeid ning ka vastupidi – riiklikud institutsioonid on väljendanud usaldamatust jahimeeste suhtes. Viimast väidet ilmestab Keskkonnaagentuuri esindaja arvamus, et kui jahimeeste soov täita, saaksid hundid Eestist otsa (Sikk 2020). Esiteks loovad taolised väljaütlemised pinnase selleks, et huntide arvukuse hinnanguid ei usalda kumbki pool, ei jahimehed ega riiklikud institutsioonid. Teiseks on see avalik negatiivne avaldus teise jahinduse huvigrupi (jahimeeste) suhtes, kellega peaks tegelikult võimalikult usaldusväärne koostöösuhe olema.

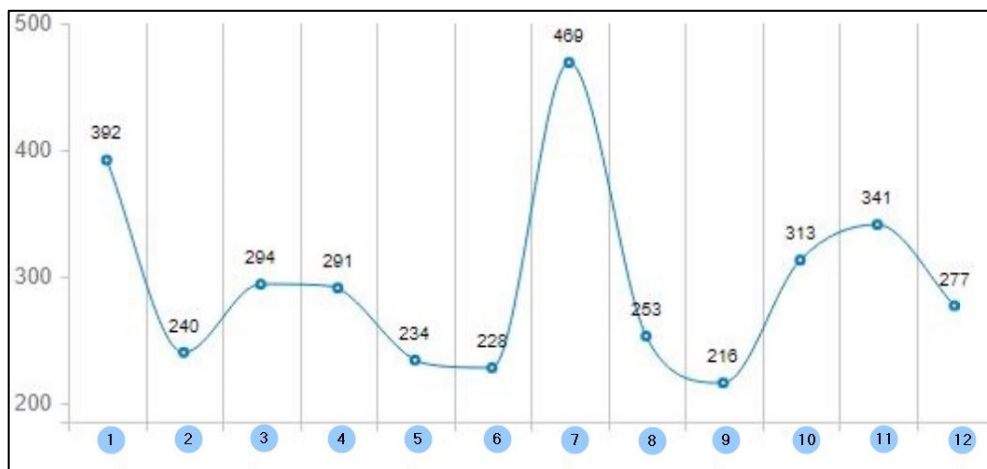
Loomulikult on Eesti meedias ka positiivseid jahinduslaseid uudiseid nagu sigade Aafrika katku (SAK) ohjamine, hätta sattunud metsloomade abistamine, jahimeeste kokkutulekud, meeleolukad ühisjahid, jahinduslane haridus jne. Seega ei ole meediakajastus jahinduse osas kindlasti eranditult negatiivne, ent tuleb siiski suunatult tegeleda objektiivse informatsiooni avaldamisega ja vältida lugejate, vaatajate ning kuulajate sihilikku kallutamist. Ka eesti jahinduslase meediakajastuse analüüs kinnitab, et valdavalt on see neutraalne (joonis 10).

Joonis 10. Jahinduskajastuste emotsioon Eestis 2019. aastal (autori koostatud Station andmete põhjal).

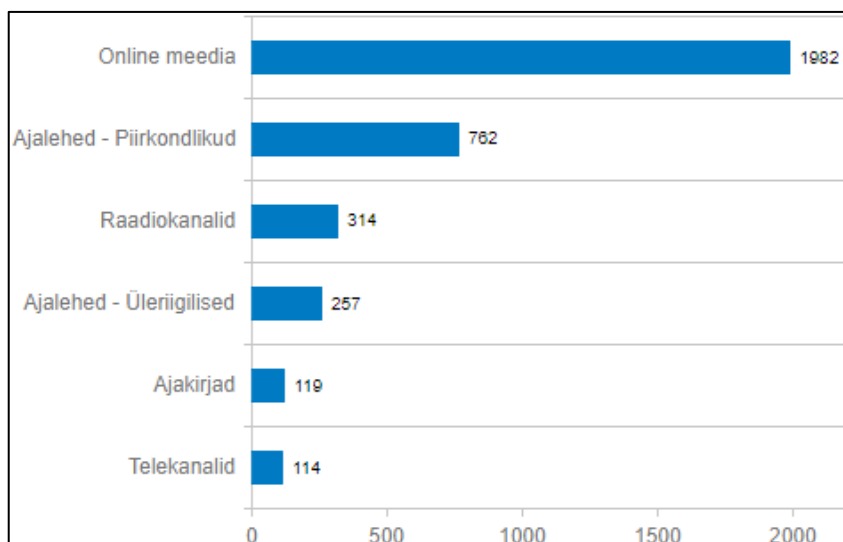
Et luua põgus ülevaade Eesti jahinduslase meediakajastuse statistilisest poolest, on joonisel 11 toodud 2019. aasta kajastusdünaamika kuude lõikes. Juulikuist kõrget näitajat saab seletada muuhulgas järgmiste eestlasi paelunud teemadega: Valgamaale sattunud

Venemaa karudega seotud uudisllood, Hiiumaa väidetav hundirünnak ning ka karude küttemislimiidi avalikustamine (Station).

Joonis 11. Jahinduse kajastusdünaamika kuude lõikes 2019 (Station).

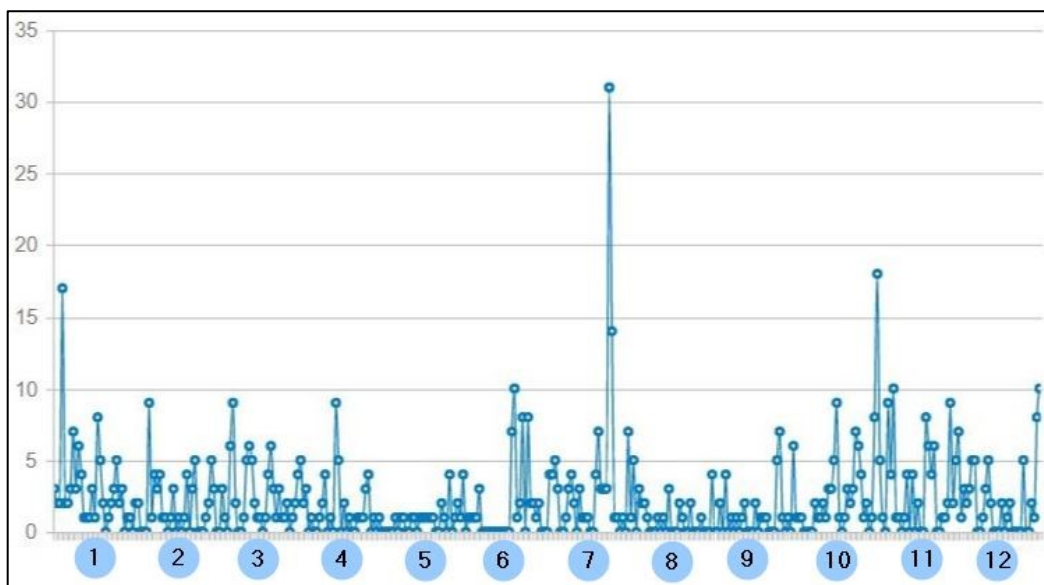
Enim jahindusalaseid kajastusi oli 2019. aastal veebimeedias, mida võis ka eeldada, kuna enamikel printmeedia väljaannetel on ka interneti-versioon olemas (joonis 12). Veebipõhise meedia puhul on informatsiooni lisamine ja jagamine kiirem ja dünaamilisem protsess kui traditsioonilises printmeedias ning ka ligipääs tarbijate jaoks lihtsam.

Joonis 12. Jahinduse kajastused Eestis erinevates meediatüüpides 2019. aastal (Station).

Kuna huntidest oli 2019. aastal Eesti meedias palju lugusid, siis on joonisel 13 toodud hundi-teemaliste meediakajastuste arvu aastane dünaamika. Nagu joonisel 11, siis ka siin on juulikuu näitaja kõige suurem ning põhjuseks juuli teises pooles toimunud arvatav

hundirünnak Hiiumaal, mida arvukalt kajastati. Jaanuaris anti ülevaade hundijahi hooaja edenemisest ja sellest, et metskitsede suur arvukus on hundile soodne. Novembri alguses kajastati hundi osas jahihooaja algust, küttimislimiidi kinnitamist ja aasta kõige loomasõbralikuma teo valimist. (Station)

Joonis 13. Hundi-teemalised meediakajastused Eestis meedias 2019. aastal (Station).

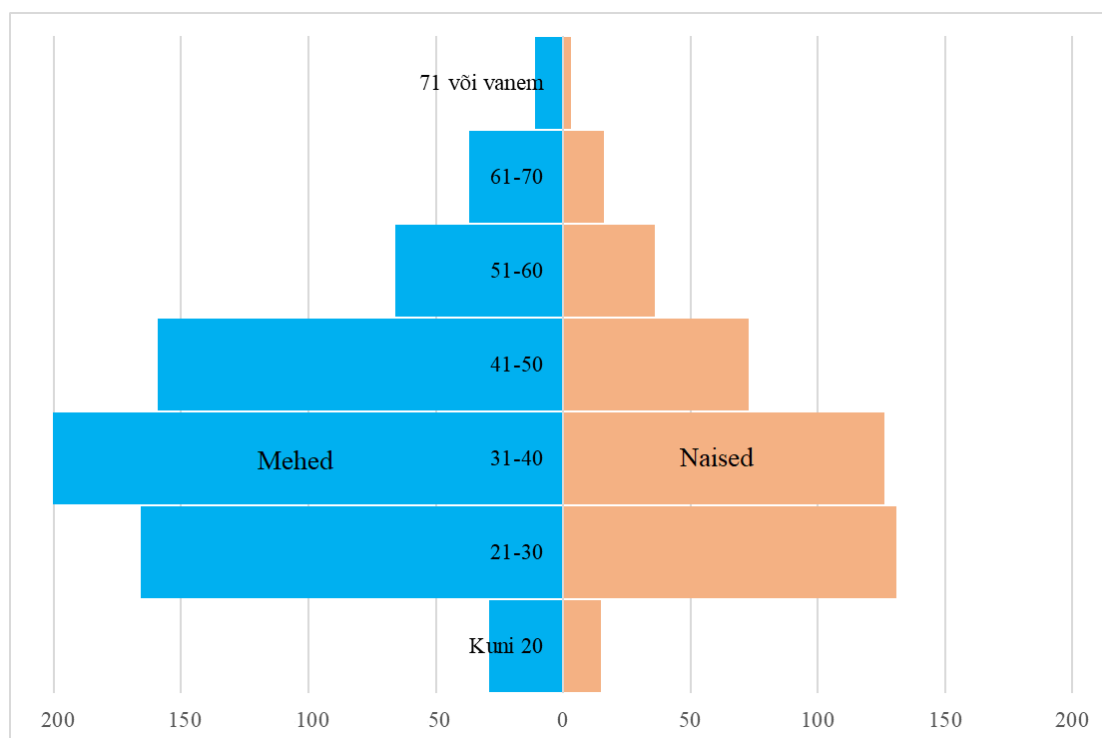
Eesti Jahimeeste Seltsi jaoks on meedia kindlasti prioriteet ja seetõttu on ka meediamonitooringukeskus Station igapäevaselt kasutusel, lisaks jälgitakse välismaist meediat ning uudiseid vahendab ka katusorganisatsioon FACE. Eesmärgiks on nii-öelda suures plaanis jahinduse olemuse ja selle erinevate tahkude tutvustamine üldsusele ning jahimeeste tegevusega seotud info pidev jagamine. Iga-aastaselt koostatakse meediaplaan ehk planeeritud tegevuskava, samas reageeritakse koheselt aktuaalsetele teemadele ning püütakse igas olukorras näha lahendusvariante ja võimalusi. EJSi saavutus on, et erinevad huvigrupid arvestavad organisatsiooni ja selle esindajaid kui eksperte ning usaldusväärseid partnereid ning ka meediaväljaanded pöörduvad kommentaaride saamiseks EJS poole. Meedia suhtumist jahindusse ja selle esindajatesse nähakse Eestis pigem neutraalsena ning jätkatakse suunatud tegevust positiivse trendi hoidmiseks. (Hamburg 2019)

Hoolimata mõningate suurt tähelepanu pälvinud emotsionaalsete ja faktivaeste lugude avaldamisest, kajastab Eesti meedia jahindust siiski üsna mitmekülgset ning meediakuvand on pigem neutraalne. Jahimeeste, teiste jahinduse huvigruppide, üldsuse ning ka jahinduse vastaste vahel võiks alati valitseda vastastikune austus, seda ka meedias.

4. TULEMUSED JA ARUTELU

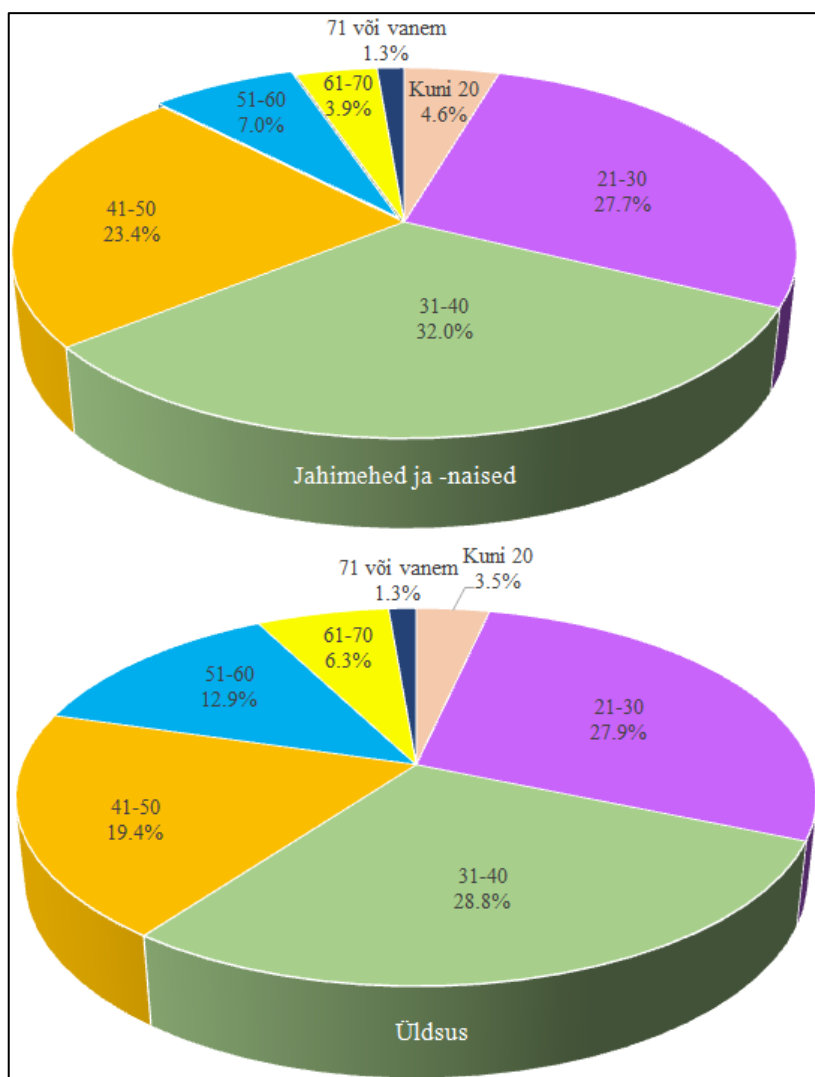
4.1. Uuringus osalenute demograafiline analüüs

Kahe küsitluse peale kokku laekus 1069 vastust, neist 610 jahimeeste ja –naiste küsitlusele ning 459 üldsusele suunatud küsitlusele. Naisi osales vähem kui mehi – vastavalt 37,4% ja 62,6% osalenutest (joonis 14). Jahimeestele ja -naistele suunatud küsitlusele vastanute seas oli mehi rohkem kui naisi, vastavalt 83,4% ja 16,6%, mis on igati loogiline, arvestades naiste väiksemat osakaalu küttide seas. Üldsusele suunatud küsitluse osas oli see näitaja vastupidine, naisi oli rohkem kui mehi, vastavalt 65,1% ja 34,9%.

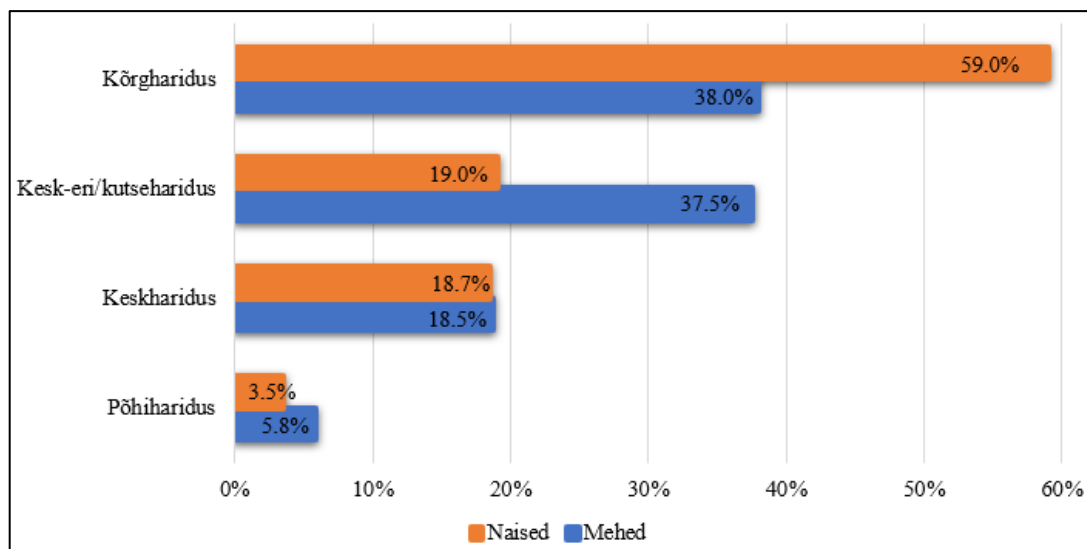
Joonis 14. Küsitlustele vastanute sooline ja vanuseline jaotumine, n=1069 (autori koostatud).

Kõige enam osalejaid oli vanuses 31-40 ning kõige vähem üle 71-aastaseid, vastavalt 31% ja 1,3% kõikidest vastanutest. Kõik defineeritud vanusegrupid olid esindatud ning mõlemas küsitluses osalenud isikute vanuseline jaotus oli üsna sarnane (joonis 15).

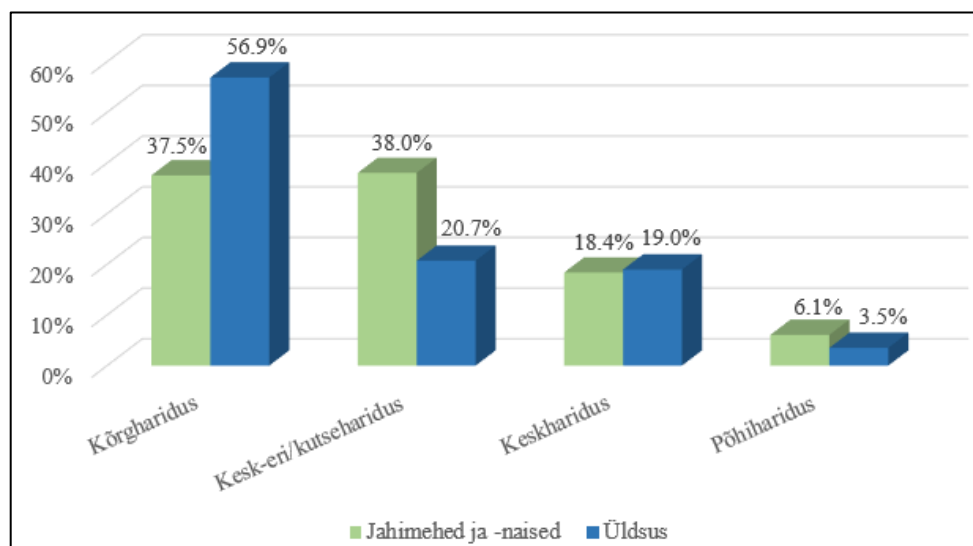
Joonis 15. Jahimeeste ja -naiste (ülemine, $n_1=610$) ning üldsuse (alumine, $n_2=459$) küsitlustes osalenute vanuseline jaotumine (autori koostatud).

Hariduse osas oli vastanute hulgas kõige enam kõrgharidusega inimesi – koguni 45,8%, kesk-eri- või kutseharidusega oli 30,6%, keskharidusega 18,6% ning põhiharidusega 5%. Haridustase uuringus osalenud meeste ja naiste kohta eraldi on toodud joonisel 16. Naistest on suurem osakaal kõrgharidusega ja väiksem kesk-eri- või kutseharidusega, samas meeste puhul on need osakaalud üsna võrdsed.

Joonis 16. Küsitlustes osalenud meeste ja naiste hariduslik jaotumine, n=1069 (autori koostatud).

Kahes küsitluses osalenute haridustaseme võrdluses ilmneb peamine erinevus kõrghariduse ja kesk-eri- või kutsehariduse osakaaludes (joonis 17). Üldsuse küsitluses osalenutest oli valdav osa kõrgharidusega ning küttide küsitluse puhul oli kõrgharidusega ning kesk-eri- või kutseharidusega osalejaid üsna võrdselt.

Joonis 17. Küsitlustes osalenute haridustase: jahimehed ja -naised $n_1=610$, üldsus $n_2=459$ (autori koostatud).

Kõige rohkem osalejaid oli Harjumaalt (23,4%), Tartumaalt (20,6%) ja Pärnumaalt (11,5%) ning kõige vähem Läänemaalt (2,6%), Põlvamaalt (2,4%) ja Järvamaalt (2,3%).

Linnadest üldse (suured ja väikesed linnad) oli kokku 45,6% ja alevikest ning küladest 54,4% osalejatest. Jahimeeste ja –naiste küsitluses osalenuist oli linnadest 37,5% ning üldsuse küsitlusele vastanuist 56,2%. Elukohana suure linna märkinuid oli jahimeeste ja –naiste küsitlusele vastanute hulgas 21,5% ning üldsuse küsimustikule vastanute seas 39,2%.

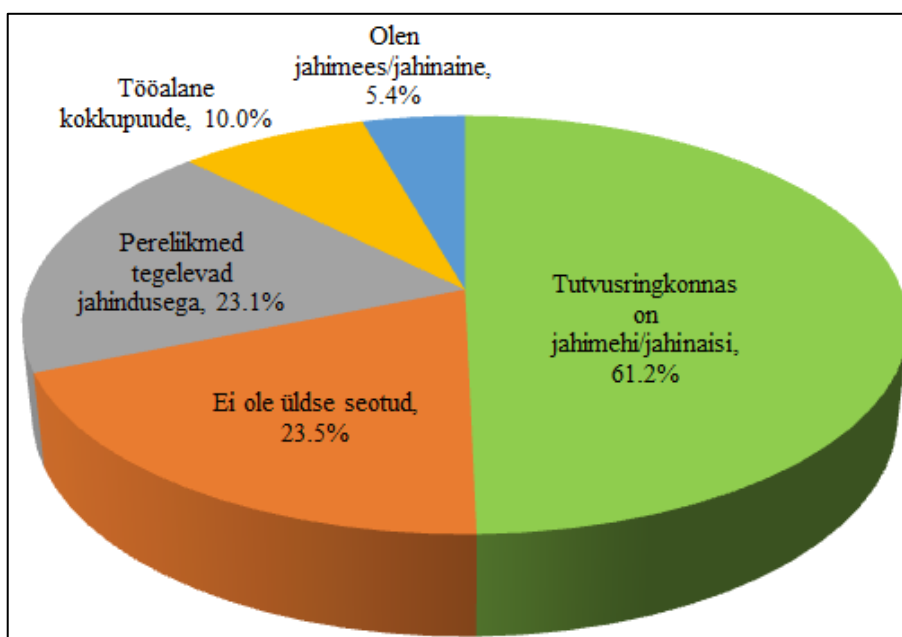
Peamise jahipidamise paiga küsimus oli esitatud vaid jahimeestele ja –naistele suunatud küsimustikus. Kõige enam märgiti Pärnu (14,4%), Tartu (9,8%), Harju (9,7%) ja Saare maakonda (9,3%), kõige vähem Põlva (4,1%), Ida-Viru (4,1%), Järva (3,9%) ja Hiiu maakonda (2,6%). Enamuse maakondade puhul märkisid seal elavad jahimehed ja –naised ka teisi maakondi (peale elukoha) enda peamise jahipidamise paigana. Kahe maakonna puhul märkisid kõik seal elavad küsitluses osalenud, et peavad jahti peamiselt samas maakonnas, kus elavad – nendeks on Hiiumaa ja Valgamaa. Kõige enam märkisid teisi maakondi peamise jahipidamise paigana Harjumaa (14 maakonda) ja Tartumaa (10 maakonda) jahimehed ja –naised.

Ka jahinduse staaži ja jahiseltsi kuuluvuse küsimused esinesid vaid jahimeestele ja –naistele suunatud küsitluses. Kõige enam märgiti, et jahindusega on tegeletud 11-20 aastat (31,5%) ning kõige vähem, et enam kui 40 aastat (3,3%). Nii-öelda algajaid jahimehi ja –naisi, kellel staaži alla 5 aasta, oli küsitlusele vastanute seas 17,7%. Meeste seas oli enim neid, kellel staaži jahinduses 11-20 aastat (33,8%), seejärel 5-10 aastat (26,9%). Naiste seas oli võrdselt neid, kellel staaži alla 5 aasta või 5-10 aastat (37,6%). Nende hulgas, kel staaži 31-40 aastat või enam kui 40 aastat, ei olnud ühtegi naist. Jahiseltsi kuuluvuse osas märkis 77%, et kuuluvad ühte seltsi, 16,6% kuuluvad mitmesse ning 5,7% ei kuulu ühtegi seltsi, kusjuures nii jahimeeste kui –naiste osas eraldi oli jaotumine sama mustriks: enamik kuulus ühte, suuruselt järgmine osa mitmesse ning kõige väiksem osa ei kuulunud ühtegi.

Üldsusele suunatud küsimustikule vastas ka 25 (5,4%) jahimeest või –naist. See on üldsuse definitsiooni käesoleva töö raames arvestades õige, kuna see on üsna lähedane jahimeeste osakaalule elanikkonnast, mis on küll väiksem (natuke üle 1%), ent küsitlus ei hõlma kogu rahvast, sest pole arvestatud päris noortega. Joonisel 18 on toodud üldsuse küsitlusele vastanute seotus jahindusega, kusjuures valida sai mitu vastusevarianti – see küsimus oli esitatud vaid üldsusele suunatud küsimustikus. Kõige enam märgiti varianti, et tutvusringkonnas on jahimehi või –naisi (61,2%) ning seda, et jahindusega üldse seotud ei

olda (23,5%). Neist, kes märkisid, et ei ole jahindusega üldse seotud, elab linnas (suured ja väikesed linnad) 68,5% ning maal (külad ja alevikud) 31,5%.

Joonis 18. Üldsusele suunatud küsitluses osalenute seos jahindusega, $n_2=459$ (autori koostatud).

Jahimeeste ja -naiste küsitlusele vastanute seas on rohkem nii neid, kelle maadel jahti peetakse kui ka neid, kellele on ulukid majanduslikku kahju tekitanud. Jahimeeste ja -naiste küsitluses osalenutest peetakse jahti 49,3% vastajate maadel ning 54,9%-le on ulukid tekitanud majanduslikku kahju. Samas üldsuse küsimustikule vastanutest 23,1% maadel peetakse jahti ning 35,5% on ulukite tõttu majanduslikku kahju kannatanud.

4.2. Jahinduse maine ja meediakuvandi analüüs

4.2.1. Jahinduse maine analüüs

Jahipidamise eesmärkide osas sai hinnata 5 eesmärki ühega neljast hinnangust: „kindlasti on“, „pigem on“, „pigem ei ole“, „üldse mitte“. Kolme eesmärgi osas olid jahimehed ja -naised ning üldsus ühel arvamusel – enamus märkis, et trofeed pigem on eesmärgiks ning loodushoid ja harrastustegevus on seda kindlasti. Ulukiliha osas hindas suurem osa jahimeestest ja -naistest, et see pigem on jahipidamisel eesmärgiks, samas kui üldsuse

küsitluses osalenute enamus leidis, et see on kindlasti üks eesmärk. Selle osas, kas jahikire rahuldamine on jahipidamise eesmärk, läksid üldsuse ja jahimeeste ning –naiste küsitlusele vastanute enamuse arvamused lahku – üldsus leidis, et see kindlasti on eesmärk, samas kui jahimeeste ja –naiste arvates see pigem ei ole. Täpsemad osakaalud jahipidamise eesmärkide osas on toodud tabelis 3.

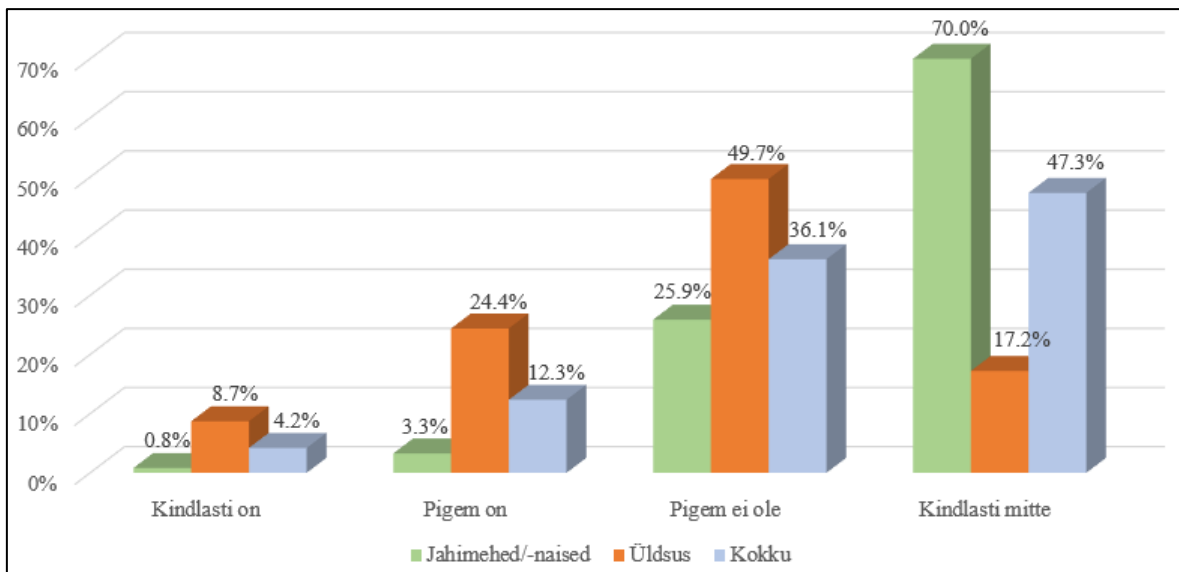
Tabel 3. Jahipidamise eesmärgid, jahimehed ja –naised $n_1=610$, üldsus $n_2=459$, kokku $n=1069$ (autori koostatud)

Jahimehed/-naised	Ulukiliha	Trofeed	Loodushoid	Harrastustegevus	Jahikire rahuldamine
Kindlasti on	33.1%	34.9%	79.2%	66.9%	19.0%
Pigem on	45.2%	39.0%	18.2%	28.4%	34.1%
Pigem ei ole	20.5%	23.4%	2.3%	4.6%	34.4%
Üldse mitte	1.1%	2.6%	0.3%	0.2%	12.5%

Üldsus	Ulukiliha	Trofeed	Loodushoid	Harrastustegevus	Jahikire rahuldamine
Kindlasti on	45.8%	36.2%	52.7%	46.8%	39.2%
Pigem on	38.6%	37.7%	25.5%	37.9%	33.1%
Pigem ei ole	13.1%	23.1%	14.2%	12.0%	21.8%
Üldse mitte	2.6%	3.1%	7.6%	3.3%	5.9%

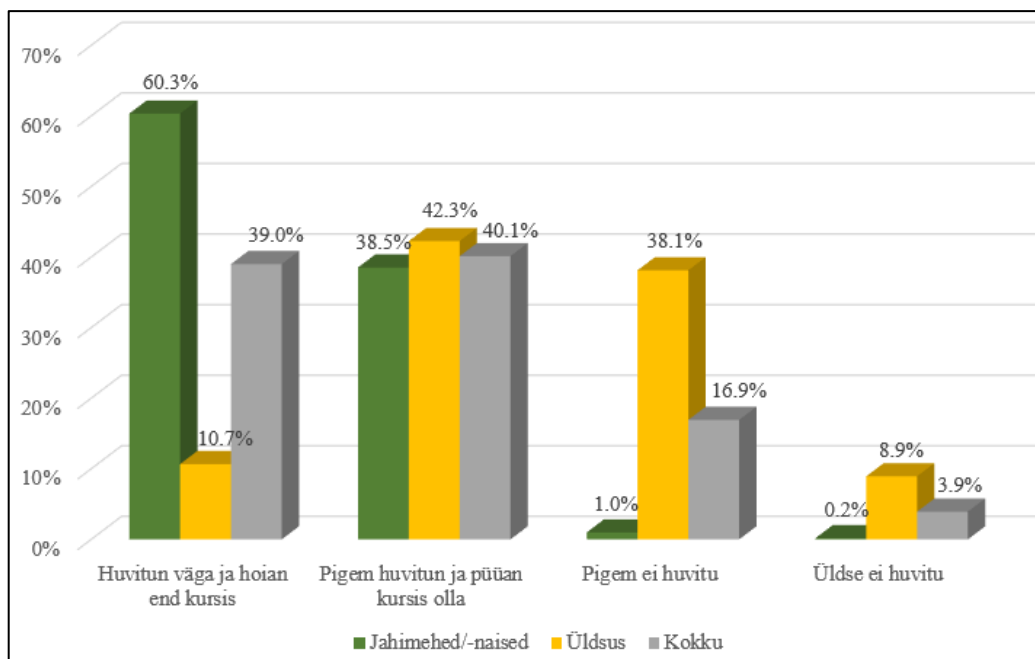
Kokku	Ulukiliha	Trofeed	Loodushoid	Harrastustegevus	Jahikire rahuldamine
Kindlasti on	38.5%	35.5%	67.8%	58.3%	27.7%
Pigem on	42.4%	38.4%	21.3%	32.5%	33.7%
Pigem ei ole	17.3%	23.3%	7.4%	7.8%	29.0%
Üldse mitte	1.8%	2.8%	3.5%	1.5%	9.6%

Selles osas, kas jahipidamine on küttide jaoks rahaliselt kasumlik tegevus, olid jahimeeste ja –naiste ning üldsuse arvamuste osakaalud üsna erinevad (joonis 19). Nii küsitluse kaupa eraldi kui kõiki vastuseid kokku võttes ilmnas siiski, et valdavalt leitakse, et jahipidamine ei ole jahimeestele rahaliselt kasumlik.

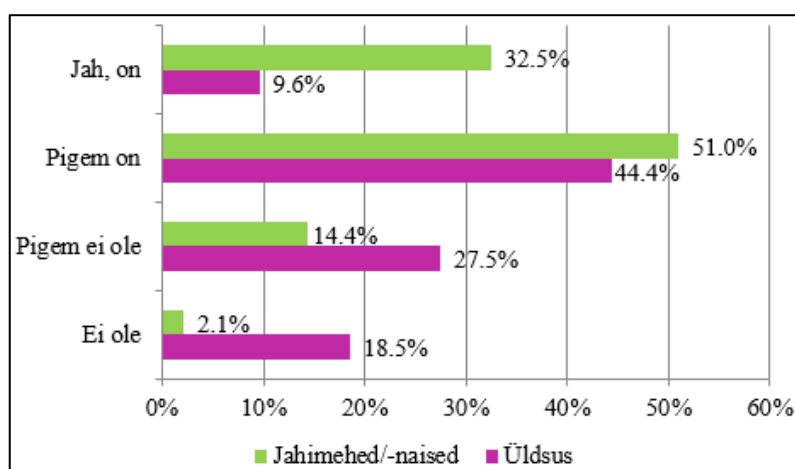
Joonis 19. Jahipidamise rahalise kasumlikkuse hinnangud, jahimehed ja –naised $n_1=610$, üldsus $n_2=459$, kokku $n=1069$ (autori koostatud).

Mõlemas küsitluses uuriti hinnangut jahindusest huvitumisele ja selle valdkonnaga seonduvaga enda kursis hoidmisele (joonis 20). Jahimeeste ja –naiste ning üldsuse vastuseid eraldi vaadates selgub, et üldsuse poolel on neid, kes teemast väga huvituks ja end sellega kursis hoiaks, vaid 10,7%. Neid üldsuse küsimustikule vastanutest, kes pigem huvituvad ja püüavad kursis olla ning neid, kes pigem ei huvitu, on üsna sarnases mahus – vastavalt 42,3% ja 38,1%. Kui võtta jaotiseks huvitumine („huvitun väga ja hoian end kursis“, „pigem huvitun ja püüan kursis olla“) ja mitte-huvitumine („pigem ei huvitu“, „üldse ei huvitu“), siis selgub, et jahimeestest ja –naistest 98,8% huvituvad ning 1,2% ei huvitu, samas kui üldsuse küsitluses osalenutest 53% huvitub ja 47% ei huvitu. Kõikide uuringus osalejate vastuseid arvesse võttes enamus pigem huvitub jahinduse temaatikast ja hoiab end ka kursis – 40,1% hindas, et pigem huvituvad ja püüavad end kursis hoida ning 39% hindas, et huvituvad väga ning hoiavad end kursis.

Joonis 20. Eesti jahinduses toimuvast huvitumine, jahimehed ja –naised $n_1=610$, üldsus $n_2=459$, kokku $n=1069$ (autori koostatud).

Jahindusalaste regulatsioonide piisavuse osas oli hinnang valdavalt positiivne. Nii mõlemas küsitluses osalenute hinnangul eraldi kui kõikide uuringus osalenute arvates kokku oli positiivseid vastuseid („jah, on“ või „pigem on“) rohkem kui negatiivseid („pigem ei ole“ või „ei ole“). Jahimeeste ja –naiste küsitlusele vastanute hinnang oli positiivsem kui üldsuse küsitlusele vastanute oma – positiivse hinnangu andis 83,4% küttidest ning 54% üldsusest (joonis 21). Kõikide osalejate peale kokku oli positiivseid hinnanguid 70,8% ja negatiivseid 29,2%.

Joonis 21. Hinnang Eesti jahindusalaste regulatsioonide piisavusele, jahimehed ja –naised $n_1=610$, üldsus $n_2=459$ (autori koostatud).

Jahimeeste ja -naiste küsitluses oli lisaks muule esitatud ka avatud küsimus valiklaskmise kohta - milline on vastaja seisukoht selles osas ja kas nende arvates on see Eesti jahinduses rakendatud. Valiklaskmise all on käesolevas uurimistöös silmas peetud erinevate soo- ja vanuserühmade valikulist küttemist vastavalt Eesti jahinduse heale tavale. Siinkohal on välja toodud mõned küsitluses osalejate kommentaarid valiklaskmise valdkonnast:

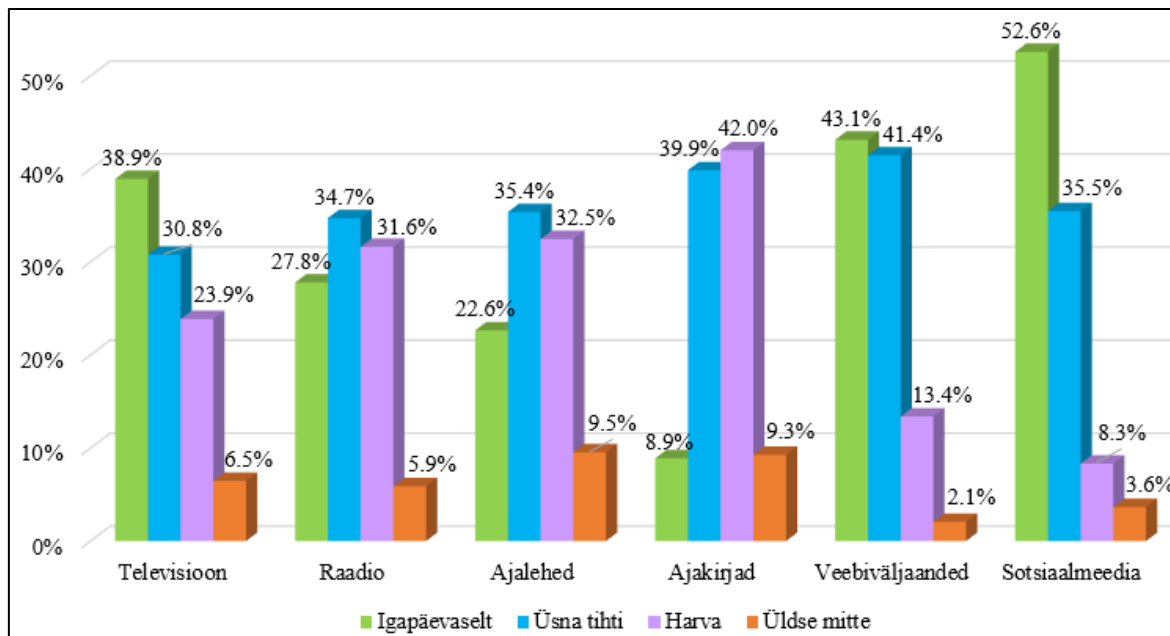
- „Valiklaskmine on siis võimalik, kui seda teostavad kõik jahipiirkonnad, mitte üksikud terves maakonnas.“
- „Väga paljudes jahiseltsides seda kahjuks ei rakendata. Nende väheste töö tulem, kes rakendavad, nullitakse naaberjahiseltside poolt, kes ei järgi valiklaskmise põhimõtteid.“
- „Suurkiskjatega peaks tegelema spetsialistid või jäägrid.“
- „Valikuline laskmine tähendaks seda, et käid vahel kuu aega jahil, aga kamba peale saab igaüks kaks vorsti ja loomad muudkui paljuneks.“
- „Teatud häälekate entusiastide näitel tekib juba tõsine oht sattuda teise äärmusesse ja asuda ulukite asurkonda majandama sarnaselt koduloomakasvatusega.“

610st vastusest olid seisukohta väljendavad 554 vastust, 56 vastust ei olnud võimalik seisukohana arvestada (nt tõlgendamatu sümbolite rida). 4 (0,7% 554-st) vastajat väljendasid, et ei poolda valiklaskmist üldse ning 22 osalejat (4% 554-st) rõhutasid, et liiga suurtest küttemismahutudest tuleneva küttemissurve tõttu ei ole valiklaskmise põhimõtteid alati võimalik rakendada. Samas suurem osa leidis, et valiklaskmise põhimõtteid Eestis rakendatakse (52% 554-st). 31,6% leidis, et mitte piisavalt ja 11,7% arvates pigem ei rakendata üldse.

4.2.2. Meediakuvandi ja meedia mõju analüüs

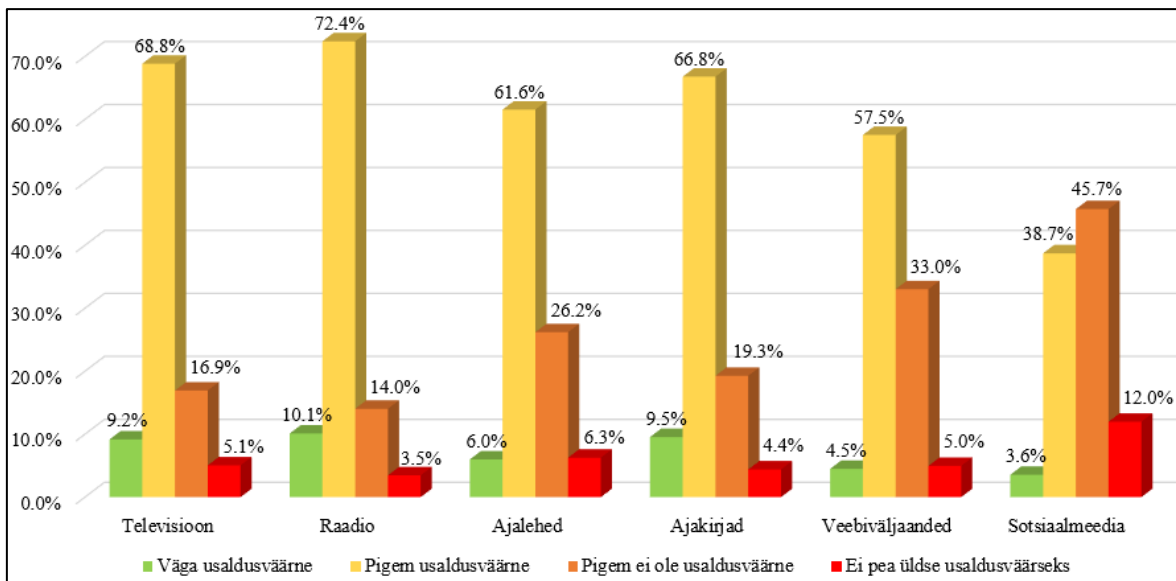
Meediakanalite kasutatavust sai hinnata järgmiselt: „igapäevaselt“, „üsna tihti“, „harva“ või „üldse mitte“. Kõige suurem kütide ja üldsuse küsitlustes osalenute hinnangute erinevus esines ajakirjade osas, kusjuures kütide hulgas on ajakirjad populaarsemad kui üldsuse seas. 61,8% kütidest märkis, et loevad ajakirju igapäevaselt või üsna tihti, üldsusest märkis sama 31,4%. Kõige väiksem oli hinnangute erinevus sotsiaalmeedia osas, kus kõikide hinnangute puhul oli erinevus alla 1 protsendipunkti. Kõikide uuringus osalejate vastuseid arvestades on igapäevaselt kõige populaarsem sotsiaalmeedia (52,6%)

ja veebiväljaanded (43,1%), samas hinnangu „üldse mitte“ said enim ajalehed (9,5%) ja ajakirjad (9,3%) ehk traditsiooniline trükimeedia. Hinnanguid meediakanalite kasutamisele näeb jooniselt 22.

Joonis 22. Hinnangud meediakanalite kasutamisele kõikide osalejate seas, n=1069 (autori koostatud).

Samadest meediakanalitest peeti kõikide uuringus osalejate hinnangute kohaselt kõige usaldusväärsemaks (hinnang „väga usaldusväärne“) raadiot (10,1%) ja ajakirju (9,5%), samas kõige vähem usaldusväärseks (hinnang „ei pea üldse usaldusväärseks“) sotsiaalmeediat (12%) ja ajalehti (6,3%). Kõikide küsitlustes osalenute hinnangute osakaalud meediakanalite usaldusväarsusele on toodud joonisel 23. Kõige vähem erinesid küttide ja üldsuse küsitlustele vastanute hinnangud raadio ning kõige enam ajakirjade usaldusväarsuse osas. Raadio usaldusväarsuse osas erinesid kahes küsitluses osalenute hinnangute osakaalud vähem kui 3 protsendipunkti. Ajakirju pidas väga usaldusväärseks 12,1% küttide ning 6,1% üldsuse küsitluses osalenutest, samas üldse mitte usaldusväärseks vastavalt 2,8% ja 6,5%.

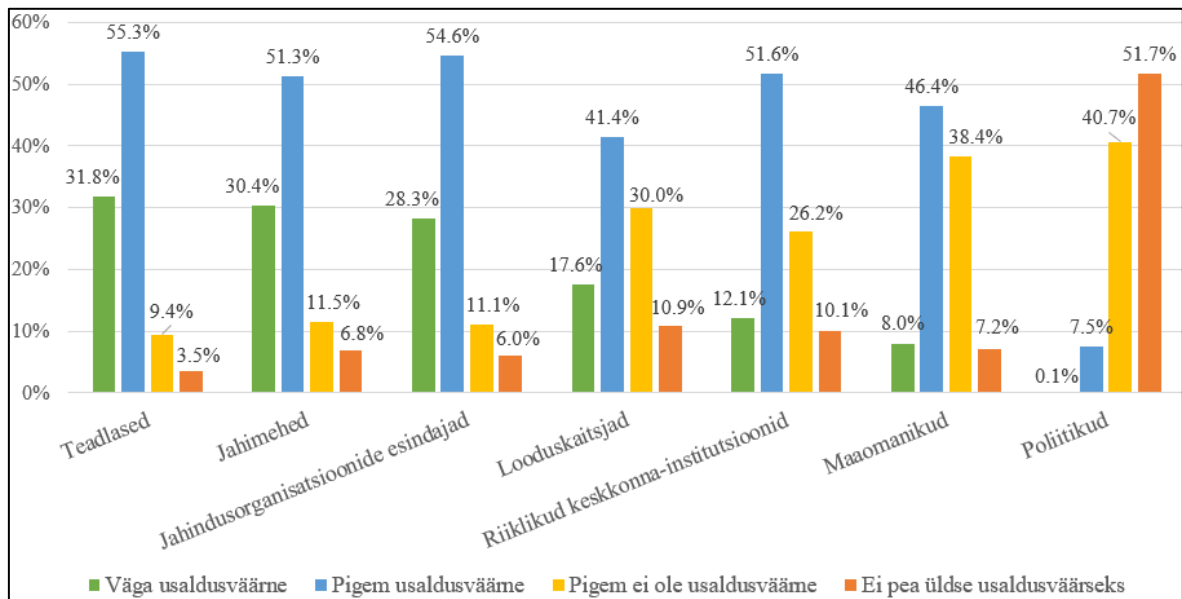

Joonis 23. Hinnangud meediakanalite usaldusväärsusele kõikide osalejate seas, n=1096 (autori koostatud).

Lisaks meediakanalitele pöörati küsitlustes tähelepanu ka erinevate institutsioonide usaldusväärsusele (joonis 24). Kõige usaldusväärsemaks (hinnang „väga usaldusväärne“) hinnati kõikide uuringus osalejate seas teadlasi (31,8%) ning jahimehi (30,4%). Kõige vähem usaldusväärseks antud institutsioonidest (hinnang „ei pea üldse usaldusväärseks“) pidasid kõik uuringus osalejad poliitikuid (51,7%) ning looduskaitsejaid (10,9%). Jahimehed ja -naised hindasid kõige usaldusväärsemateks jahimehi (38,4%) ning jahindusorganisatsioonide esindajaid (35,4%). Üldsuse küsitluses osalenud hindasid kõige usaldusväärsemaks teadlasi (44,0%) ja looduskaitsejaid (32,5%), seejärel jahimehi (19,8%) ning jahindusorganisatsioonide esindajaid (18,7%).

Positiivse hinnangu („väga usaldusväärne“ või „pigem usaldusväärne“) andis jahindusorganisatsioonide esindajatele 67,3% ja jahimeestele 65,8% üldsuse küsitlusele vastanuist. Kõige enam läksid küttide ja üldsuse küsimustikule vastanute arvamused lahku looduskaitsejate usaldusväärsuse ning kõige rohkem ühtisid arvamused maaomanike usaldusväärsuse osas. Looduskaitsejate osas andsid jahimeeste ja -naiste küsitluses osalenutest positiivse hinnangu („väga usaldusväärne“ või „pigem usaldusväärne“) 44,3% ning negatiivse hinnangu („pigem ei ole usaldusväärne“ või „ei pea üldse usaldusväärseks“) 55,7%. Samas üldsuse küsitluses osalenutest andsid positiivse hinnangu 78,6% ning negatiivse 21,4%. Maaomanike usaldusväärsuse osas erinesid üldsuse ja

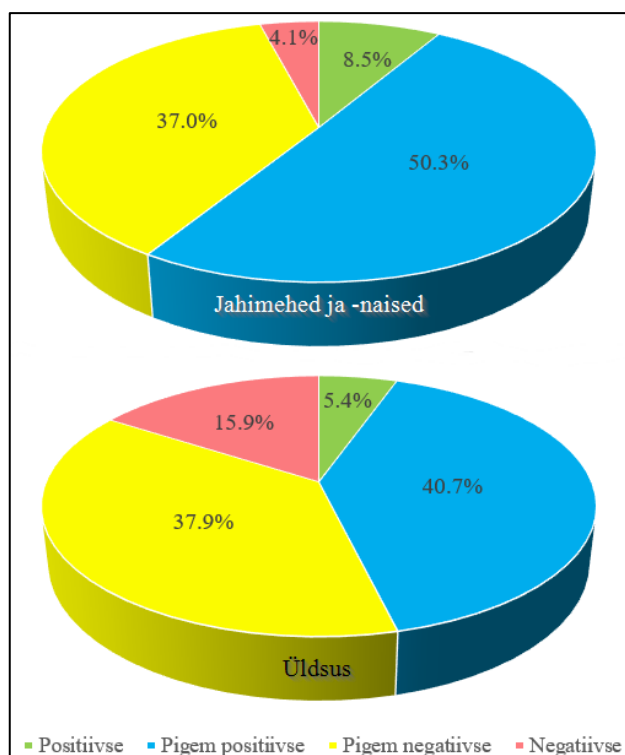
jahimeeste ning -naiste kõik hinnangud vähem kui 3 protsendipunkti, seega erinevate hinnangute osakaalud olid väga sarnased.

Joonis 24. Hinnangud erinevate instituutsioonide usaldusväarsusele kõikide osalejate seas, n=1096 (autori koostatud).

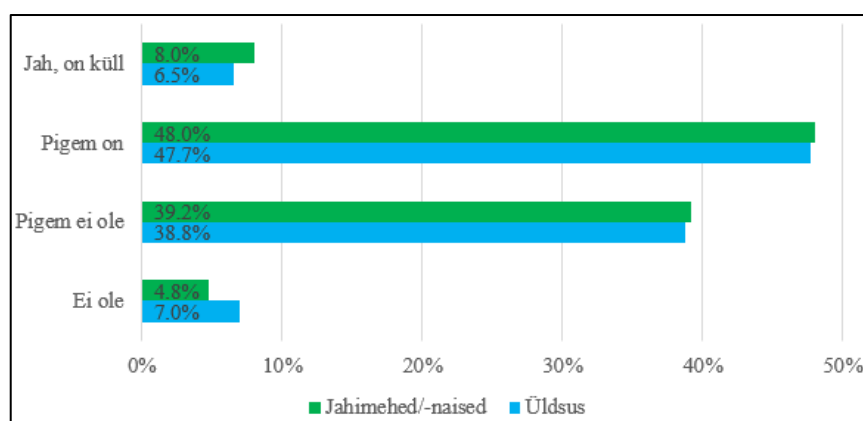
Selles osas, mis mulje jahindusest Eesti meedias jäänud on, lähevad jahimeeste ja -naiste ning üldsuse arvamused lahku. Üldsusele on meedia jätnud pigem negatiivse mulje jahindusest (53,8% hinnangud „pigem negatiivse“ ja „negatiivse“) ja küttidele pigem positiivse (58,9% hinnangud „positiivse“ ja „pigem positiivse“) mulje (joonis 25). Kõige suurem erinevus esines hinnangu „negatiivse“ osas, mida märkis 15,9% üldsuse küsitluses osalenutest ja vaid 4,1% küttide küsitluses osalenuist.

Joonis 25. Mulje jahinduse meediakajastusest jahimeeste ja –naiste (ülemine, n₁=610) ning üldsuse (alumine, n₂=459) küsitluses osalenute hinnangul (autori koostatud).

Selles osas, kas meediakajastuste põhjal jäänud mulje jahindusest on adekvaatne, langevad mõlemas küsitluses osalenute arvamused suuresti kokku (joonis 26). 54,2% üldsuse küsitluses osalenutest andis adekvaatsuse osas hinnangu „jah, on küll“ või „pigem on“, jahimeeste ja –naiste küsitluses osalenutest 56,1%. Negatiivse hinnangu („pigem ei ole“ või „ei ole“) andis üldsuse küsitlusele vastanuist 45,8% ning jahimeeste ja –naiste küsitlusele vastanuist 43,9%.

Joonis 26. Hinnang jahinduse meediakajastuste adekvaatsusele, jahimehed ja –naised n₁=610, üldsus n₂=459 (autori koostatud).

Võrreldes jahindusest jäänud muljet meediakajastuste põhjal selle kuvandi adekvaatsusele antud hinnanguga (tabel 4), siis muljete „positiivne“ ja „pigem positiivne“ osas on hinnang adekvaatsusele kinnitav – enamus usub, et meediast jäänud positiivne mulje on adekvaatne („jah, on küll“ või „pigem on“, tabelis rohelisega). Muljete „pigem negatiivse“ ja „negatiivse“ osas ei ole hinnang adekvaatsusele aga kinnitav – suurem osa uuringus osalejatest hindas adekvaatsust hinnanguga „pigem ei ole“ või „ei ole“ (tabelis oranžiga).

Tabel 4. Jahinduse mulje meediakajastuste põhjal ja hinnangud selle mulje adekvaatsusele, jahimehed ja -naised $n_1=610$, üldsus $n_2=459$ (autori koostatud)

Mulje meediast	Hinnang adekvaatsusele	Jahimehed ja -naised	Üldsus
Positiivne	Jah, on küll	42.3%	24.0%
	Pigem on	51.9%	68.0%
	Pigem ei ole	5.8%	0.0%
	Ei ole	0%	8.0%
Pigem positiivne	Jah, on küll	6.5%	5.9%
	Pigem on	67.4%	65.2%
	Pigem ei ole	25.7%	26.2%
	Ei ole	0.3%	2.7%
Pigem negatiivne	Jah, on küll	3.1%	2.9%
	Pigem on	25.2%	36.8%
	Pigem ei ole	61.9%	54.6%
	Ei ole	9.7%	5.7%
Negatiivne	Jah, on küll	0.0%	11.0%
	Pigem on	8.0%	21.9%
	Pigem ei ole	68.0%	46.6%
	Ei ole	24.0%	20.5%

Mõlemas küsitluses uuriti vastajatelt ka seda, kas jahindusalased meediakajastused on kuidagi mõjutanud nende hoiakuid. Jahimeeste ja -naiste küsitluses küsiti ka seda, kas see on kuidagi mõjutanud nende tegevust kütina. Tegemist oli lahtise küsimusega ning esines vastuseid, mis ei olnud teemale vastavad või kasutatavad (nt tõlgendamatu sümbolite rida) ning sellised vastused on analüüsist välja jäetud. Üldsusele suunatud küsitluse puhul on arvestatavaid vastuseid 392 ja küttidele suunatud küsitluse puhul 539, seega kokku 931. Seda, kuidas täpsemalt meediakajastused hoiakuid mõjutanud on, kommenteeriti üsna vähe.

Korduvatest selgitustest (arvestatud on neid, mida esines 5 või enam korda), mismoodi meediakajastused nende hoiakuid või tegevusi mõjutanud on, töid küttide küsitluses osalenud välja järgmisi aspekte:

- tuleb selgitada jahinduse vajalikkust ja olemust (25 vastajat);
- pigem enam ei räägi jahindusest asjasse mittepuutuvate inimestega (21 vastajat);
- on negatiivses suunas mõjutanud suhtumist keskkonnaametnikesse (12 vastajat);
- huvi ja toetus jahinduse suhtes on pigem kasvanud (7 vastajat).

Üldsusele suunatud küsitluse osas esines selgitusi nii nende vastustes, kelle hoiakuid meedia ei mõjutanud, kui nende omades, kelle hoiakuid mõjutas. Selgitustena lisati (arvestatud on neid, mida esines 5 või enam korda):

- skeptilisus meedia osas (12, kes vastasid „ei“ ja 4, kes vastasid „jah“);
- endal piisavad teadmised jahindusest (11, kes vastasid „ei“);
- saan usaldusväärse info otse jahimeestelt (9, kes vastasid „ei“);
- teadlikkus jahindusest on tänu meediale suurem (8, kes vastasid „jah“).

Kõikide arvestatavate vastuste kokkuvõttes ilmnes, et neid, kelle hoiakuid või tegevusi jahinduse meediakajastused on mõjutanud, on 22,3%, ning neid, keda ei ole mõjutanud, on 76,8%. Neid, kes vastasid, et ei oska öelda, oli 0,9%. Kui vaadata üldsuse ja jahimeeste ning -naiste küsitluse osas vastuseid eraldi, siis küttidest 80,7% leidis, et neid meedia ei mõjuta ning üldsuse küsitlusele vastanuist arvas sama 71,4%. 19,3% küttide ja 26,5% üldsuse küsitluses osalenuist leidis, et meediakajastused on nende hoiakuid mõjutanud. Kõik, kes vastasid, et ei oska öelda, kuulusid üldsuse küsitlusele vastanute hulka.

4.2.3. Positiivseima ja negatiivseima meediakajastuse analüüs

Kõikidel uuringus osalejatel paluti meenutada ka kõige positiivsemat ja kõige negatiivsemat uudist või artiklit jahindusest või ulukitest. Kuna tegemist oli samuti lahtiste küsimustega, siis kõik vastused ei olnud teemakohased või arvestatavad (nt ühesõnaline vastus, mis ei viita uudisloo iseloomule ega allikale või tõlgendamatu sümbolite rida).

Positiivse loo osas oli jahimeeste ja -naiste küsitluse vastustest arvestatavaid 580 ja üldsuse küsitluse vastustest 413, kokku 993. Järgnevas kokkuvõttes on välja toodud enim mainitud lood (5 või enam korda).

Jahimeestele ja -naistele suunatud küsitluses osalenutest 111 (19,1% 580st) vastas, et ei meenu ühtki lugu ning 7 (1,2% 580st) vastas, et ei olegi ühtegi positiivset lugu jahindusest täheldanud. Positiivsete lugudena tõusid esile:

- Sindi hundi päästmine (74 vastajat);
- jahimehed tulevad ulukitele appi - erinevad päästeoperatsioonid (70 vastajat);
- haiguste taandumine (48 vastajat);
- ulukitest (35 vastajat);
- jahis ainult naised (20 vastajat);
- ulukiarvukuse ohjamine (20 vastajat);
- jahindusalane õpe (18 vastajat);
- liiklusohutus ja liiklussurmade statistika (15 vastajat);
- küttemismahud (12 vastajat);
- jahinduse vajalikkus (12 vastajat);
- karud Valgas (11 vastajat);
- jahimees kui looduskaitaja (11 vastajat);
- salaküttimise vastane tegevus (11 vastajat);
- informatsioon regulatsioonide osas (10 vastajat);
- jahimeeste kokkutulek (9 vastajat);
- jahipidamisest (7 vastajat);
- aasta loom (6 vastajat);
- jahirahu (5 vastajat).

Üldsuse küsitluses osalenutest 159 (38,5% 413st) vastas, et ei meenu ühtki lugu ning 7 (1,7% 413st) vastas, et ühtegi positiivset lugu jahindusest ei olegi olnud. Positiivsete lugudena tõusid esile:

- jahimehed tulevad ulukitele appi - erinevad päästeoperatsioonid (83 vastajat);
- Sindi hundi päästmine (47 vastajat);
- ulukiarvukuse ohjamine (23 vastajat);
- karud Valgas (18 vastajat);
- jahindusest üldiselt (15 vastajat);
- ulukitest (14 vastajat);
- jahis ainult naised (11 vastajat);
- haiguste taandumine (6 vastajat);

- jahindusalane õpe (5 vastajat);
- jahirahu (5 vastajat);
- informatsioon regulatsioonide osas (5 vastajat);
- salaküttimise vastane tegevus (5 vastajat).

Astakkorrelatsioonikordaja ehk Spearman'i korrelatsioonikordaja väärtus 0,503 ($p=0,028$) näitab, et eespool välja toodud lugude sagedused on omavahel statistiliselt olulises seoses, seega jahimeeste ja -naiste ning üldsuse muljed ja meenutused positiivsete jahindusalaste lugude osas langevad kokku. Kõik üldsuse küsitluse vastustest ilmnenu populäärsamad teemad olid sisuliselt esindatud ka teise küsitluse vastustes, jahinduse teema on küttide küsitluse tulemuste põhjal lihtsalt mitmeks alateemaks jaotatud. Kuna väga paljud vastused olid seotud lugudega huntidest, siis on tehtud ka eraldi põgus kokkuvõte – positiivsete lugude puhul mainisid üldsuse küsitlusele vastanud huntidega seotud lugusid 125 korda ning küttidele suunatud küsitlusele vastanud 108 korda.

Negatiivse loo osas oli jahimeeste ja -naiste küsitluse vastustest arvestatavaid 565 ja üldsuse küsitluse vastustest 416 (kokku 981), mittekasutatavad vastused on välja jäetud. Järgnevalt on välja toodud enim mainitud lood (5 või enam korda).

Jahimeestele ja -naistele suunatud küsitluses osalenutest 75 (13,3% 565st) vastas, et ei meenu ühtki lugu. Negatiivsetest lugudest tõusid esile:

- salaküttimine (82 vastajat);
- hundi ohtlikkus ja -rünnakud (52 vastajat);
- Sindi hundi kadumine (52 vastajat);
- jahimeeste halvustamine ja süüdistamine (38 vastajat);
- sigade Aafrika katk on jätkuvalt probleem (38 vastajat);
- hundi küttimisega seotud kohtuasi (29 vastajat);
- jahiturism (24 vastajat);
- keskkonnaametnike jahimehi süüdistavad seisukohad ja ebaselge informatsioon (22 vastajat);
- liiklusõnnetused (22 vastajat);
- küttimismahud (20 vastajat);
- jahiõnnetused (14 vastajat);
- salakütt tappis jahimehe (10 vastajat);

- ulukiarvukus (7 vastajat);
- looduskaitstajate suhtumine jahindusse ja jahimeestesse (6 vastajat);
- regulatsioonid (5 vastajat);
- ulukikahjustused (5 vastajat).

Üldsuse küsitluses osalenutest 86 (20,7% 416st) vastas, et ei meenu ühtki lugu.

Negatiivsetest lugudest tõusid esile:

- salaküttimine (70 vastajat);
- küttimismahud (64 vastajat);
- jahiturism (60 vastajat);
- hundi ohtlikkus ja -rünnakud (23 vastajat);
- sigade Aafrika katk on jätkuvalt probleem (21 vastajat);
- ulukikahjustused (14 vastajat);
- jahinduse vajalikkuse põhjendamine (10 vastajat);
- liiklusõnnetused (9 vastajat);
- uluki küttimine (9 vastajat);
- ulukiarvukus (8 vastajat);
- salakütt tappis jahimehe (7 vastajat);
- jahifotod meedias (6 vastajat);
- jahimeeste halvustamine ja süüdistamine (6 vastajat);
- jahiõnnetused (6 vastajat);
- hundi küttimisega seotud kohtuasi (6 vastajat).

Spearman'i korrelatsioonikordaja väärtus 0,218 ($p=0,370$) näitab, et eespool välja toodud lugude sageduste osas ei ole statistiliselt olulist seost, ehk kokkulangevust jahimeeste ja -naiste ning üldsuse muljete osas negatiivsete jahindusalaste lugude osas pigem ei ole. Kuna ka sel juhul olid väga paljud vastused seotud lugudega huntidest, siis on tehtud eraldi põgus kokkuvõte – negatiivsete lugude puhul mainisid üldsuse küsitlusele vastanud huntidega seotud lugusid 83 korda ning küttidele suunatud küsitlusele vastanud 204 korda.

4.3. Eesti jahinduse tulevikuväljavaadete analüüs

4.3.1. Eesti jahinduse peamiste murekohtade ja jätkusuutlikkuse tagamise meetodite analüüs

Eesti jahinduse peamiste murekohtade osas langesid mõlemas küsitluses osalenute arvamused suuresti kokku – koguni kolme aspekti osas nõustusi mõlemad, et kindlasti on tegemist probleemiga. Eesti jahinduse võimalikest murekohtadest oli küsitlustes hindamiseks 9:

- küttemismahud on liiga suured;
- jahimeeste ja maaomanike suhted;
- salaküttimine;
- üha kiirenev ühiskonna linnastumine;
- jahinduse maine Eestis;
- jahiseltsidele/küttidele pandud liiga suured kohustused;
- liigi väärtuslikeimate isendite (trofeeloomade) eelisküttimine;
- valede seire- ja küttemisandmete esitamine;
- osa jahimeeste halb käitumine, mis avaldab negatiivset mõju kogu Eesti jahindusele.

Kolm punkti, mille osas mõlemas küsitluses osalenute arvamused probleemi tõsiduse osas (ülekaalus hinnang „on kindlasti probleem“) sarnanesid, olid salaküttimine, üha kiirenev ühiskonna linnastumine ning osa jahimeeste halb käitumine, mis mõjutab negatiivselt kogu Eesti jahindust. Kõikide uuringus osalenute arvamuste osakaalud on toodud tabelis 5. Kõige rohkem erinesid kahele küsitlusele vastanute osakaalud probleemi „liigi väärtuslikeimate isendite (trofeeloomade) eelisküttimine“ osas, milles üldsuse küsitluses osalenud pigem nägid probleemi ja jahimeeste ning -naiste küsitluses osalenud pigem mitte. Kõige väiksem oli arvamuste erisus probleemi „osa jahimeeste halb käitumine, mis avaldab negatiivset mõju kogu Eesti jahindusele“ osas. Jaotades arvamused kinnitavaks („on kindlasti probleem“ ja „pigem on probleem“) ja mitte kinnitavaks („pigem ei ole probleem“ ja „ei ole probleem“), on hii-ruut testi kohaselt kahes küsitluses osalejate arvamuste jagunemine kõikide murekohtade osas statistiliselt oluliselt erinev (olulisuse nivoo 0,05 ning kõikide murekohtade osas olulisustõenäosus $p \leq 0,05$).

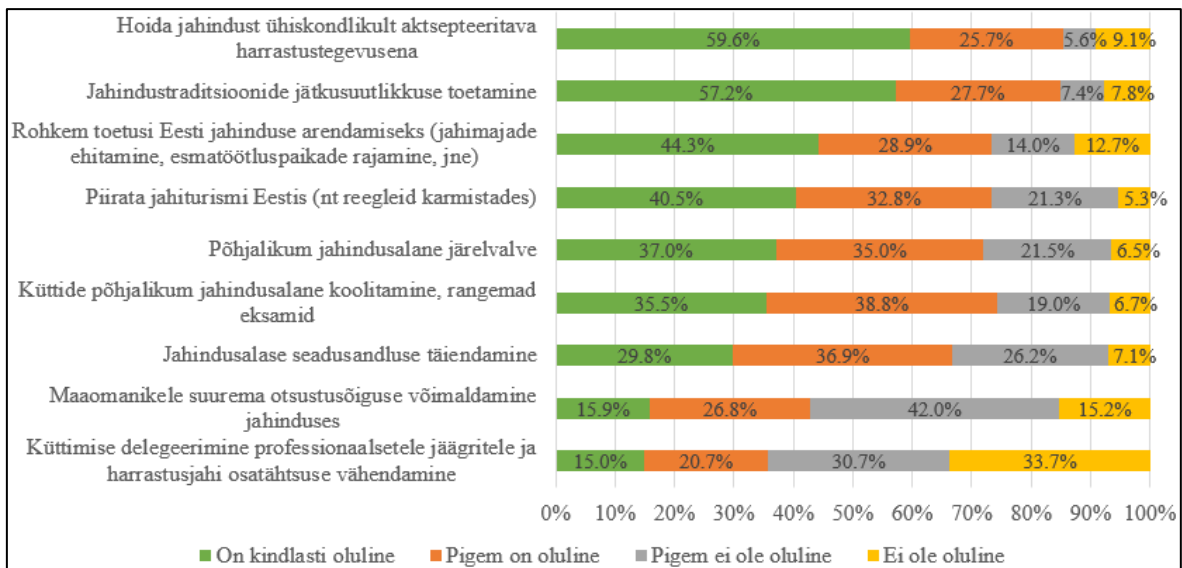
Tabel 5. Hinnangud peamistele jahinduse murekohtadele Eestis, n=1069 (autori koostatud)

	On kindlasti probleem	Pigem on probleem	Pigem ei ole probleem	Ei ole probleem
Küttimismahud on liiga suured	24.1%	22.5%	42.8%	10.6%
Jahimeeste ja maaomanike suhted	17.0%	41.8%	36.7%	4.5%
Salaküttimine	43.8%	28.0%	25.1%	3.2%
Üha kiirenev ühiskonna linnastumine	45.7%	32.2%	17.8%	4.4%
Jahinduse maine Eestis	15.2%	32.7%	39.7%	12.3%
Jahiseltsidele/küttidele pandud liiga suured kohustused	20.1%	37.3%	34.1%	8.4%
Liigi väärtuslikeimate isendite (trofeeloomade) eelisküttimine	25.6%	27.3%	37.9%	9.2%
Valede seire- ja küttimisandmete esitamine	25.0%	35.3%	33.6%	6.2%
Osa jahimeeste halb käitumine, mis avaldab negatiivset mõju kogu Eesti jahindusele	44.9%	35.0%	16.7%	3.5%

Võimalikest jahinduse jätkusuutlikkuse tagamise meetoditest kõige olulisemaid selgitades olid kõikide uuringus osalejate arvamusel kõige sarnasemad kahe aspekti osas: hoida jahindust ühiskondlikult aktsepteeritud harrastustegevusena ja jahindustraditsioonide jätkusuutlikkuse toetamine. Võimalikke meetodeid oli hindamiseks toodud mõlemas küsitluses 9 (joonis 27):

- hoida jahindust ühiskondlikult aktsepteeritava harrastustegevusena;
- piirata jahiturismi Eestis (nt reegleid karmistades);
- maaomanikele suurema otsustusõiguse võimaldamine jahinduses;
- rohkem toetusi Eesti jahinduse arendamiseks (jahimajade ehitamine, esmatöötluspaikade rajamine, jne);
- küttide põhjalikum jahindusalane koolitamine, rangemad eksamid;
- küttimise delegeerimine professionaalsetele jäägritele ja harrastusjahi osatähtsuse vähendamine;
- jahindusalase seadusandluse täiendamine;
- põhjalikum jahindusalane järelvalve;
- jahindustraditsioonide jätkusuutlikkuse toetamine.

Joonis 27. Hinnangud Eesti jahinduse jätkusuutlikkuse võimalikele meetoditele, n=1069 (autori koostatud).

Kõikide uuringus osalejate arvamus korraga arvestades hinnati kõige vähem oluliseks (ülekaalus hinnang „ei ole oluline“) küttimise delegeerimist professionaalsetele jäägritele ja harrastusjahi osatähtsuse vähendamist. Kõige olulisemaks peeti viit meetodit (ülekaalus hinnang „on kindlasti oluline“):

- hoida jahindust ühiskondlikult aktsepteeritava harrastustegevusena;
- piirata jahiturismi Eestis (nt reegleid karmistades);
- rohkem toetusi Eesti jahinduse arendamiseks (jahimajade ehitamine, esmatöötluspaikade rajamine, jne);
- põhjalikum jahindusala järelvalve;
- jahindustraditsioonide jätkusuutlikkuse toetamine.

Jätkusuutlikkuse meetodite osas olid kahele küsitlusele vastanute arvamuste osakaalud väga erinevad (tabel 6).

Tabel 6. Hinnangud Eesti jahinduse jätkusuutlikkuse meetodite olulisusele, jahimehed ja -naised $n_1=610$, üldsus $n_2=459$ (autori koostatud)

Jätkusuutlikkuse tagamise meetod	Küsitlus	On kindlasti oluline	Pigem on oluline	Pigem ei ole oluline	Ei ole oluline
Hoida jahindust ühiskondlikult aktsepteeritava harrastustegevusena	Jahimehed ja -naised	76.2%	21.0%	2.0%	0.8%
	Üldsus	37.5%	32.0%	10.5%	20.0%
Piirata jahiturismi Eestis (nt reegleid karmistades)	Jahimehed ja -naised	27.5%	36.4%	29.5%	6.6%
	Üldsus	57.7%	28.1%	10.5%	3.7%
Maaomanikele suurema otsustusõiguse võimaldamine jahinduses	Jahimehed ja -naised	7.9%	18.4%	53.6%	20.2%
	Üldsus	26.6%	38.1%	26.6%	8.7%
Rohkem toetusi Eesti jahinduse arendamiseks (jahimajade ehitamine, esmatöötispaikade rajamine, jne)	Jahimehed ja -naised	60.7%	28.5%	7.7%	3.1%
	Üldsus	22.7%	29.4%	22.4%	25.5%
Küttide põhjalikum jahindusala koolitamine, rangemad eksamid	Jahimehed ja -naised	24.3%	42.1%	25.4%	8.2%
	Üldsus	50.3%	34.4%	10.5%	4.8%
Küttimise delegeerimine professionaalsetele jäägritele ja harrastusjahi osatähtsuse vähendamine	Jahimehed ja -naised	7.2%	14.4%	30.8%	47.5%
	Üldsus	25.3%	29.0%	30.5%	15.3%
Jahindusala seadusandluse täiendamine	Jahimehed ja -naised	18.2%	36.4%	35.1%	10.3%
	Üldsus	45.3%	37.5%	14.4%	2.8%
Põhjalikum jahindusala järelvalve	Jahimehed ja -naised	21.6%	39.2%	29.5%	9.7%
	Üldsus	57.5%	29.4%	10.9%	2.2%
Jahindustraditsioonide jätkusuutlikkuse toetamine	Jahimehed ja -naised	71.1%	24.1%	4.3%	0.5%
	Üldsus	38.6%	32.5%	11.5%	17.4%

Jaotades arvamused kinnitavaks („on kindlasti oluline“ ja „pigem on oluline“) ja mitte kinnitavaks („pigem ei ole oluline“ ja „ei ole oluline“), on hii-ruut testi kohaselt kahes küsitluses osalejate arvamuste jagunemine kõikide jätkusuutlikkuse meetodite osas statistiliselt oluliselt erinev (olulisuse nivoo 0,05 ning kõikide meetodite osas olulisustõenäosus $p \leq 0,05$).

4.3.2. Eesti jahinduse jätkusuutlikkuse hinnangute analüüs

Mõlemas küsitluses oli esitatud küsimus ka selle kohta, kas vastaja arvates on jahindus Eestis heal tasemel ja jätkusuutlik. Kuigi vastuste osakaalud kummaski küsitluses osalenute põhjal eraldi olid mõneti erinevad, on üldistades seisukoht siiski üsna sarnane. Kui grupeerime vastusevariandid kinnitavaks („jah, on“ või „pigem on“) ning mitte kinnitavaks („pigem ei ole“ või „kindlasti mitte“), siis nii küsitluste kaupa eraldi kui kõikide uuringus osalejate vastuste põhjal kokku oli ülekaalukas seisukoht, et Eesti jahindus on heal tasemel ja jätkusuutlik (tabel 7). Tulemustest selgub ka see, et olenemata valdavast toetavast seisukohast suhtuvad üldsuse küsitlusele vastanud Eesti jahinduse

hetkeseisu ning jätkusuutlikkusse skeptilisemalt kui jahimeeste ja -naiste küsitluses osalenud.

Tabel 7. Hinnang sellele, kas Eesti jahindus on heal tasemel ja jätkusuutlik, jahimehed ja –naised $n_1=610$, üldsus $n_2=459$, kokku $n=1069$ (autori koostatud)

	Vastusevariant	Vastuste osakaal	Kinnitav / mitte kinnitav
Jahimehed ja -naised	Jah, on	32.3%	93.6%
	Pigem on	61.3%	
	Pigem ei ole	6.1%	6.4%
	Kindlasti mitte	0.3%	
Üldsus	Jah, on	17.0%	69.3%
	Pigem on	52.3%	
	Pigem ei ole	18.1%	30.7%
	Kindlasti mitte	12.6%	
Kokku	Jah, on	25.7%	83.2%
	Pigem on	57.4%	
	Pigem ei ole	11.2%	16.8%
	Kindlasti mitte	5.6%	

Nendest üldsusele suunatud küsitluses osalenutest, kes jahindusega üldse seotud ei olnud, hindasid Eesti jahindust heal tasemel olevaks ja jätkusuutlikuks (hinnangud „jah, on“ ning „pigem on“) 45% ning neist, kes olid mingil moel jahindusega seotud, hindasid selle heal tasemel olevaks ja jätkusuutlikuks 76,6%. Vaadates sama küsimuse vastuseid elukoha lõikes, siis mõlemas küsitluses osalenutest vastas suurem osa nii linnas (suured ja väikesed linnad) kui maal (alevikud ja külad) elavatest osalejatest „jah, on“ või „pigem on“, ehk kinnitavalt.

Vanusegruppide osas ei ilmnenud selle küsimuse osas märgatavat mustrit, ent soolise jaotuse puhul on nii küttidele kui üldsusele suunatud küsitlusele vastanute puhul meeste suhtumine pisut positiivsem kui naiste oma. Küttide osas andis positiivse hinnangu („jah, on“ või „pigem on“) 94,1% meestest ja 91,1% naistest ning üldsuse osas 73,8% meestest ja 66,9% naistest. Ka hariduse osas ilmnis muster – kuigi kõikide variantide puhul oli positiivse hinnangu andjaid rohkem kui negatiivse, siis mõlemas küsitluses osalenute puhul andsid kõige positiivsema hinnangu põhihariduse ja kesk-eri või kutseharidusega osalejad ning kõige suurem osakaal negatiivsel hinnangul („pigem ei ole“ või „kindlasti mitte“) oli kesk- ja kõrgharidusega osalejate hulgas.

Mõlemas küsitluses oli võimalus vastajatel soovi korral lisada kommentaar Eesti jahinduse ja selle jätkusuutlikkuse kohta. Jahimeestele- ja naistele suunatud küsitlusele vastanuist kasutas seda võimalust 139, kelle vastustest 17 ei olnud teemakohased või kasutatavad (nt tõlgendamatu sümbolite rida). Üldsusele suunatud küsitluses osalenutest kasutas lisakommentaari jätmise võimalust 113, kelle vastustest 4 ei olnud teemakohased või kasutatavad. Kui kommentaare grupeerida kategooriate alla, siis saab välja tuua peamised teemad, millele lisakommentaaries on tähelepanu juhitud - tabelis 8 on teemad, mida mainiti 5 või enam korda. Näiteks on toodud ka kommentaare mõlemast küsitlusest.

Tabel 8. Jahimeeste ja -naiste ning üldsuse küsitluses osalenute lisakommentaaside põhjal koondatud olulisemad teemad (autori koostatud)

Teema	Kommenteerijate arv
Jahimehed ja -naised	
Teadlikkust vaja tõsta	27
Meediakajastused (mida kajastada, mida mitte, objektiivsus)	17
Jahindusala õpe	7
EJS tubli töö jahindusala teadlikkuse tõstmisel	6
Ametnike usaldusväärsus vähenenud	5
Urbaniseerumine	5
Ulukite elupaikade hävitamine (metsaraie)	5
Jahiturism	5
Koostöö huvigruppide vahel	5
Maaomanike õigused jahinduses	5
Üldsus	
Meediakajastused (mida kajastada, mida mitte, objektiivsus)	27
Jahindus ei ole vajalik	24
Ulukite elupaikade hävitamine (metsaraie)	15
Jahiturism	13
Jahimeeste mustamine	9

Üldsuse küsitlusele vastanute kommentaare:

- „Jahindus on iganenud harrastus ja selle õpetamine lastele absurdne (nägin kuulutust, kus korraldati hiljuti lastele jahilaager). Tegemist ei ole jätkusuutliku tegevusega.“
- „Jahimees on mõrtsukas!“
- „Minu meelest on jahilkäijad psühhopaadid, kelle vaimset tervist peaks kontrollima, sest samm loomalt inimeseni võib olla väga väike.“
- „Jahimehed võiksid üksteist jahtida ning looduse rahule jätta.“

- „Leian, et küsimustikus välja toodud punkt "Küttimise delegeerimine professionaalsetele jäägritele ja harrastusjahi osatähtsuse vähendamine" oleks ainuke viis, kuidas oleks reaalne võimalus tagada üldse vajalik maht jahindust. Hetkel ei ole see seda kindlasti mitte - see on loomade hukkamine iseenda haiglasliku tapa-iha rahuldamiseks.“
- „See pole jahipidamine, mis Eestis toimub, vaid tapatalgud.“
- „Tegelikult olen igasuguse jahinduse vastane... Jälestan seda tapatalgut, mis Eestis korraldatakse. Ainuüksi allaaetud loomad täidavad juba ametlike jahilubade arvu. Pluss salaküttide poolt tapetud loomad.“
- „Loodan, et tegelik olukord on parem, kui meediast mulje jääb.“
- „Noori on juurde vaja, aga neid ei tule peale. Kindlasti üheks süüdlaseks on meedia poolt kavandatud negatiivne maine jahimeeste suhtes.“
- „Mind teeb Eesti meedias leviv jahinduse halb kuvand väga õnnetuks. Inimene on jahti pidanud juba aegade algusest alates. Täna hakkab jahipidamine tabuks muutuma, kurb.“
- „Meediakuvand on oluliselt negatiivsem, kui otse jahimeestelt tulev info. Jahiturism on absurdne nähtus, kui kohalikud jahimehed veel võivad midagi ulukipopulatsiooni reguleerimisest ja pikkade traditsioonidega hobist rääkida, siis teise riiki sealset elusloodust hävitama sõitvad inimesed ei saa loodetavasti kunagi laiema ühiskonna heakskiitu ja jäävad igaveseks ülinegatiivseks nähtuseks kogu jahinduse ja selle maine juures. Jahiturism oma trofeeküttidega on vähkkasvaja kogu jahinduse teemas, olgu selleks siis Aafrika safarid, või meie Eesti looduses loomi ja linde varitsevad välismaalased, kes on selle eest raha maksnud. Jahiturismi keelustamine tõstaks jahinduse mainet ja tõsiseltvõetavust - seda muidugi saamata jäänud raha arvelt, aga surma pealt raha teenimine ei olegi kellegi mainet parandanud.“
- „Senisest rohkem asjatundlikke ja objektiivseid artikleid üleriigilistes ajalehtedes ja ajakirjades.“
- „Jahipidamise korraldamise õigust ei tohiks olla jahipidamise õigust mitteomavatel maaomanikel.“
- „Eetilisuse ja moraali kajastamine võiks rohkem olla meediapildis. Miks ja milleks tehakse - meedias figureerib rohkem n-ö omakasu printsiip.“

- „Laifotod, millel laipadega poseeritakse, on täiesti ebaeetilised ja igal meediaväljaandel võiks olla oidu neid mitte reklaamida.“
- „Üleüldiselt mulle tundub, et peavoolumeedias positiivse alatooniga artikleid jahindusest on vähe, kipuvad rohkem ikkagi negatiivsed olema. Tunduvalt rohkem võiks olla ka peavoolumeedias n-ö tutvustavaid artikleid, miks ja millega jahimehed tegelevad. Praegu need artiklid kipuvad ainult jahinduse/kalanduse lehtedesse/ajakirjadesse jääma.“
- „Roheäärmuslaste propagandale pole mõtet samaga vastata.“
- „Ühiskondlikud hoiakud metsa- ja jahimeeste suunal on kurvastavad. Linnastumine ja tarbimiskultuur ning ebatõese informatsiooni kiire levitamine meedia ja sotsiaalkanalite kaudu eskaleerib viha ja vaenu.“
- „Rääkige rahvaga oma tegemistest, siis rahvas teab ja aktsepteerib või saab rohkem aru sellest, mida ja milleks jahimehed teevad. Et see on meie elu üks vajalikke osasid.“
- „Jahipidamine on aastatuhandeid kestnud ja inimesi elus hoidnud tegevus, väärib tunnustamist ja edasi kestmist.“

Jahimeeste ja -naiste küsitlusele vastanute kommentaare:

- „Meedias peaks rohkem sõna võtma inimesed, kes on teemadega hästi kursis ja kes ei jätta tavainimestele võimalust pealkirja ja artikli sisu põhjal millestki valesti aru saada.“
- „Meedia puhub üles ainult negatiivseid asju, positiivsed koolitused jne arengud on täiesti pildist väljas.“
- „Meedia on üle võtnud mingid lumehelbekestest loomakaitsjad, kellel pole päris elust aimugi.“
- „Jahinduse eestkõnelejad peavad rohkem ühiskonda metsas toimuvaga kursis hoidma.“
- „Ilmselt peaks Eesti kooliprogrammi täiendama ning sinna sisse viima ka jahinduse teemad, mida õpetavad spetsialistid.“
- „Tahan lisada, et jaht ei oleks jätkusuutlik, kui ei oleks inimesi, kellele jahindus on elu, kes teevadki seda heas mõttes kirega ja pühendavad sinna päriselt kogu hinge. Neid on vähe, aga on. Peale nende on ka inimesed, kes on jahimehed, eetilised ja vastutustundlikud, ka nemad on jätkusuutlikkuse tagajad. Ja siis on need ülejäänud, kes just kuvandile kaasa ei aita.“

- „Loodan, et tegeletakse vähem jahiturismiga. Meedias võiks vähem rääkida negatiivset ja rohkem positiivset.“
- „Üldsusel puudub arusaam jahindusest tervikuna. Oletatakse, et tegemist on vaid jahi- ja tapahimu rahuldamisega.“
- „Eesti jahikultuuri rikastamiseks on vaja liikuda ka uuenduste poole. Paljudes riikides on näiteks vibujaht sama arvestatav jahipidamisviis nagu tulirelvaga jaht. Väikeulukile on vibujaht lubatud, kuid oleks aeg legaliseerida ka suurulukitest näiteks metskits.“
- „On vähe kajastatud rasketel talvedel ulukitele osutatud abi.“
- „Mittejahimeestele suunatud infot võiks tihedamini ja rohkem meediasse lasta. 90% inimesi ei tea, mis jahipidamine on, nad arvavad, et see on loomade tuim tapmine liha pärast.“
- „Kirjeldada rohkem kontrollitud jahindust kui ulukite säilitamise edutegurit (näited riikidest, kus kontrollita jaht on hävitanud populatsioonid).“
- „Ilmselt kõige paremini aitab jahindust mõista põlvkondade omavaheline suhtlemine, isalt-pojale/tütrel jahinduse tutvustamine ja elustiil. Ainult õpiku ja seaduste põhjal on ilmselt keeruline seda tunnetust saada ja jahindusest eemal olevatel inimestel seda teguviisi/elustiili mõista.“
- „Jätkusuutlikkuseks on vaja parema suhtumisega jahimeest/jahinaist, praegu liiga vastutustundetu suhtumine.“
- „Mida rohkem tuleb teadlaste poolt erinevaid artikleid ja saateid, kus räägitakse lahti jahinduse olemust ja jahimehe rolli ühiskonnas, kus inimene pidevalt looduskeskkonda ringi kujundab, seda rohkem ka looduskeskkonnast võõrandunud inimesed seda teemat mõistavad.“
- „EJS on viimastel aastatel tublisti tööd teinud jahinduse meediakuvandi parendamisega.“
- „Avalikkus ei adu jahinduse vajalikkust ulukite arvukuse reguleerimisel. Autoõnnetused ja ulukite kantavad haigused oleksid ju ilma jahinduseta hoomamatud.“
- „Jahindus on täna tegelikult ühiskondliku tellimuse täitmine. Ei ole vaja näha jahimehes verejanulist mõrvarit või salakütt, vaid kui tellimuse täitjat - töö tegijat, mis on esitatud riigi poolt.“

- „Jahindus on oluline keskkonnahoiu meetod, mille tähtsusest on vaja ühiskonnas rohkem ja objektiivsemalt rääkida. Senised jahinduse eeskõnelejad etteasted on jäänud tagasihoidlikeks võrreldes kõikvõimalike "loomaarmastajate" valjuhäälsate "tõekuulutamistega".“
- „Praegune süsteem on toimiv ja jätkusuutlik.“

4.4. Arutelu ja järeldused

Käesoleva töö raames läbi viidud küsitlustes osalenute demograafilised näitajad ei vasta üldisele Eesti rahvastikule, ent see ei olnud ka eesmärgiks seatud, kuna küsitlused olid suunatud eelkõige täisealistele ja interneti kasutavatele inimestele. Küll aga olid mõlemale küsitlusele vastanute osakaalud vanuselise jaotumise osas väga sarnased ning vastanuid oli rohkemgi kui eesmärgiks seati.

Uuringust ilmnes, et valdav osa jahimeeste ja -naiste küsitlusele vastanutest elab maapiirkonnas ning enamus üldsuse küsitlusele vastanuist linnades. Ka Peterson jt (2009) töid USA tudengite seas läbi viidud uuringu tulemustes välja, et jahindusega tegelesid pigem maapiirkondadest pärit inimesed ja need, kes ei tegelenud, olid pigem pärit linnast. See näitab, et jahindusega tegeletakse ja jahindustraditsioone antakse Eestis edasi peamiselt maapiirkondades ning et jahindus on kohaliku kultuuri lahutamatu osa nagu on Euroopa ja Põhjamaade kohta välja toodud mitmetes varasemates töödes, sh Brainerd'i (2007) ja Øian'i (2013) poolt.

Mis puutub jahipidamise eesmärkidesse, siis tõsiasi, et kolme eesmärgi osas, mille hulgas oli ka loodushoid, üldsuse ja küttide küsitluses osalenute arvamused ühtisid, näitab juba positiivset trendi selles suunas, et mõistetakse jahinduse laiemat olemust ja vajadust. Samas selles osas, kas jahipidamine on jahimeestele ja -naistele kasumlik tegevus, olid kahes küsitluses osalenute arvamuste osakaalud väga erinevad, ent kõikide uuringus osalejate vastuseid arvesse võttes oli seisukoht siiski selge – jahipidamist ei peeta küttidele rahaliselt tulusaks tegevuseks (36,1% vastas „pigem ei ole“ ja 47,3% „kindlasti mitte“). Need tulemused on sarnased 2016. aastal Eestis läbi viidud uuringule, millest ilmnes sama tendents (Randveer, Pärn 2017). Siinkohal võib üldsuse arvamust mõjutada see, et avalikkusele ei ole lihtsalt teada, millised kulud jahindusega küttide jaoks kaasnevad ning

viimaste aastate meediakajastusi ning ka käesoleva uuringu tulemusi arvesse võttes võib valitseda vale ettekujutus jahiturismi mahtudest ja korraldajatest Eestis. Kuna maaomanikul on õigus omal maal väikeulukijahti korraldada, ei pruugi iga jahiturismialase ettevõtmisega kohalikud jahimehed ega -naised üldse seotud olla ja seeläbi ei saa ka tulu. Seda kinnitab ka üldsuse küsitluses osalenute hinnang jahindusest huvitumisele ning selle valdkonnaga seonduva infoga kursis olemisele – nimelt 53% huvitub ja 47% ei huvitu. Peterson jt (2009) tõid oma uurimuses välja, et enamus nendest, kes jahindusega ei tegele, ei ole selle vastu, vaid neil puudub huvi. Kuigi käesoleva uurimuse põhjal enamus üldsuse valimist siiski huvitus mingil määral, siis ligikaudu pooled ei ole jahindusvaldkonnast huvitatud ning on tõenäoline, et ei teata ka sellega kaasnevatest kuludest.

Detailsemate küsimuste osas, mis jahindust puudutasid, olid tulemused samuti üsna positiivsed. Regulatsioonide piisavuse osas olid tulemused nii üldiselt kui küsitluse kaupa eraldi positiivsed, kuid samas üldsuse positiivne hoiak oli tunduvalt tagasihoidlikum kui jahimeeste ja -naiste oma. Üheks põhjuseks võib siin olla jahiturism, mis on viimastel aastatel meedias palju kajastamist saanud ja olenemata sellest, kas esitatud faktid on tõesed olnud, on see kindlasti üldsusele jätnud mulje, et regulatsioonid ei pruugi olla piisavad. Teine spetsiifilisem küsimus oli esitatud vaid jahimeeste- ja naiste küsitluses ning see puudutas valiklaskmist – enamus, kes kindlat seisukohta väljendasid, olid arvamusel, et Eestis seda siiski pigem rakendatakse. Selle küsimuse vastustest ilmes kaks olulist aspekti:

- osad jahimehed ja -naised on mures liiga suure küttimissurve pärast, mistõttu on keeruline ka valiklaskmise põhimõtteid rakendada;
- valiklaskmise põhimõtteid peaks rakendama kõik jahimehed ja -naised ning jahiseltsid, kuna praegu on olukord, kus üks jahiselts saab teise töö sisuliselt nullida.

Eelpool toodud aspektid viitavad sellele, et valiklaskmise edukamat rakendamist takistavad vähemalt osalt liiga suured küttimiskohustused ning teisalt ka naaber-seltside puudulik koostöö või osade jahiseltside ükskõikne suhtumine valiklaskmise olulisusesse. Üheks abinõuks siinkohal on kindlasti valiklaskmise koolitused, mida on Eestis juba ka korraldatud, kuid mida võiks laialdasemalt ette võtta, et kaasata võimalikult palju kütte. See, et küttimissurve takistab kohati juba valiklaskmise rakendamist, vajab põhjalikumat uurimist ning võimalike parendusmeetmete väljatöötamist riiklikul tasemel. Liiga suuri

küttimismahtusid on Eesti jahinduse üheks peamiseks murekohaks (hinnang „on kindlasti probleem“) pidanud kõikidest uuringus osalenutest ligikaudu neljandik (24,1%).

Institutsioonidest usaldati kõiki vastuseid arvesse võttes jahinduse alal enim teadlasi (31,8% andis hinnangu „väga usaldusväärne“) ja jahimehi (30,4%). Kõige vähem usaldatakse poliitikuid (51,7% andis hinnangu „ei pea üldse usaldusväärseks“) ja looduskaitsejaid (10,9%). Jahimehed ja -naised hindasid kõige usaldusväärsemaks jahimehi (38,4%) ning jahindusorganisatsioonide esindajaid (35,4%). Üldsuse küsitluses osalenud hindasid kõige usaldusväärsemaks teadlasi (44,0%) ja looduskaitsejaid (32,5%), seejärel jahimehi (19,8%) ning jahindusorganisatsioonide esindajaid (18,7%). 2006. aastal avaldatud uuringus tõi Tiit Randveer välja erinevate institutsioonide usaldusväärsuse suurtesse kiskjatesse puutuvate teemade osas ning tulemused näitasid, et arvamusiidriteks ehk enim usaldusväärseteks peeti teadlasi ja jahimehi ning kõige vähem usaldati poliitikuid (Randveer 2006). 2016. aastal tehtud uuringu tulemustest tõi Randveer välja, et jahimehed ja teadlased kuulusid koos RMK töötajatega jahindusvaldkonna arvamusiidrite hulka ning kõige vähem usaldusväärseks hinnati taas poliitikud ning loomaõiguslased (Randveer, Pärn 2017). Seega viitavad käesoleva uuringu tulemused samale tendentsile, et ulukite ja jahinduse osas peetakse kokkuvõttes pädevaimateks teadlasi ja jahimehi. Jahimeeste ja –naiste küsitlusele vastanud hindasid looduskaitsejaid vähem usaldusväärseks kui üldsuse küsitluses osalenud, mis võib tuleneda sellest, et väga looduslähedaste inimestena nad pigem ei usalda institutsioone, mille osas on kaheldav nende reaalne objektiivne informeeritus ja looduslähedus.

Meediakanalitest olid populaarseimad sotsiaalmeedia ja veebiväljaanded ning kõige vähem populaarne traditsiooniline trükimeedia – ajalehed ja ajakirjad. Kõikide uuringus osalejate hinnanguid arvesse võttes peeti kõige usaldusväärsemateks meediakanaliteks (hinnang „väga usaldusväärne“) raadiot (10,1%) ja ajakirju (9,5%) ning kõige vähem usaldusväärseks (hinnang „ei pea üldse usaldusväärseks“) sotsiaalmeediat (12%) ja ajalehti (6,3%). See näitab, et kuigi sotsiaalmeedia on vaieldamatult kõige populaarsem meediakanal, usaldavad inimesed seda üldiselt siiski kõige vähem. Meediakanalite puhul oli kõige suurem erinevus ajakirjade osas – küttide küsitluses osalenutest 61,8% märkis, et loevad ajakirju igapäevaselt või üsna tihti, samas märkis üldsuse küsitlusele vastuist sama vaid 31,4%. Ning ka usaldusväärsuse osas oli kahes küsitluses osalenute arvamustes kõige suurem erinevus just ajakirjade osas, jahimeeste ja –naiste arvates on ajakirjad

usaldusväärsemad kui üldsuse arvates. See võib viidata ajakirja Eesti Jahimees populaarsusele jahimeeste ja –naiste seas, kuna seal kajastatakse nii jahindusalast olulist informatsiooni kui ka meeleolukaid lugusid jahindusest ja loomadest ning see ajakiri jõuab tänu EJS-ile väga suure osa Eesti küttideni.

Selles osas, mis mulje meedia jahindusest jätnud on, ilmnes, et üldsusele on jäänud pigem negatiivne mulje ja jahimeestele ning –naistele pigem positiivne. Arvestades, et jahimehi ja –naisi on Eestis rahvastikust umbes 1%, siis on väga oluline, et üldsusele jääks selle 1% tegevusest adekvaatne mulje. Vastustest küsimusele, kas meediast jäänud muljet peetakse adekvaatseks, selgub, et positiivset muljet peetakse adekvaatseks, kuid need, kellele oli jäänud negatiivne mulje, ei pea seda ka adekvaatseks. See näitab, et ka üldsus on meedia usaldusväärse osas skeptiline.

Lisaks eelnevale kinnitavad seda ka vastused küsimusele, kas ja mil moel meediakajastused on uuringus osalejate jahindusalaseid hoiakuid mõjutanud, kuna kõiki arvestatavaid vastuseid kaasates selgus, et koguni 76,8% leiab, et neid meedia selles osas ei mõjuta. Suurem osa mõlemas küsitluses osalenutest oli samal seisukohal, ei esinenud suurt erinevust üldsuse ja küttide osas. Lisaks märkisid mitmed üldsuse küsitluses osalenud, et on meedia osas skeptilised ning saavad usaldusväärse jahindusalase informatsiooni pigem mujalt (otse jahimeestelt, endal põhjalikumad teadmised). Olulised aspektid ilmnemise ka küttide küsitluses osalenute poolt lisatud kommentaaridest:

- pidevalt on vaja jahinduse vajalikkust ja olemust selgitada;
- pigem enam ei räägita jahindusest asjasse mittepuutuvate inimestega;
- meediakajastused on muutnud suhtumist keskkonnaametnikesse negatiivsemaks.

Eelpool toodu on üsna murettekitav tulemus, kuna osa jahimehi ja –naisi on meediakajastuste tõttu võtnud hoiaku ise asju jahindusse mittepuutuvatele inimestele rohkem mitte selgitada ning seeläbi jääb üldsuse jaoks veel enam kõlama vaid meedias kajastatu, mis ei ole alati objektiivne ega faktiliselt korrektne. Selleks, et üldsus oleks jahindusega kursis ning mõistaks jahimeeste ja –naiste tegevuse tagamaid, on kindlasti vajalik ka küttide poolne panus, olenemata sellest, milline on antud ajahetkel meedias valitsev olukord. Ka negatiivsemaks muutuv suhtumine keskkonnaametnikesse on jahinduse jäkusuutlikkuse osas kindlasti pärssiv tegur, kuna usalduse ja koostöö puudumine ei soosi kuidagi ühiseid jõupingutusi jahindusvaldkonna edendamisel.

Positiivsete meediakajastuste osas mainiti mõlemas küsitluses osalenute poolt enim ära nii-öelda Sindi hundi päästmine ja muud päästeoperatsioonid, kus ka jahimehed on loomadele appi tõtanud, kusjuures kõik üldsuse küsitluses osalenute vastustefst ilmnenu teemad olid esindatud ka küttide küsitluse vastustes. Negatiivsetest lugudest tõid kütid enim välja salaküttimist ja hundirünnakuid ning üldsuse küsitluses osalenud küttimismahtusid ning samuti salaküttimist. Ka negatiivsete uudislugude osas olid paljud üldsuse küsitluses osalenute vastustest ilmnenu teemad esindatud ka jahimeeste ja –naiste küsitluses ilmnenu teemade hulgas. See näitab, et antud teemad on aktuaalsed mõlemas küsitluses osalenute jaoks või viimastel aastatel pälvinud lihtsalt väga palju meediatähelepanu.

Nii negatiivsete kui positiivsete lugude põhjal ilmnes, et üsna märkimisväärne osa vastanuist märkis ära huntidega seotud lood. Positiivsetest lugudest märkis 30,3% üldsuse küsitluses osalenutest huntidega seotud lood ning 18,6% jahimeeste ja –naiste küsitlusele vastanuist. Negatiivsete lugude osas olid osakaalud vastupidi: 20% üldsusest märkis huntidega seotud lood ja 36,1% küttide küsitluses osalenutest. See näitab, et huntidega seonduv on ühiskonnas väga aktuaalne, nagu see on hetkel kogu Euroopas, kuna nende arvukus on kasvamas. Patrick Barkham (2018) on välja toonud, et huntide arvukus ja küttimine tõstatavad diskussiooni ka seetõttu, et urbanistlike ja maapiirkondade vaated nendes aspektides on väga erinevad.

See, et salaküttimine on mõlemas küsitluses osalenute arvates tõsine probleem, ilmnes ka Eesti jahinduse murekohtade hindamise küsimustest. Nimelt arvasid mõlemas küsitluses osalenud, et suurimad probleemid (hinnang „on kindlasti probleem“) on salaküttimine, üha kiirenev ühiskonna linnastumine ning osade jahimeeste halb käitumine, mis mõjutab negatiivselt kogu Eesti jahindust. Jahinduse jätkusuutlikkuse osas olid kõiki hinnanguid arvesse võttes olulisemad meetodid jahinduse hoidmine aktsepteeritava harrastustegevusena, jahiturismi piiramine eestis ning rohkem toetusi jahinduse arendamiseks. Mõlemas küsitluses osalenute arvamused langesid kokku kahe olulisema punkti osas (hinnang „on kindlasti oluline“): hoida jahindust ühiskondlikult aktsepteeritud harrastustegevusena ja jahindustraditsioonide jätkusuutlikkuse toetamine. See näitab, et jahindust ja selle jätkusuutlikkust Eestis valdavalt ikkagi toetatakse.

Eelnevat järeldust kinnitab hinnang sellele, kas jahindus Eestis on heal tasemel ja jätkusuutlik – nii kummagi küsitluse kaupa eraldi kui kõikide uuringus osalejate peale kokku oli valdav seisukoht kinnitav, valitsesid hinnangud „pigem on“ ja „jah, on“. Üldsuse

küsitluses osalenute hinnangud olid selles osas tagasihoidlikumad, ent valdav osa hindas siiski olukorra heaks ja jätkusuutlikuks. Sarnane tulemus, et valdavalt on inimeste suhtumine jahindusse positiivne, oli ka 2016. aastal Eestis tehtud uuringul (Randveer, Pärn 2017). Nendest üldsuse küsitluses osalenutest, kes ei olnud üldse jahindusega seotud, hindasid jahinduse heal tasemel ja jätkusuutlikuks 45% ning nendest, kes olid mingil määral seotud, 76,6%. See illustreerib Catherine Happer'i ja Greg Philo (2013) poolt välja toodut, et mitmekülgisel informatsioonil on arvamuse kujunemisel oluline roll ning isikliku kogemuse olemasolul on meediakajastustel väiksem mõju. Sarnane tulemus ilmnes ka USAs läbi viidud uuringust, kus selgus, et nendel, kes on isiklikult jahindusega kokku puutunud, on positiivsem suhtumine jahindusse üldiselt (Byrd jt 2017).

Mõlemas küsitluses oli soovijatel võimalik lisada ka täiendav kommentaar Eesti jahinduse ja selle jätkusuutlikkuse osas. Peamised teemad, mis ilmnestid jahimeeste ja –naiste küsitlusest, olid vajadus tõsta jahindusalast teadlikkust, meediakajastuste sisu ning nende objektiivsus ja jahindusalse õppe olulisus. Üldsuse küsitlusest ilmnenu peamised teemad olid samuti meediakajastuste sisu ja objektiivsus, jahinduse ebavajalikkus tänapäeval ja ulukite elupaikade hävitamine (peamiselt metsaraie). Kusjuures jahinduse ebavajalikkust välja toonutest elas maal 25% ja linnades 75%, sealhulgas 62,5% suurtes linnades. Seda, et linnastumisega kaasneb võõrandumine loodusest ja seeläbi muutuvad vastavad hoiakud ja ka jahindust toetatakse pigem vähem, on välja toonud mitmed uurijad ja autorid, sh Thomas A. Heberlein ja Göran Ericsson (2005), Per Eriksson Ljung (2014) ning Christian Gamborg ja Frank Søndergaard Jensen (2017).

Eelnev näitab, et vähemalt selle uuringu valimi põhjal on urbaniseerumisel ja loodusest võõrandumisel siiski märgiline roll hoiaku kujunemisel – need, kes elavad linnas, on loodusvõõramad ja jahinduse osas negatiivsema hoiakuga. Seda enam on vaja jagada mitmekülgset ja tõest informatsiooni jahinduse osas, et hoiakud tekiksid korrektsetelt alustelt. Tänapäevased meediakajastused on sisult lühikesed ja sageli ka faktivaesed, kuid tihti väga intriigerivate pealkirjadega – eesmärgiks on pigem ikka äriine edu kui objektiivsus. Seeläbi hajub tähelepanu olulistelt teemadelt ning keskendutakse lõõvate pealkirjadega sisuvaestele intriigerivatele lugudele, mis ei pruugi teemast adekvaatset pilti luua.

Kui võtta eelnev kokku, vastates neljale püstitatud uurimisküsimusele, siis meediakajastuse mõju osas ilmnes selge trend selles suunas, et jahinduslane meediakajastus pigem ei

mõjuta inimeste hoiakuid ning enamikule on siiski jäänud jahindusest positiivne mulje. Kui vaadata mõlemas küsitluses osalenute arvamusi eraldi, siis üldsusele on meediakajastused jätnud jahindusest pigem negatiivse mulje ning jahimeestele ja –naistele pigem positiivse. Samas ühtivad mõlemas küsitluses osalenute seisukohad selles osas, et meediakajastuste põhjal jäänud negatiivne mulje jahindusest ei ole adekvaatne. Seega võib arvestada, et inimesed suhtuvad meediasse üsna skeptiliselt ning tänu sellele ei pruugi meedias avaldatud emotsionaalsed ja faktivaesed lood pikas perspektiivis väga kahjustavad ollagi. See ei vähenda meedia osatähtsust ega vajadust vale- või ühepoolset informatsiooni jahinduse osas faktide ja läbipaistvusega tasakaalustada.

Jätkusuutlikkuse osas olid mõlemas küsitluses osalenud üldiselt samal arvamusel – ülekaalukas seisukoht oli, et Eesti jahindus on heal tasemel ja jätkusuutlik. Kuigi suures plaanis jahimeeste ja –naiste ning üldsuse küsitluses osalenute arvamus ühtib, siis üldsuse küsitluses osalenute positiivne hinnang on märgatavalt tagasihoidlikum kui jahimeeste ja –naiste oma. Seega konkreetset lõhet arvamuste osas ei esine, ent see näitab, et üldsus on küll pigem toetaval seisukohal, kuid jahinduse maine tõstmiseks ja jätkusuutlikkuse tagamiseks arenguruumi on.

Üldsusel on jahinduses suur otsustusvõim ja kui ligikaudu pooled nendest otsustajatest ei ole teemaga üldse kursis, on meedial keskne roll jahinduse jätkusuutlikkuses. Samas on ka jahimeestel ja jahindusvaldkonna organisatsioonidel siin võimalik palju ära teha – kasvõi lisaks meedias osalemisele aktiivsemalt toetada muutusi jahindusvaldkonnas: tegeleda sellega, et jahiturism reguleeritud ja litsenseeritud saaks, võimalikult kiire üleminek pliivabale laskemoonale ning vibujahi legaliseerimine teatud suurulukite küttimiseks. Need näiteks toodud tegevused puudutavad juba olulisi ühiskondlikke valukohti, milleks on jahiturismi reguleerituse puudujäägid Eestis, looduskeskkonna hoidmine ja reostuse minimeerimine ning ka jahipidamisest tingitud häiringute vähendamine nii inimeste kui loomade jaoks. Seega vastutus jahinduse maine ja jätkusuutlikkuse osas ei lasu üksi meedia õlgadel – selleks peab iga jahimees ja –naine ning teiste jahinduse huvigruppide esindaja ise seisma selle eest, et jahindusalane tegevus oleks üldsusele mõistetav, korraldus mõistlikult reguleeritud ning eetika selgelt paigas ja järgitud.

KOKKUVÕTE

Käesoleva uurimistöö eesmärgiks oli selgitada, milline on jahinduse meediakuvand, maine ja hinnang selle jätkusuutlikkusele hetkel Eestis, et huvigruppidel oleks võimalik planeerida parendustegevusi avaliku arvamuse kujunemisprotsessis osalemiseks ning seeläbi jätkusuutlikkuse tagamiseks vastavalt hetkel valitsevale olukorrale. Eelnevaid aspekte vaadeldi nii jahimeeste ja -naiste kui üldsuse arvamuse põhjal ning selgitati nende arvamuste ühtivus või erinevus. Uuringus osales 1069 inimest, neist 610 vastas küttidele ning 459 üldsusele suunatud küsitlusele.

Jahipidamise eesmärkide osas ilmnes kahe grupi arvamuste osakaalude osas nii sarnasusi kui erinevusi – peamise sarnasusena märgiti mõlema grupi poolt, et trofeed pigem on ning loodushoid ja harrastustegevus kindlasti on jahipidamise eesmärgid. Jahipidamise kasumlikkuse osas olid gruppide arvamuste osakaalud küll erinevad, ent nii küsitluse kaupa eraldi kui kõiki vastuseid kokku võttes ilmnes siiski, et valdavalt leitakse, et jahipidamine ei ole jahimeestele rahaliselt kasumlik tegevus. Samamoodi kujunes ka hinnang jahindusalaste regulatsioonide piisavusele, nii mõlemas küsitluses osalenute hinnangul eraldi kui kõikide uuringus osalenute arvates kokku oli positiivseid vastuseid rohkem kui negatiivseid.

Meediakanalitest olid populaarseimad sotsiaalmeedia ja veebiväljaanded, ent kõige usaldusväärsemaks peeti raadiot ja ajakirju. Sotsiaalmeediat peeti olenemata populaarsusest kõige vähem usaldusväärseks. Jahindusest oli meedia jätnud suuremale osale üldsuse küsitluses osalenutest kas negatiivse või pigem negatiivse mulje, küttide puhul hindas enamus mulje positiivseks või pigem positiivseks. Samas ilmnes, et positiivset muljet peetakse üldiselt adekvaatseks ja negatiivset mitte, seega on uuringus osalejad meedia usaldusväärse osas jahindusvaldkonnas pigem skeptilised.

Kuigi enamus uuringus osalejatest märkis, et meediakajastused ei ole nende jahindusalaseid hoiakuid mõjutanud, siis lisatud kommentaaridest ilmnes, et üldsuse küsitluses osalejad on meedia osas skeptilised ja saavad usaldusväärse informatsiooni mujalt. Kütid tõid oluliste aspektidena välja, et meediakajastuste tõttu on vaja tihti jahinduse vajalikkust ja olemust selgitada ning paljud lisasid, et nad ei räägi jahindusest

asjasse mittepuutuvate inimestega enam pigem üldse. Jahimeeste ja -naiste küsitluses osalenute kommentaaridest ilmes ka see, et meediakajastused on muutnud negatiivsemaks nende suhtumist keskkonnaametnikesse.

Kuigi hii-ruut test ei kinnitanud kahes küsitluses osalenute arvamuste osakaalude olulist statistilist seost Eesti jahinduse peamiste murekohtade ning jätkusuutlikkuse meetodite osas, on siiski näha sarnased trendid mitmete aspektide osas. Murekohtade osas pidasid mõlemad grupid suurimateks probleemideks salaküttimist, üha kiirenevat ühiskonna linnastumist ning osade jahimeeste halba käitumist, mis mõjutab negatiivselt kogu Eesti jahindust. Jätkusuutlikkuse meetodite puhul langesid gruppide arvamused kokku kahe olulisema punkti osas: hoida jahindust ühiskondlikult aktsepteeritud harrastustegevusena ja jahindustraditsioonide jätkusuutlikkuse toetamine. Üldine hinnang sellele, kas jahindus Eestis on heal tasemel ja jätkusuutlik, oli samuti mõlemal grupil sarnane, ehk valitsesid hinnangud „pigem on“ ja „jah, on“.

Võttes tulemused kokku nelja püstitatud uurimisküsimuse raames, siis meediakajastuse mõju trend viitas sellele, et jahindusalane meediakajastus pigem ei mõjuta inimeste hoiakuid jahinduse osas ning enamikule on jäänud positiivne mulje. Kui vaadata küsitluste kaupa arvamusi eraldi, siis üldsusele on meediakajastused jätnud jahindusest pigem negatiivse mulje ning küttidele pigem positiivse. Samas ühtivad kõigi uuringus osalenute seisukohad selles osas, et meediakajastuste põhjal jäänud negatiivne mulje jahindusest ei ole adekvaatne. Jätkusuutlikkuse osas olid mõlemas küsitluses osalenud samal arvamusel – ülekaalus oli seisukoht, et Eesti jahindus on heal tasemel ja jätkusuutlik. Kuigi suures plaanis jahimeeste ja -naiste ning üldsuse küsitluses osalenute arvamus ühtib, siis üldsuse küsitluses osalenute positiivne hinnang on märgatavalt tagasihoidlikum kui küttide oma.

Käesoleva töö edasiarendusena võiks täiendavalt uurida, millisteks peavad jahindusevastased inimesed jahimeeste ja -naiste motive jahipidamiseks ning kas ja mil määral need ühtivad jahimeeste ja -naiste enda seisukohtadega. Jahinduse jätkusuutlikkust ja paremat korraldust silmas pidades on oluline uurida ka valiklaskmise rakendamise võimalusi, piiranguid ja praegust rakendamise määra Eestis. Lisaks võiks põhjalikumalt uurida seda, kui sageli ja mis tüüpi kajastusi ulukite kohta meedias üldse avaldatakse.

VIIDATUD ALLIKAD

- 13 Pros and Cons of Quantitative Research Methods. (s.a). Vittana. [veebileht] <https://vittana.org/13-pros-and-cons-of-quantitative-research-methods> (15.01.2020).
- Aava, K., Salumäe, Ü. (2013). Meedia ja mõjutamine. Tallinn: Kännimees. 149 lk.
- Ajakirjandusvabadus. (s.a). Eetikaveeb, Tartu Ülikool. [veebileht] <https://www.eetika.ee/et/225497> (15.01.2020).
- All about hunting in Peru. (2008). The Hunting Report. [veebileht] <http://huntingreport.com/all-about-hunting-in-peru/> (27.01.2020).
- Alter, C. (2015). African Cheetah Named Legolas Killed in „Unnecessary“ Attack. Time. [veebileht] <https://time.com/4062146/cheetah-legolas-killed/> (06.02.2020).
- Alvela, A. (2016). Jahimehe õlul üha rohkem sotsiaalseid kohustusi. Maaleht. [veebileht] <https://maaleht.delfi.ee/metsaleht/jahimehe-olul-uha-rohkem-sotsiaalseid-kohustusi?id=74820711> (27.12.2019).
- Amiri, F. (2019). Texas businessman pays \$110K to kill rare mountain goat in Pakistan. NBC News. [veebileht] <https://www.nbcnews.com/news/world/texas-businessman-pays-110k-kill-rare-mountain-goat-n971181> (02.02.2020).
- Angula, H. N., Stuart-Hill, G., Ward, D., Matongo, G., Diggle, R. W., Naidoo, R. (2018). Local perceptions of trophy hunting on communal lands in Namibia. – *Biological Conservation*. Vol. 218, pp. 26-31.
- Applegate, J. E. (1975). Attitudes toward Deer Hunting in New Jersey: A Second Look. – *Wildlife Society Bulletin*. Vol. 3, No. 1, pp. 3-6.
- Applegate, J. E. (1984). Attitudes toward Deer Hunting in New Jersey: 1972-1982. – *Wildlife Society Bulletin*. Vol. 12, No. 1, pp. 19-22.
- Baccarella, C. V., Wagner, T. F., Kietzmann, J. H., McCarthy, I. P. (2018). Social media? It's serious! Understanding the dark side of social media. – *European Management Journal*. Vol. 36, pp. 431-438.
- Baker, J. E. (1997). Trophy Hunting as a Sustainable Use of Wildlife Resources in Southern and Eastern Africa. – *Journal of Sustainable Tourism*. Vol. 5, No. 4, pp. 306-321.
- Bakshy, E., Messing, S., Adamie, L. A. (2015). Exposure to ideologically diverse news and opinion on Facebook. – *Science*. Vol. 348, No. 6239, pp. 1130-1132.
- Baldus, R. D. (1995). Saving many by killing a few. – *Miombo*. Vol. January, pp. 8-9.

- Ban the import of hunting trophies. (2019). The Guardian. [veebileht] <https://www.theguardian.com/environment/2019/apr/12/ban-the-import-of-hunting-trophies> (06.02.2020).
- Barkham, P.** (2018). Harmless or vicious hunter? The uneasy return of Europe's wolves. The Guardian. [veebileht] <https://www.theguardian.com/environment/2018/jan/26/harmless-or-vicious-hunter-the-uneasy-return-of-europes-wolves> (08.02.2020).
- Baron, D.** (2018). Kiskja koduaidas. Tartu: Greif OÜ. 284 lk.
- Baskin, L.** (2016). hunting as Sustainable Wildlife Management. – *Mammal Study*. Vol. 41, No. 4, pp. 173-180.
- Bengsen, A., Sparkes, J.** (2016). Can recreational hunting contribute to pest mammal control on public land in Australia? – *Mammal Review*. Vol. 46, No. 4, pp. 297-310.
- Bennett, G.** (2016). Hunting must be regarded as a human right for indigenous and tribal peoples. The Guardian. [veebileht] <https://www.theguardian.com/global-development-professionals-network/2016/dec/16/respect-human-right-hunt-indigenous-tribes> (28.01.2020).
- Berge, L.** (2018). Hundirünnak. Tallinn: Kirjastus Sinisukk. 263 lk.
- Boakye, B.** (2018). These African countries allow the killing of animals for fun. Face2Face Africa. [veebileht] <https://face2faceafrica.com/article/name-and-shame-these-african-countries-allow-the-killing-of-animals-for-fun> (28.01.2020).
- Braden, K.** (2014). Illegal recreational hunting in Russia: the role of social norms and elite violators. – *Eurasian Geography and Economics*. Vol. 55, No. 5, pp. 457-490.
- Bragagnolo, C., Gama, G. M., Vieira, F. A. S., Campos-Silva, J. V., Bernard, E., Malhado, A. C. M., Correia, R. A., Jepson, P., de Carvalho, S. H. C., Efe, M. A., Ladle, R. J.** (2019). Hunting in Brazil: What are the options? – *Perspectives in Ecology and Conservation*. Vol. 17, pp. 71-79.
- Brainerd, S.** (2007). European Charter on Hunting and Biodiversity. [on-line] <http://www2.ecolex.org/server2neu.php/libcat/docs/LI/MON-081629.pdf> (06.01.2020).
- Brainerd, S. M., Kaltenborn, B.** (2010). The Scandinavian Model: A different path to wildlife management. – *The Wildlife Professional*. Vol. 4, pp. 52-56.
- Byrd, E., Lee, J. G., Olynk Widmar, N. J.** (2017). Perceptions of Hunting and Hunters by U.S. Respondents. – *Animals*. Vol. 7, No. 83.
- Carballo, M., Lopez-Escobar, E., McCombs, M.** (2018). Communication, Public Opinion, and Democracy: New Challenges. – *Communication & Society*. Vol. 31, No. 4, pp. 121-134.
- Clemente, M., Roulet, T. J.** (2015). Public opinion as a source of deinstitutionalization: a „Spiral of Silence“ approach. – *Academy of Management Review*. Vol. 40, No. 1, pp. 96-114.
- Comstock, A.** (2018). The importance of portraying hunting in a positive light. WhitetailDNA. [veebileht] <https://www.whitetaildna.com/resources/2018/4/11/the-importance-of-portraying-hunting-in-a-positive-light> (16.01.2020).

- Confirmation bias. (s.a). Encyclopædia Britannica. [veebileht] <https://www.britannica.com/science/confirmation-bias> (23.02.2020).
- Constable, P.** (2019). A U.S. trophy hunter paid \$110,000 to kill a rare mountain goat in Pakistan. Washington Post. [veebileht] https://www.washingtonpost.com/world/asia_pacific/a-us-trophy-hunter-paid-110000-to-kill-a-rare-mountain-goat-in-pakistan/2019/02/11/29654a74-2c73-11e9-906e-9d55b6451eb4_story.html (02.02.2020).
- Coogan, J.** (1995). Tanzania's winning commitment to wildlife. – *Hunting*. Vol. 33-5.
- Cooney, R., Freese, C., Dublin, H., Roe, D., Mallon, D., Knight, M., Emslie, R., Pani, M., Booth, V., Mahoney, S., Buyanaa, C.** (2017). The baby and the bathwater: trophy hunting, conservation and rural livelihoods. – *Unasylva*. Vol. 68, pp. 3-16.
- Corlett, R. T.** (2007). The Impact of Hunting on the Mammalian Fauna of Tropical Asian Forests. – *Biotropica*. Vol. 39, No. 3, pp. 292-303.
- D'Andrea, A.** (2018). European hunting vs. The States. Worn and Weathered. [veebileht] <https://wornandweathered.com/european-hunting-vs-the-states/> (27.01.2020).
- Di Minin, E., Leader-Williams, N., Bradshaw, C. J. A.** (2016), Banning Trophy Hunting will Exacerbate Biodiversity Loss. – *Trends in Ecology & Evolution*. Vol. 31, No. 2, pp. 99-102.
- Dirnhuber, J.** (2019). Fatcat banker brags after paying £85k to kill endangered goat in Pakistan with "easy and close shot". The Sun. [veebileht] <https://www.thesun.co.uk/news/8416648/trophy-hunter-bryan-harlan-kills-rare-mountain-goat-pakistan-outrage/> (02.02.2020).
- Dixon, H.** (2019). Boxing Day hunts across the country shake off attempts to tie them up in red tape. The Telegraph. [veebileht] <https://www.telegraph.co.uk/news/2019/12/26/boxing-day-hunts-across-country-shake-attempts-tie-red-tape/> (08.02.2020).
- Edmond, C.** (2019). Wolves are back in Switzerland – but not everyone is happy about it. World Economic Forum. [veebileht] https://www.weforum.org/agenda/2019/06/wolves-are-back-in-switzerland-but-not-everyone-is-happy-about-it?fbclid=IwAR2QA7BqP-O2B0vo5T6Kmgwh9PRMDYaStFo1VXKKfdtMVffGz_KjE_K1aIg (08.02.2020).
- EE. (s.a). Eesti Entsüklopeedia. [veebileht] <http://entsyklopeedia.ee/> (08.01.2020).
- EE11 = Eesti Entsüklopeedia. (2002). 11. kd. Tallinn: Eesti Entsüklopeediakirjastus. 784 lk.
- Eesti jahinduse hea tava. (2014). Eesti Jahimeeste Selts. [veebileht] <http://www.ejs.ee/eesti-jahinduse-hea-tava/> (11.01.2020).
- Eesti Statistika Kvartalikiri 2/2018. (2018). Eesti Statistika. [on-line] https://www.stat.ee/valjaanne-2018_eesti-statistika-kvartalikiri-2-18 (15.01.2020).
- Eesti õigekeelsussõnaraamat ÕS 2018. (2018). Eesti Keele Instituut. [veebileht] <https://www.eki.ee/dict/qs/> (08.01.2020).

- Ehrlich, K.** (2019). Algab üleeestiline jahitrofeede hindamine. [veebileht] <https://virumaateataja.postimees.ee/6536702/algab-uleeestiline-jahitrofeede-hindamine> (27.12.2019).
- EJS ja KAUR on üheselt salaküttimise vastu. (2019). - *Eesti Jahimees*. Nr. 4, lk. 7.
- EJS plaanib eetilise jahipidamise koostööprojekti itaallastega. (2018). Eesti Jahimeeste Selts. [veebileht] <http://www.ejs.ee/ejs-plaanib-eeetilise-jahipidamise-koostooprojekti-itaallastega/> (27.12.2019).
- EJSi ja Keskkonnaagentuuri soovitusel pötrade valiklaskmiseks. (2019). Eesti Jahimeeste Selts. [veebileht] <http://www.ejs.ee/ejsi-ja-keskkonnaagentuuri-soovitused-potrade-valiklaskmiseks/> (08.01.2020).
- Elliott, V., Sawyer, P.** (2020). Legal loophole exposed after activist not prosecuted for 'planting' tracker on hunt vehicle. The Telegraph. [veebileht] <https://www.telegraph.co.uk/news/2020/01/18/legal-loophole-exposed-activist-not-prosecuted-planting-tracker/> (08.02.2020).
- European Hunting is Different. (2014). Sporting Shooter. [veebileht] <http://www.sportingshooter.com.au/news/european-hunting-is-different> (27.01.2020).
- Everything you need to know about hunting on public lands. (2017). U.S. Department of the Interior. [veebileht] <https://www.doi.gov/blog/everything-you-need-know-about-hunting-public-lands> (27.01.2020).
- Farhoud, N.** (2020). Inside Europe's biggest hunting fair where trophy hunters buy and sell grim goods. Mirror. [veebileht] <https://www.mirror.co.uk/news/world-news/inside-europes-biggest-trade-fair-21424042> (08.02.2020).
- Fears, D.** (2015). The dirty dozen: 12 of the most destructive invasive animals in the United States. The Washington Post. [veebileht] <https://www.washingtonpost.com/news/energy-environment/wp/2015/02/23/like-most-invasive-species-pythons-are-in-the-u-s-to-stay/> (27.01.2020).
- Federal hunting laws. (s.a). Passionate Hunters. [veebileht] <https://www.passionatehunters.com/federal-hunting-laws/> (27.01.2020).
- Fischer, A., Kereži, V., Arroyo, B., Mateos-Delibes, M., Tadie, D., Lowassa, A., Kränge, O., Skogen, K.** (2013). (De)legitimising hunting – Discourses over the morality of hunting in Europe and eastern Africa. – *Land Use Policy*. Vol. 32, pp. 261-270.
- Flexibility needed for large carnivore management. (2019). FACE. [veebileht] <https://www.face.eu/2019/10/flexibility-needed-for-large-carnivore-management/> (11.01.2020).
- French safari hunt outcry forces supermarket bosses to resign. (2019). BBC. [veebileht] <https://www.bbc.com/news/world-europe-48935321> (08.02.2020).

- Gamborg, C., Jensen, F. S.** (2017). Attitudes towards recreational hunting: A quantitative survey of the general public in Denmark. – *Journal of Outdoor Recreation and Tourism*. Vol. 17, pp. 20-28.
- Gangaas, K. E., Kaltenborn, B. P., Andreassen, H. P.** (2013). Geo-Spatial Aspects of Acceptance of Illegal Hunting of Large Carnivores in Scandinavia. – *Plos One*. Vol. 8, No. 7, pp. 1-9.
- Geanous, J.** (2019). Trophy hunter beams for photo next to rare goat he paid \$110,000 to kill. Metro. [veebileht] <https://metro.co.uk/2019/02/13/trophy-hunter-beams-for-photo-next-to-rare-goat-he-paid-110000-to-kill-8611971/> (02.02.2020).
- Good, S. P.** (1997). Wilderness and the hunting experience: what it means to be a hunter. - *Wildlife Society Bulletin*. Vol. 25, No. 2, pp. 563-567.
- Gormley, J.** (2015). Gormley: Remember, Cecil the lion was an animal. Saskatoon StarPhoenix. [veebileht] <https://thestarphoenix.com/opinion/columnists/gormley-remember-cecil-the-lion-was-an-animal> (18.02.2020).
- Grossman, B.** (2017). Will Social Media Be the Death of Hunting? Realtree Camo. [veebileht] <https://www.realtree.com/deer-hunting/articles/will-social-media-be-the-death-of-hunting> (30.12.2019).
- Hamborg, F., Donnay, K., Gipp, B.** (2018). Automated identification of media bias in news articles: an interdisciplinary literature review. – *International Journal on Digital Libraries*. Vol. 20, No. 4, pp. 391-415.
- Hamburg, Andra.** Meediast jahinduses. Autori intervjuu. E-kiri. 21.11.2019.
- Hance, J.** (2013). Three developing countries move to ban hunting to protect vanishing wildlife. Mongabay. [veebileht] <https://news.mongabay.com/2013/01/three-developing-nations-move-to-ban-hunting-to-protect-vanishing-wildlife/> (28.01.2020).
- Hance, J.** (2015). Zambia lifts hunting ban on big cats. Mongabay. [veebileht] <https://news.mongabay.com/2015/06/zambia-lifts-hunting-ban-on-big-cats/> (28.01.2020).
- Hanks, J., Michler, I.** (2013). Hunting – A Great Debate. – *Africa Geographic Magazine*. Vol. November 2013.
- Happer, C., Philo, G.** (2013). The Role of the Media in the Construction of Public Belief and Social Change. – *Journal of Social and Political Psychology*. Vol. 1, No. 1, pp. 321-336.
- Harrison, R. D.** (2011). Emptying the Forest: Hunting and the Extirpation of Wildlife from Tropical Nature Reserves. – *BioScience*. Vol. 61, No. 11, pp. 919-924.
- Harrison, R. D., Sreekar, R., Brodie, J. F., Brook, S., Luskin, M., O’Kelly, H., Rao, M., Scheffers, B., Velho, N.** (2016). Impacts of hunting on tropical forests in Southeast Asia. – *Conservation Biology*. Vol. 30, No. 5, pp. 972-981.

- Harvard, S.** (2019). Outrage over trophy hunter who paid \$110,000 to kill rare mountain goat. Independent. [veebileht] <https://www.independent.co.uk/news/world/americas/trophy-hunter-goat-kill-us-pakistan-markhor-a8776066.html> (02.02.2020).
- Heberlein, T. A., Ericsson, G.** (2005). Ties to the Countryside: Accounting for Urbanites Attitudes toward Hunting, Wolves, and Wildlife. – *Human Dimensions of Wildlife*. Vol. 10, pp. 213-227.
- Heberlein, T. A., Ericsson, G.** (2008). Public attitudes and the future of wolves *Canis lupus* in Sweden. – *Wildlife Biology*. Vol. 14, No. 3, pp. 391-394.
- Hoffman, L. H., Glynn, C. J., Huge, M. E., Sietman, R. B., Thomson, T.** (2007). The role of communication in public opinion processes: understanding the impacts of intrapersonal, media, and social filters. – *International Journal of Public Opinion Research*. Vol. 19, No. 3, pp. 287-312.
- Hogberg, J., Treves, A., Shaw, B., Naughton-Treves, L.** (2016). Changes in attitudes toward wolves before and after an inaugural public hunting and trapping season: early evidence from Wisconsin's wolf range. – *Environmental Conservation*. Vol. 43, No. 1, pp. 45-55.
- Holsman, R. H.** (2000). Goodwill Hunting? Exploring the Role of Hunters as Ecosystem Stewards. – *Wildlife Society Bulletin*. Vol. 28, No. 4, pp. 808-816.
- Horton, H.** (2019). Animal rights protesters accused of 'bullying' shooting show after calling it to be cancelled for letting children attend for free. The Telegraph. [veebileht] <https://www.telegraph.co.uk/news/2019/11/25/animal-rights-protesters-accused-bullying-shooting-show-calling/> (08.02.2020).
- Howle, K.** (2015). What We Mourned When We Mourned Cecil. The New Yorker. [veebileht] <https://www.newyorker.com/books/page-turner/what-we-mourned-when-we-mourned-cecil> (06.02.2020).
- Hundi küttimine 2019/2020 jahiaastal seisuga 29.02.2020. (2020). Keskkonnaamet. [on-line] https://www.keskkonnaamet.ee/sites/default/files/Jahindus/hundi_kyttimine_2019_2020_jooksev.pdf (03.03.2020).
- Hundid Leedus. (2019). - *Eesti Jahimees*. Nr. 6, lk. 14.
- Hunter killed in attack by polar bear in Canada. (2018). BBC. [veebileht] <https://www.bbc.com/news/world-us-canada-45324627> (06.02.2020).
- Hunting in Canada. (s.a). Angloinfo. [veebileht] <https://www.angloinfo.com/how-to/canada/lifestyle/sports-leisure/hunting> (27.01.2020).
- Hunting in India – A short guide covering all you need to know. (2015). How To Hunt. [veebileht] <http://howtohunt.in/hunting-in-india/> (28.01.2020).
- Hunting Laws and Policies. (s.a). CIC. [veebileht] <http://www.cic-wildlife.org/divisions/policy-law/core-working-fields/hunting-laws-and-policies/> (19.01.2020).

- Hunting laws in Canada. (s.a). FindLaw Canada. [veebileht] <https://criminal.findlaw.ca/article/hunting-laws-in-canada/> (27.01.2020).
- Hunting. (s.a.a). Encyclopædia Britannica. [veebileht] <https://www.britannica.com/sports/hunting-sport> (27.01.2020).
- Hunting. (s.a.b). U.S. Fish and Wildlife Service. [veebileht] <https://www.fws.gov/hunting/> (27.01.2020).
- Hunting. (s.a.c). U.S. Forest Service. [veebileht] <https://www.fs.usda.gov/visit/know-before-you-go/hunting> (27.01.2020).
- Hunting. (s.a.d). Field and Game Australia Inc. [veebileht] <https://www.fieldandgame.com.au/hunting> (27.01.2020).
- Interneti kasutatakse üha enam ostlemiseks. (2019). Eesti Statistika. [veebileht] <https://www.stat.ee/internetti-kasutatakse-uha-enam-ostlemiseks> (15.01.2020).
- Isackson, P.** (2019). The Real Glue-Trapping Scandal. Fair Observer. [veebileht] <https://www.fairobserver.com/region/europe/glue-trapping-bird-hunting-animal-rights-france-french-news-79135/> (08.02.2020).
- Jahikalender. (s.a). Eesti Jahimeeste Selts. [veebileht] <http://www.ejs.ee/jahikalender/> (31.12.2019).
- Jahindus. (2018). Keskkonnaministeerium. [veebileht] <https://www.envir.ee/et/jahindus> (27.12.2019).
- Jahindus. (s.a). Keskkonnaamet. [veebileht] <https://www.keskkonnaamet.ee/et/eesmargid-tegevused/jahindus> (03.03.2020).
- Jahinduse arengukava aastateks 2008-2013. (2008). Keskkonnaministeerium. 26 lk. [on-line] https://www.envir.ee/sites/default/files/jahinduse_arengukava_2008-2013.pdf (27.12.2019).
- Jahipiirkonnad. (s.a). Keskkonnaamet. [veebileht] <https://www.keskkonnaamet.ee/et/eesmargid-tegevused/jahindus/jahipiirkonnad> (27.12.2019).
- Jahiseadus. (Vastu võetud 25.04.2013, viimati jõustunud 01.01.2019). – *Riigi Teataja*. <https://www.riigiteataja.ee/akt/106072018012?leiaKehitiv> (08.01.2020).
- Jahmatav: 7 hundirünnakut inimese vastu. (2019). Delfi. [veebileht] <https://lemmikloom.delfi.ee/loomad/jahmatav-7-hundirunnakut-inimese-vastu?id=86961313> (06.02.2020).
- Japan whale hunting: Commercial whaling to restart in July. (2018). BBC. [veebileht] <https://www.bbc.com/news/world-asia-46682976> (27.01.2020).
- Julien Gauthier: Grizzly bear kills soundgathering musician. (2019). BBC. [veebileht] <https://www.bbc.com/news/world-us-canada-49412385> (06.02.2020).
- Kaltenborn, B. P., Andersen, O., Linnell, J. D. C.** (2013). Is hunting large carnivores different from hunting ungulates? Some judgements made by Norwegian hunters. – *Journal of Nature Conservation*. Vol. 21, pp. 326-333.

- Kas tulevikus võiks Eestis metskitsi ka vibuga jahtida? (2019). Postimees. [veebileht] <https://maaelu.postimees.ee/6714874/kas-tulevikus-voiks-eestis-metskitsi-ka-vibuga-jahtida> (14.03.2020).
- Kenya bans hunting of big game in effort to conserve its wildlife. (1977). The New York Times. [veebileht] <https://www.nytimes.com/1977/05/20/archives/kenya-bans-hunting-of-big-game-in-effort-to-conserve-its-wildlife.html> (28.01.2020).
- Kerlin, K.** (2019). Lead Ammunition Polluting Argentina; Change Afoot. UC Davis. [veebileht] <https://www.ucdavis.edu/news/lead-ammunition-polluting-argentina-change-afoot/> (27.01.2020).
- Keskkonnaamet suurendas hundi küttimismahtu 82 loomani. (2020). Võrumaa Teataja. [veebileht] <https://www.vorumaateataja.ee/koik-uudised/eesti-elu/24307-keskkonnaamet-suurendas-hundi-kuettimismahtu-82-loomani> (08.02.2020).
- Keskküla, R.** (2015). Mark Soosaar: võigas jahiturism väikesaartel peab lõppema. Pärnu Postimees. [veebileht] <https://parnu.postimees.ee/3378337/mark-soosaar-voigas-jahiturism-vaikesaartel-peab-loppema>
- Kirchner, J.** (2017). Social media's impact on hunting. goHunt. [veebileht] <https://www.gohunt.com/read/life/social-medias-impact-on-hunting#gs.sc26da> (15.01.2020).
- Knezevic, I.** (2009). Hunting and Environmentalism: Conflict or Misperceptions. – *Human Dimensions of Wildlife*. Vol. 14, No. 1, pp. 12-20.
- Kobras – Castor fiber. (2019). Looduskalender. [veebileht] <https://www.looduskalender.ee/n/node/3149> (31.12.2019).
- Kohava, R-A.** (2019). Vibujaht on üks võimalustest ulukite arvukuse ohjamiseks kriitilistes piirkondades. – *Sinu Mets*. Nr. 57, lk. 18-19.
- Kolga, V.** (2018). Kas interneti filtrimull on halb või hea? Eesti Ekspress. [veebileht] <https://ekspress.delfi.ee/arvamus/kas-interneti-filtrimull-on-halb-voi-hea?id=81088905> (23.02.2020).
- Korts, T.** (2012). Küllap me mahume metsa ära... Maaleht. [veebileht] <https://maaleht.delfi.ee/maamajandus/kullap-me-mahume-metsa-ara?id=65158560> (27.01.2020).
- Korts, T.** (2018). Jahindus kui looduskaitse. - *Sinu Mets*. Nr 50, lk. 16-17.
- Korts, T.** (2019a). Kahe sõnaga jahist ja jahimehest. – *Eesti Jahimees*. Nr. 5, lk. 5.
- Korts, T.** (2019b). Üleilmsed protsessid ja jahindus. - *Eesti Jahimees*. Nr. 3, lk. 5.
- Kriel, R., Duggan, B.** (2015). 22 more elephants killed by cyanide in Zimbabwe. CNN. [veebileht] <https://edition.cnn.com/2015/10/27/africa/zimbabwe-elephant-poaching/index.html> (06.02.2020).

- Krings, M.** (2018). Study shows how media's influence on public opinion varies by country. The University of Kansas. [veebileht] <https://news.ku.edu/2018/09/13/study-shows-how-media-influence-public-individual-opinions-varies-country-factors> (15.01.2020).
- Kuhn, T. S.** (2003). Teadusrevolutsioonide struktuur. Tartu: Kirjastus Ilmamaa. 312 lk.
- Kõuts, R.** (2017). Ajakirjandus ja ühismeedia arvamuskliima kujundajana. Sirp. [veebileht] <https://www.sirp.ee/s1-artiklid/c21-teadus/ajakirjandus-ja-uhismeedia-arvamuskliima-kujundajana/> (15.01.2020).
- Kõuts-Klemm, R., Seppel, K.** (2018). Juhatas meedia ja kommunikatsiooni teooriasse. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus. 195 lk.
- Kütitud hundi ja karu vanused 2016-2017. (s.a). Keskkonnaagentuur. [on-line] https://www.keskkonnaagentuur.ee/sites/default/files/kutitud_hundi_ja_karu_vanused_2016-2017.pdf (14.03.2020).
- Lang, K., Lang, G. E.** (2012). What is this Thing we Call Public Opinion? Reflections on the Spiral of Silence. – *International Journal of Public Opinion Research*. Vol. 24, No. 3, pp. 368-386.
- Langlois, S.** (2019). There's a reason this wealthy trophy hunter was allowed to pay \$110,000 to kill a rare animal, but is it a good reason? MarketWatch. [veebileht] <https://www.marketwatch.com/story/theres-a-reason-this-wealthy-trophy-hunter-was-allowed-to-pay-110000-to-kill-a-rare-animal-but-is-it-a-good-reason-2019-02-12> (02.02.2020).
- Large carnivores occur in a great diversity of ecological, conservation, socio-cultural and political situations in Europe. (s.a). FACE. [veebileht] <https://www.face.eu/wildlife-conservation/large-carnivores/> (11.01.2020).
- Lauri, V.** (2019). Hundid on sügisel murdnud paarkümmend koera. ERR. [veebileht] <https://www.err.ee/1011124/hundid-on-sugisel-murdnud-paarkummend-koera> (08.02.2020).
- Lauri, V.** (2020a). Jahimehed tahavad luba küttida metskitsi vibuga. ERR. [veebileht] <https://www.err.ee/1030837/jahimehed-tahavad-luba-kuttida-metskitsi-vibuga> (20.04.2020).
- Lauri, V.** (2020b). Jahimehed taotlevad huntide murtud jahikoerte eest riigilt kompensatsiooni. ERR. [veebileht] <https://www.err.ee/1059778/jahimehed-taotlevad-huntide-murtud-jahikoerte-est-riigilt-kompensatsiooni> (14.03.2020).
- LeCocq, Y.** (2008). Shooting for Sustainability: Does hunting in Europe matters? CBD, Bonn, 30th May 2008. [on-line] https://www.jagdverband.de/sites/default/files/vortrag_facecop9_0.pdf (28.01.2020).
- Lindsey, P. A., Balme, G. A., Funston, P. J., Henschel, P. H., Hunter, L. T. B.** (2016). Life after Cecil: channelling global outrage into funding for conservation in Africa. – *Conservation Letters*. Vol. 9, No. 4, pp. 296-301.

- Lindsey, P.A., Roulet, P. A., Romañach, S. S.** (2007). Economic and conservation significance of the trophy hunting industry in sub-Saharan Africa. – *Biological Conservation*. Vol. 134, pp. 455-469.
- Liu, Y., Rui, J. R., Cui, X.** (2017). Are people willing to share their political opinions on Facebook? Exploring roles of self-presentational concern in spiral of silence. – *Computers in Human Behaviour*. Vol. 76, pp. 294-302.
- Ljung, P. E.** (2014). Traditional Use of Wildlife in Modern Society. Public Attitudes and Hunters' Motivations. Doctoral Thesis. Swedish University of Agricultural Sciences. Umeå. 86 p.
- Loomis, V.** (s.a). Why We Kill and Hunt. Center for Humans & Nature. [veebileht] <https://www.humansandnature.org/does-hunting-make-us-human-why-we-kill-and-hunt> (05.01.2020).
- Lumepallivalim.** (s.a). Tartu Ülikool. [veebileht] <https://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/27764/lumepallivalim.html> (11.04.2020).
- Lutt, K.** (2008). Jahieetikast. Tartu Ülikool, Eetikaveeb. [veebileht] <https://www.eetika.ee/et/456665> (09.01.2020).
- Macdonald, D. W., Jacobsen, K. S., Burnham, D., Johnson, P. J., Loveridge, A. J.** (2016). Cecil: A Moment or a Movement? Analysis of Media Coverage of the Death of a Lion, *Panthera leo*. – *Animals*. Vol. 6, No. 26.
- MacKay, K. J., Campbell, J. M.** (2004). An examination of residents' support for hunting as a tourism product. – *Tourism Management*. Vol. 25, pp. 443-452.
- Mahr, K.** (2019). Why Botswana Is Lifting Its Ban On Elephant Trophy Hunting. NPR. [veebileht] <https://www.npr.org/sections/goatsandsoda/2019/09/28/763994654/why-botswana-is-lifting-its-ban-on-elephant-trophy-hunting?t=1578911424310&t=1579437666696> (28.01.2020).
- Majic, A., Taussig de Bodonia, A. M., Huber, D., Bunnefeld, N.** (2011). Dynamics of public attitudes toward bears and the role of bear hunting in Croatia. – *Biological Conservation*. Vol. 144, No. 12, pp. 3018-3027.
- Mankin, P. C., Warner, R. E., Anderson, W.** (1999). Wildlife and the Illinois Public: A Benchmark Study of Attitudes and Perceptions. - *Wildlife Society Bulletin*. Vol. 27, No. 2, pp. 465-472.
- Margaritoff, M.** (2019). American Trophy Hunter Sparks Outrage After Visiting Pakistan To Kill Endangered Goat. All That's Interesting. [veebileht] <https://allthatsinteresting.com/bryan-harlan-trophy-hunter> (02.02.2020).
- Matthes, J.** (2015). Observing the „Spiral“ in the Spiral of Silence. – *International Journal of Public Opinion Research*. Vol. 27, No. 2, pp. 155-176.
- McCubbin, S.** (2020). The Cecil Moment: Celebrity environmentalism, Nature 2.0, and the cultural politics of lion trophy hunting. – *Geoforum*. Vol. 108, pp. 194-203.

- McGrath, M.** (2018). EU moves to protect large carnivores. BBC. [veebileht] <https://www.bbc.com/news/science-environment-46153727> (11.01.2020).
- Mech, L. D.** (2016). Costs of European Wolf and Human Coexistence. E-letter Response to Chapron, et al., "Recovery of large carnivores in Europe's modern human-dominated landscapes," Science 19 Dec 2014: Vol. 346, Issue 6216, pp. 1517-1519. [veebileht] <https://digitalcommons.unl.edu/usgsnpwrc/302/> (28.01.2020).
- Meedia roll. (s.a). Council of Europe. [veebileht] <https://www.coe.int/et/web/compass/media> (15.01.2020).
- Mets toidab jahimeest. (2018). Eesti Erametsaliit. [veebileht] https://erametsaliit.ee/2018/12/27/mets-toidab-jahimeest%EF%BB%BF/?fbclid=IwAR0Pcow2hVN27GLaKXsfuXdM4JmzFMIUkbRmAbYAkUH7-_b4TUuYCmSNbn0 (27.01.2020).
- Mikelionis, L.** (2019). American trophy hunter pays \$110G to hunt rare mountain goat in Pakistan. FOX News. [veebileht] <https://www.foxnews.com/world/american-trophy-hunter-pays-110g-to-hunt-rare-mountain-goat-in-pakistan> (02.02.2020).
- Mkono, M.** (2019). Neo-colonialism and greed: Africans' view on trophy hunting in social media. – *Journal of Sustainable Tourism*. Vol. 27, No. 5, pp. 689-704.
- Molina, B.** (2019). A Texas trophy hunter reportedly paid \$110K to kill a rare mountain goat in Pakistan. USA Today. [veebileht] <https://eu.usatoday.com/story/news/world/2019/02/14/texas-hunter-pays-110-kill-rare-goat-enrages-animal-advocates/2868107002/> (02.02.2020).
- Moreno-Riaño, G.** (2002). Experimental implications for the Spiral of Silence. – *The Social Science Journal*. Vol. 39, pp. 65-81.
- Moritz-Rabson, D.** (2019). American trophy hunter pays \$110,000 to kill rare goat in Pakistan. Newsweek. [veebileht] <https://www.newsweek.com/american-trophy-hunter-pays-110000-kill-rare-goat-pakistan-astore-markhor-1328153> (02.02.2020).
- Naisküttide arv ületas 400. (2018). Lõuna-Eesti Postimees. [veebileht] <https://lounapostimees.postimees.ee/5366124/naiskuttide-arv-uletas-400> (27.12.2019).
- Nelson, F., Kerasote, T., King, R. J. H., Bateson, P., Eves, H. E., Wolf, C. M., Yaich, S. C.** (2005). The Ethics of Hunting. – *Frontiers in Ecology and the Environment*. Vol. 3, No. 7, pp. 392-397.
- New Hunting Regulations Established By Peruvian Government. (2015). First For Hunters. [veebileht] <https://firstforhunters.wordpress.com/2015/11/09/new-hunting-regulations-established-by-peruvian-government/> (27.01.2020).
- Nikolovski, G., Stojanovska, M., Miovska, M.** (2011). The Attitude Towards Hunting of the Local Population from Two Settlements in Suburb of Skopje, Macedonia. – *South-East European Forestry*. Vol. 2, No. 1, pp. 23-32.

- Number of Zimbabwe elephants killed with cyanide rises to 60. (2015). Reuters. [veebileht] <https://www.reuters.com/article/us-zimbabwe-wildlife-elephants/number-of-zimbabwe-elephants-killed-with-cyanide-rises-to-60-idUSKCN0SN2Q220151029> (06.02.2020).
- O'Brien, B.** (2019). Ego, Money, Smiles and Outrage: The Mainstream Media's Trophy Hunting Doctrine. MeatEater. [veebileht] <https://www.themeateater.com/conservation/animal-rights/ego-money-smiles-and-outrage-the-mainstream-medias-trophy-hunting-doctrine> (03.02.2020).
- Øian, H.** (2013). Wilderness tourism and the moralities of commitment: Hunting and angling as modes of engaging with the natures and animals of rural landscapes in Norway. – *Journal of Rural Studies*. Vol. 32, pp. 177-185.
- Park, S., Kang, S., Chung, S., Song, J.** (2009). NewsCube: Delivering Multiple Aspects of News to Mitigate Media Bias. Conference: Proceedings of the 27th International Conference on Human Factors in Computing Systems, CHI 2009, Boston, MA, USA, April 4-9, 2009. [on-line] https://www.researchgate.net/publication/221519523_NewsCube_Delivering_multiple_aspects_of_news_to_mitigate_media_bias (15.01.2020).
- Peterson, M. N., DePerno, C. S., Moorman, C. E., Cunnungham, K. A., Milrad, J. P., Riddle, J. D., Steelman, T. A.** (2009). Hunting and Non-hunting College Student's Perceptions of Wildlife and Each Other. Semantic Scholar. [on-line] <https://pdfs.semanticscholar.org/4909/8c078157b351d2bb97e8c6fe6dc0d5f54ef5.pdf> (10.01.2020).
- Peterson, M. N.** (2019). Hunting. – *Encyclopedia of Ecology*. Vol. 3, pp. 438-440.
- Picheta, R.** (2019). Trophy hunter 'pays \$110k' to kill and pose with rare mountain goat. CNN. [veebileht] <https://edition.cnn.com/2019/02/13/asia/pakistan-markhor-goat-trophy-hunter-scli-intl/index.html> (02.02.2020).
- Pocket knife saves Canadian man during grizzly bear attack. (2019). BBC. [veebileht] <https://www.bbc.com/news/world-us-canada-49186379> (06.02.2020).
- Pointing, C.** (2019). The Beautiful Reason Colombia Just Banned Recreational Trophy Hunting. LiveKindly. [veebileht] <https://www.livekindly.co/reason-colombia-banned-recreational-hunting/> (27.01.2020).
- Polar bear killed Canadian man protecting his children. (2018). BBC. [veebileht] <https://www.bbc.com/news/world-us-canada-44720199> (06.02.2020).
- Porten-Che  , P., Eilders, C.** (2015). Spiral of silence: How online communication affects opinion climate perception and opinion expression regarding the climate change debate. – *Studies in Communication Sciences*. No. 15, pp. 143-150.
- Public opinion. (s.a.a). Britannica. [veebileht] <https://www.britannica.com/topic/public-opinion> (29.12.2019).

- Public opinion. (s.a.b). Oxford Reference. [veebileht] <https://www.oxfordreference.com/view/10.1093/oi/authority.20110803100353599> (29.12.2019).
- Pöld, A.** (2016). Massiivse linnutapu ulatusest puudub ülevaade isegi jahimeeste seltsil: välismaalased sülitavad Eesti jahiseaduse peale. [veebileht] <https://www.delfi.ee/news/paevauudised/eeesti/massiivse-linnutapu-ulatusest-puudub-ulevaade-isegi-jahimeeste-seltsil-valismaalased-sulitavad-eeesti-jahiseaduse-peale?id=76040305> (08.02.2020).
- Qualitative coding. (s.a). Cessda Training. [veebileht] <https://www.cessda.eu/Training/Training-Resources/Library/Data-Management-Expert-Guide/3.-Process/Qualitative-coding> (14.01.2020).
- Rademeyer, J.** (2017). FACTSHEET: How much does hunting contribute to African economies? Africa Check. [veebileht] <https://africacheck.org/factsheets/factsheet-how-much-does-hunting-contribute-to-african-economies/> (28.01.2020).
- Randla, T.** (1979). Jahimehe käsiraamat. Tallinn: Valgus. 400 lk.
- Randveer, T.** (2003). Jahiraamat. Tallinn: Tallinna Raamatutrukikoda. 293 lk.
- Randveer, T.** (2006). The Attitude of Estonians Towards Large Carnivores. - *Acta Zoologica Lituanica*. Vol. 16, No. 2, pp. 119-123.
- Randveer, T., Pärn, T.** (2017). Jahimehe kuvand ühiskonnas II. – *Eesti Jahimees*. Nr. 2, lk. 36-39.
- Recreational hunting and animal welfare. (2017). RSPCA. 18 lk. [on-line] <https://kb.rspca.org.au/wp-content/uploads/2018/11/Recreational-hunting-RSPCA-Information-Paper-Dec-2017.pdf> (11.01.2020).
- Reidolf, F.** (1938). Jahinduse käsiraamat. (2. tr). Tallinn: Tallinna Raamatutrukikoda. 616 lk.
- Research Guides. (s.a). USC Libraries. [veebileht] <https://libguides.usc.edu/writingguide/quantitative> (15.01.2020).
- Riigikogu keskkonnakomisjoni istungi protokoll nr 137. (2018). Rahvaalgatus.ee. [on-line] <https://rahvaalgatus.ee/initiatives/92cc16ee-107e-4208-b92c-2ffed24d4f4b/files/533> (08.02.2020).
- Rogan, M. S., Lindsey, P. A., Tambling, C. J., Golabek, K. A., Chase, M. J., Collins, K., McNutt, J. W.** (2017). Illegal bushmeat hunters compete with predators and threaten wild herbivore populations in a global tourism hotspot. – *Biological Conservation*. Vol. 210, Part A, pp. 233-242.
- Roht, K.** (2006). Jahitrofeede hindamine. Tallinn: Kirjastus „Eesti Jahimees“. 310 lk.
- Roht, K.** (2018). Veelinnujahist ja jahituristidest. Eesti Jahimeeste Selts. [veebileht] <http://www.ejs.ee/ej-42018-veelinnujahist-ja-jahituristidest/> (08.02.2020).

- Ronnenberg, K., Habbe, B., Gräber, R., Strauß, E., Siebert, U.** (2017). Coexistence of wolves and humans in a densely populated region (Lower Saxony, Germany). – *Basic and Applied Ecology*. Vol. 25, pp. 1-14.
- Rootsi, I.** (2014). Jaht ja ulukid rahvakultuuris. Tallinn: Tallinna Raamatutrükikoda. 327 lk.
- Rosling, H.** (2018). Faktitäius. Tallinn: Kirjastus Tänapäev. 309 lk.
- Rott, N.** (2018). Decline In Hunters Threatens How U.S. Pays For Conservation. NPR. [veebileht] <https://www.npr.org/2018/03/20/593001800/decline-in-hunters-threatens-how-u-s-pays-for-conservation?t=1579780097346> (27.01.2020).
- Rull, I.** (2008). Meediamängud. Äripäev. Tallinn: Tallinna Raamatutrükikoda. 151 lk.
- Rämmer, A.** (2014). Valimi moodustamine. [veebileht] <http://samm.ut.ee/valimid> (15.01.2020).
- Saami ühendus võitis Rootsi kohtus õiguse ise jahti ja kalapüüki korraldada. (2020). Postimees. [veebileht] https://maailm.postimees.ee/6880084/saami-uhendus-voitis-rootsi-kohtus-oiguse-ise-jahti-ja-kalapuuki-korraldada?utm_source (28.01.2020).
- Saaremaa nuhtlusliigile kehtestati suurem kütimisvabadus. (2019). Keskkonnaministeerium. [veebileht] <https://www.envir.ee/et/uudised/saaremaa-nuhtlusliigile-kehtestati-suurem-kuttimisvabadus> (27.12.2019).
- Samuel, H.** (2015). French farmers kidnap Alps park chiefs, demanding protection from wolf attacks. The Telegraph. [veebileht] <https://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/france/11839696/French-farmers-kidnap-Alps-park-chiefs-demanding-protection-from-wolf-attacks.html> (28.01.2020).
- Samuel, H.** (2019a). French hunters should take breathalyser tests, campaigners say after string of deadly accidents. The Telegraph. [veebileht] <https://www.telegraph.co.uk/news/2019/11/29/french-hunters-should-take-breathalyser-tests-campaigners-say/> (08.02.2020).
- Samuel, H.** (2019b). Calls for hunting ban in France after pregnant woman killed by dogs while on forest stroll. The Telegraph. [veebileht] <https://www.telegraph.co.uk/news/2019/11/20/calls-hunting-ban-france-pregnant-woman-killed-dogs-forest-stroll/> (08.02.2020).
- Schearf, D.** (2018). VOA News. [veebileht] <https://www.voanews.com/africa/kenyan-conservationists-lament-us-lifting-trophy-ban-tillerson-visits> (28.01.2020).
- Schulz, A., Roessler, P.** (2012). The Spiral of Silence and the Internet: Selection of Online Content and the Perception of the Public Opinion Climate in Computer-Mediated Communication Environments. – *International Journal of Public Opinion Research*. Vol. 24, No. 2, pp. 346-367.
- Schulte, J.** (2014). Jahimehe käsiraamat. Tallinn: Varrak. 608 lk.
- Scott, S.** (2019). Hunting Story Reported ACCURATELY by Mainstream Media. NRA Hunters Leadership Forum. [veebileht] <https://www.nrahl.org/articles/2019/4/26/hunting-story-reported-accurately-by-mainstream-media/> (20.04.2020).

- Shaw, W. W.** (1977). A Survey of Hunting Opponents. - *Wildlife Society Bulletin*. Vol. 5, No. 1, pp. 19-24.
- Sheets, M.** (2019). Texas big game hunter paid Pakistani government \$110,000 to kill a rare Himalayan screw-horn goat. Daily Mail. [veebileht] <https://www.dailymail.co.uk/news/article-6698307/Texas-big-game-hunter-paid-Pakistan-110K-kill-rare-Himalayan-screw-horn-goat.html> (02.02.2020).
- Sikk, R.** (2020). Hundiurija Peep Männil: kui lund ei tule, saab hunte olema rohkem kui soovime. Maaleht. [veebileht] <https://maaleht.delfi.ee/uudised/hundiurija-peep-mannil-kui-lund-ei-tule-saab-hunte-olema-rohkem-kui-soovime?id=88764917> (03.02.2020).
- Silent Forests: Battling Hunting Overkill in Southeast Asia. (2016). Alliance of Leading Environmental Researchers & Thinkers. [veebileht] <http://alert-conservation.org/issues-research-highlights/2016/10/30/hunting-overkill-leads-to-silent-forests-across-southeast-asia> (27.01.2020).
- Sixsmith, B.** (2018). The Hypocrisy of Anti-Hunters. Medium. [veebileht] <https://arcdigital.media/the-hypocrisy-of-anti-hunters-f8ce929a4332> (02.02.2020).
- Smetacek, P.** (2017). Did a ban on hunting help India's wildlife and forests thrive, or ruin them? dailyO. [veebileht] <https://www.dailyo.in/politics/hunting-ban-india-wildlife-protection-act-1972-indira-gandhi/story/1/21447.html> (27.01.2020).
- Sohn, D., Geidner, N.** (2016). Collective Dynamics of the Spiral of Silence: The Role of Ego-Network Size. - *International Journal of Public Opinion Research*. Vol. 28, No. 1, pp. 25-45.
- Soopan, I.** (2017). Välismaised jahituristid uhkeldavad internetis Eestis tapetud lindudega. Maaleht. [veebileht] <https://maaleht.delfi.ee/tasubteada/fotod-valismaised-jahituristid-uhkeldavad-internetis-eeestis-tapetud-lindudega?id=79891852> (08.02.2020).
- Starving, injured bear killed woman and baby, says Canada coroner. (2019). BBC. [veebileht] <https://www.bbc.com/news/world-us-canada-47701220> (06.02.2020).
- Status of large carnivore populations in Europe 2012-2016. (s.a). European Commission. [veebileht] https://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/species/carnivores/conservation_status.htm (08.02.2020).
- Stokes, M.** (2011). An Introduction to Managing Wild Game Populations. - *Nature Education Knowledge*. Vol. 2, No. 11, pp. 4.
- Supekova, S.** (2014). Hunting Traditions in Europe – The Way of Life for Hunters. Center for Humans and Nature. [veebileht] <https://www.humansandnature.org/hunting-so%C5%88a-supekova> (06.02.2020).
- Zhao, X.** (2016). Effects of Perceived Media Diversity and Media Reliance on Public Opinion Expression. – *International Journal of Public Opinion Research*. Vol. 28, No. 3, pp. 355-375.

- Teel, T. L., Krannich, R. S., Schmidt, R. H.** (2002). Utah Stakeholders' Attitudes toward Selected Cougar and Black Bear Management Practices. - *Wildlife Society Bulletin*. Vol. 30, No. 1, pp. 2-15.
- Tekstid ja taustad V. Meediatekstide keelekasutus ja selle sotsiokultuurilised taustad. (2008). /Toim. R. Kasik. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus. 192 lk.
- Thaler, A. D., Rose, N. A., Cosentino, A. M., Wright, A. J.** (2017). Lions, Whales, and the Web: Transforming Moment Inertia into Conservation Action. – *Frontiers in Marine Science*. Vol. 4, Article 292.
- The global state of digital in 2018 - from Argentina to Zambia. (2018). Hootsuite. [on-line] https://hootsuite.com/pages/digital-in-2018?utm_source=facebook&utm_medium=owned_social&utm_term=b4fef61c-6a9b-47e5-95f7-686c62704885&utm_campaign=all-brand-social_trends-apac-en---field_marketing_digital_in_2018 (15.01.2020).
- Thi Nguyen, C.** (2019). The problem of living inside echo chambers. The Conversation. [veebileht] <https://theconversation.com/the-problem-of-living-inside-echo-chambers-110486> (23.02.2020).
- Torpan, S.** (2018). Riigikogu kehtestas veelinnujahi turistidele kohustusliku koolituse. Postimees. [veebileht] <https://maaelu.postimees.ee/4503803/otsustatud-riigikogu-kehtestas-veelinnujahi-turistidele-kohustusliku-koolituse> (08.02.2020).
- Tremlett, G.** (2012). Spain's King Juan Carlos under fire over elephant hunting trip. The Guardian. [veebileht] <https://www.theguardian.com/world/2012/apr/15/spain-king-juan-carlos-hunting> (08.02.2020).
- Tribes call on world leaders to recognize their right to hunt. (2015). Survival International. [veebileht] <https://www.survivalinternational.org/news/10699> (28.01.2020).
- Trifunov, D.** (2012). Costa Rica bans trophy hunting, a first for Latin America. PRI. [veebileht] <https://www.pri.org/stories/2012-12-12/costa-rica-bans-trophy-hunting-first-latin-america> (27.01.2020).
- Troake, A.** (2005). My Ancestors were rogues and murderers. National Film Board of Canada. [on-line] https://www.nfb.ca/film/my_ancestors_were_rogues_murderers/ (06.02.2020).
- Ultimate Guide to Hunting in Australia. (s.a). Full Force Hunting. [veebileht] <https://www.fullforcehunting.com.au/blog/full-force-australian-hunting-blog/ultimate-guide-to-hunting-in-australia> (27.01.2020).
- Ulukid. (2015). Keskkonnaagentuur. [veebileht] <https://www.keskkonnaagentuur.ee/et/ulukid> (27.12.2019).
- US trophy hunter Bryan Kinsel Harlan pays US\$110,000 to kill rare Astore markhor mountain goat in Pakistan. Is he helping save the species? (2019). South China Morning Post. [veebileht]

- <https://www.scmp.com/news/asia/south-asia/article/2185900/us-trophy-hunter-bryan-kinsel-harlan-pays-us110000-kill-rare> (02.02.2020).
- Uustal, M.** (2017). Aita lõpetada seaduslikud veelindude tapatalgud! Rahvaalgatus.ee. [veebileht] <https://rahvaalgatus.ee/initiatives/92cc16ee-107e-4208-b92c-2ffed24d4f4b> (08.02.2020).
- Vaiksoo, J.** (2019). Tunda vabadust. - *Eesti Jahimees*. Nr. 4, lk. 5.
- Valente, M.** (2005). Environment-Argentina: Hunting Out of Control. Inter Press Service News Agency. [veebileht] <http://www.ipsnews.net/2005/08/environment-argentina-hunting-out-of-control/> (27.01.2020).
- Watts, D., Matilainen, A., Kurki, S. P., Keskinarkaus, S., Hunter, C.** (2017). Hunting cultures and the „northern periphery“: Exploring their relationship in Scotland and Finland. – *Journal of Rural Studies*. Vol. 54, pp. 255-265.
- Vaughan, A.** (2015). France bans imports of lion hunt trophies. The Guardian. [veebileht] <https://www.theguardian.com/environment/2015/nov/19/france-bans-imports-of-lion-hunt-trophies> (06.02.2020).
- Vaughan, A.** (2016). Brazil budget cuts put uncontacted Amazon tribe at risk, say activists. The Guardian. [veebileht] <https://www.theguardian.com/world/2016/dec/23/brazil-budget-uncontacted-amazon-tribe-risk-indigenous> (28.01.2020).
- Webber, E.** (2019). Thousands of hunt supporters attend dozens of Boxing Day meets across UK despite wind and rain as campaigners call for tougher laws to protect foxes. Daily Mail. [veebileht] <https://www.dailymail.co.uk/news/article-7827767/Thousands-hunt-supporters-attend-dozens-Boxing-Day-meets-UK.html> (08.02.2020).
- Veelinnujahi hooaeg tuleb välisjahimeestele teisiti. (2018). Keskkonnaministeerium. [veebileht] <https://www.envir.ee/et/node/12565> (19.01.2020).
- Veeroja, R., Männil, P.** (2019). Ulukiasurkondade seisund ja küttimissoovitus 2019. Keskkonnaagentuur. 132 lk. [on-line] https://www.keskkonnaagentuur.ee/sites/default/files/elfinder/article_files/ulukiasurkondade_seisund_ja_kuttimissoovitus_2019.pdf (27.12.2019).
- What you can hunt. (s.a). Sporting Shooters' Association of Australia. [veebileht] <https://ssaa.org.au/hunting/what-you-can-hunt> (27.01.2020).
- Wilder, J. M., Vongraven, D., Atwood, T., Hansen, B., Jessen, A., Kochnev, A., York, G., Vallender, R., Hedman, D., Gibbons, M.** (2017). Polar Bear Attacks on Humans: Implications of a Changing Climate. – *Wildlife Society Bulletin*. Vol. 41, No. 3, pp. 537-547.
- Wildlife crime. (s.a). FACE. [veebileht] <https://www.face.eu/wildlife-conservation/wildlife-crime/> (11.01.2020).
- Wildlife management. (s.a). Food and Agriculture Organization of the United Nations. [on-line] <http://www.fao.org/sustainable-forest-management/toolbox/modules/wildlife-management/basic-knowledge/en/?type=111> (08.01.2020).

- Wilson, B.** (2018). The role of the media in developing a shared moral understanding. – *The Social Science Journal*. Vol. 55, pp. 34-36.
- Woman killed in 'extremely rare' black bear attack in Canada. (2019). BBC. [veebileht] <https://www.bbc.com/news/world-us-canada-49585900> (06.02.2020).
- Von Essen, E., Hansen, H. P., Peterson, M. N., Peterson, T. R.** (2017). Discourses on illegal hunting in Sweden: the meaning of silence and resistance. – *Environmental Sociology*. Vol. 4, No. 3, pp. 370-380.
- Vucetich, J. A., Burnham, D., Johnson, P. J., Loveridge, A. J., Nelson, M. P., Bruskotter, J. T., Macdonald, D. W.** (2019). The value of argument analysis for understanding ethical considerations pertaining trophy hunting and lion conservation. – *Biological Conservation*. Vol. 235, pp. 260-272.
- Wywiałowski, A. P., Dahlgren, R. B.** (1985). Belief about Wildlife Management among Iowans with Differing Attitudes toward Hunting. – *Wildlife Society Bulletin*. Vol. 13, No. 3, pp. 328-332.
- Ühe minuti loeng: filtrimull ehk kui internetigigandid otsustavad, mida näeme ja kuidas mõtleme. (2015). ERR. [veebileht] <https://novaator.err.ee/258114/uhe-minuti-loeng-filtrimull-ehk-kui-internetigigandid-otsustavad-mida-naeme-ja-kuidas-motleme> (23.02.2020).
- Yin, X., Wang, H., Yin, P., Zhu, H.** (2019). Agent-based opinion formation modeling in social network: A perspective of social psychology. – *Physica A*. Vol. 532, Article 121786.

LISAD

Lisa 1. Küsimused jahimeestele ja -naistele

1. Teie vanus*

- ☐ Kuni 20
- ☐ 21-30
- ☐ 31-40
- ☐ 41-50
- ☐ 51-60
- ☐ 61-70
- ☐ 71 või vähem

2. Teie sugu*

- ☐ Mees
- ☐ Naine

3. Teie haridus*

- ☐ Põhiharidus
- ☐ Keskharidus
- ☐ Kesk-eri/kutseharidus
- ☐ Kõrgharidus

4. Elate...*

- ☐ Suures linnas (Tallinn, Tartu, Pärnu, Narva)
- ☐ Väikeses linnas
- ☐ Alevikus
- ☐ Külas

5. Millises maakonnas Te elate?*

- ☐ Harju maakond
- ☐ Hiiu maakond
- ☐ Ida-Viru maakond
- ☐ Jõgeva maakond
- ☐ Järva maakond
- ☐ Lääne maakond
- ☐ Lääne-Viru maakond
- ☐ Põlva maakond
- ☐ Pärnu maakond
- ☐ Rapla maakond
- ☐ Saare maakond
- ☐ Tartu maakond
- ☐ Valga maakond
- ☐ Viljandi maakond
- ☐ Võru maakond

6. Mitu aastat olete jahimehena/jahinaisena tegutsenud?*

- ☐ Alla 5 aasta
- ☐ 5-10 aastat
- ☐ 11-20 aastat
- ☐ 21-30 aastat
- ☐ 31-40 aastat
- ☐ Enam kui 40 aastat

7. Palun märkige, millised on Teie arvates jahipidamise eesmärgid hetkel Eestis*

Jätkamiseks on vajalik lisada hinnang iga rea kohta.

	Kindlasti on	Pigem on	Pigem ei ole	Üldse mitte
Ulukiliha	☐	☐	☐	☐
Trofeed	☐	☐	☐	☐
Loodushoid (ulukite arvukuse reguleerimine, haiguste leviku ohjamine, jne)	☐	☐	☐	☐
Harrastustegevus ja aktiivne puhkus	☐	☐	☐	☐
Jahikire rahuldamine	☐	☐	☐	☐

8. Kas Teie arvates on jahipidamine jahimeeste jaoks rahaliselt kasumlik tegevus?*

- ☐ Kindlasti on
- ☐ Pigem on
- ☐ Pigem ei ole
- ☐ Kindlasti mitte

9. Kas kuulute ühte või mitmesse jahiseltsi?*

- ☐ Ei kuulu ühtegi
- ☐ Kuulun ühte
- ☐ Kuulun mitmesse

10. Millises maakonnas jahimehena/jahinaisena peamiselt tegutsete?*

- ☐ Harju maakond
- ☐ Hiiu maakond
- ☐ Ida-Viru maakond
- ☐ Jõgeva maakond
- ☐ Järva maakond
- ☐ Lääne maakond
- ☐ Lääne-Viru maakond
- ☐ Põlva maakond
- ☐ Pärnu maakond
- ☐ Rapla maakond
- ☐ Saare maakond
- ☐ Tartu maakond
- ☐ Valga maakond
- ☐ Viljandi maakond
- ☐ Võru maakond

11. Kas olete ise maaomanik mõnel üksusel, kus peetakse ka jahti?*

- ☐ Jah
- ☐ Ei

12. Kas mõni uluk on Teile majanduslikku kahju tekitanud?*

- ☐ Jah
- ☐ Ei

13. Mil määral huvitute (üldises plaanis) Eesti jahinduses toimuvast?*

- ☐ Huvitun väga ja hoian end kursis
- ☐ Pigem huvitun ja püüan kursis olla
- ☐ Pigem ei huvitu
- ☐ Üldse ei huvitu

14. Milliseid meediakanaleid ja mil määral jälgite/kasutate?*

Jätkamiseks on vajalik lisada hinnang iga rea kohta.

	Igapäevaselt	Üsna tihti	Harva	Üldse mitte
Televisioon	☐	☐	☐	☐
Raadio	☐	☐	☐	☐
Ajalehed	☐	☐	☐	☐
Ajakirjad	☐	☐	☐	☐
Veebiväljaanded	☐	☐	☐	☐
Sotsiaalmeedia	☐	☐	☐	☐

15. Kuidas hindate nende meediakanalite usaldusväärsust?*

Jätkamiseks on vajalik lisada hinnang iga rea kohta

	Väga usaldusväärne	Pigem usaldusväärne	Pigem ei ole usaldusväärne	Ei pea üldse usaldusväärseks
Televisioon	☐	☐	☐	☐
Raadio	☐	☐	☐	☐
Ajalehed	☐	☐	☐	☐
Ajakirjad	☐	☐	☐	☐
Veebiväljaanded	☐	☐	☐	☐
Sotsiaalmeedia	☐	☐	☐	☐

16. Palun hinnake järgmiste institutsioonide usaldusväärsust jahinduse alal Eestis*

Jätkamiseks on vajalik lisada hinnang iga rea kohta.

	Väga usaldusväärne	Pigem usaldusväärne	Pigem ei ole usaldusväärne	Ei pea üldse usaldusväärseks
Teadlased	☐	☐	☐	☐
Looduskaitsjad	☐	☐	☐	☐
Jahindus-organisatsioonide esindajad	☐	☐	☐	☐
Jahimehed	☐	☐	☐	☐
Riiklikud keskkonna-institutsioonid	☐	☐	☐	☐
Maaomanikud	☐	☐	☐	☐
Poliitikud	☐	☐	☐	☐

17. Kui meenutate meedias hiljuti (umbes viimase aasta jooksul) avaldatud artikleid/uudiseid jahindusest või ulukitest, siis millise mulje on need Teile Eesti jahindusest jätanud?*

- ☐ Positiivse

- Pigem positiivse
- Pigem negatiivse
- Negatiivse

18. Milline kõige positiivsem artikkel/uudis jahindusest või ulukitest Teile esimesena meenub?*

Vaba tekst

19. Milline kõige negatiivsem artikkel/uudis jahindusest või ulukitest Teile esimesena meenub?*

Vaba tekst

20. Kas Teie arvates on meediakajastuse põhjal jäänud mulje Eesti jahindusest adekvaatne?*

○ Jah, on küll	○ Pigem ei ole
○ Pigem on	○ Ei ole

21. Kas meedias kajastatud artiklid/uudised on kuidagi Teie kui jahimehe/jahinaise tegevust või hoiakuid mõjutanud? Kuidas?*

Vaba tekst

22. Kas Teie arvates on jahindust reguleerivad seadused ja eeskirjad Eestis piisavad?*

○ Jah, on	○ Pigem ei ole
○ Pigem on	○ Ei ole

23. Palun hinnake Eesti jahinduse ja selle jätkusuutlikkusega seotud peamisi murekohti*

	On kindlasti probleem	Pigem on probleem	Pigem ei ole probleem	Ei ole probleem
Küttimismahud on liiga suured	○	○	○	○
Jahimeeste ja maaomanike suhted	○	○	○	○
Salaküttimine	○	○	○	○
Üha kiirenev ühiskonna linnastumine	○	○	○	○
Jahinduse maine Eestis	○	○	○	○
Jahiseltsidele/küttidele pandud liiga suured kohustused	○	○	○	○
Liigi väärtuslikeimate isendite (trofeeloomade) eelisküttimine	○	○	○	○
Valede seire- ja küttimisandmete esitamine	○	○	○	○
Osa jahimeeste halb käitumine, mis avaldab negatiivset mõju kogu Eesti jahindusele	○	○	○	○

24. Palun hinnake Eesti jahinduse jätkusuutlikkuse tagamise meetodite olulisust*

	On kindlasti oluline	Pigem on oluline	Pigem ei ole oluline	Ei ole oluline
Hoida jahindust ühiskondlikult aktsepteeritava harrastustegevusena	☐	☐	☐	☐
Piirata jahiturismi Eestis (nt reegleid karmistades)	☐	☐	☐	☐
Maaomanikele suurema otsustusõiguse võimaldamine jahinduses	☐	☐	☐	☐
Rohkem toetusi Eesti jahinduse arendamiseks (jahimajade ehitamine, esmatöötluspaikade rajamine, jne)	☐	☐	☐	☐
Küttide põhjalikum jahindusalane koolitamine, rangemad eksamid	☐	☐	☐	☐
Küttimise delegeerimine professionaalsetele jäägritele ja harrastusjahi osatähtsuse vähendamine	☐	☐	☐	☐
Jahindusalase seadusandluse täiendamine	☐	☐	☐	☐
Põhjalikum jahindusalane järelvalve	☐	☐	☐	☐
Jahindustraditsioonide jätkusuutlikkuse toetamine	☐	☐	☐	☐

25. Mida arvate ulukite valikulisest küttimisest (nn valiklaskmisest)? Kas see on Teie arvates Eesti jahinduses rakendatud?*

Vaba tekst

26. Kokkuvõtteks: Kas Teie arvates on jahindus Eestis heal tasemel ja jätkusuutlik?*

- ☐ Jah, on
- ☐ Pigem on
- ☐ Pigem ei ole
- ☐ Kindlasti mitte

27. Kui soovite veel Eesti jahinduse meediakuvandi või jätkusuutlikkuse teemal midagi lisada, siis võite seda teha siin:

Vaba tekst

Lisa 2. Küsimused üldsusele

1. Teie vanus*

- ☐ Kuni 20
- ☐ 21-30
- ☐ 31-40
- ☐ 41-50
- ☐ 51-60
- ☐ 61-70
- ☐ 71 või vähem

2. Teie sugu*

- ☐ Mees
- ☐ Naine

3. Teie haridus*

- ☐ Põhiharidus
- ☐ Keskharidus
- ☐ Kesk-eri/kutseharidus
- ☐ Kõrgharidus

4. Elate...*

- ☐ Suures linnas (Tallinn, Tartu, Pärnu, Narva)
- ☐ Väikeses linnas
- ☐ Alevikus
- ☐ Külas

5. Millises maakonnas Te elate?*

☐ Harju maakond	☐ Pärnu maakond
☐ Hiiu maakond	☐ Rapla maakond
☐ Ida-Viru maakond	☐ Saare maakond
☐ Jõgeva maakond	☐ Tartu maakond
☐ Järva maakond	☐ Valga maakond
☐ Lääne maakond	☐ Viljandi maakond
☐ Lääne-Viru maakond	☐ Võru maakond
☐ Põlva maakond	

6. Kas olete ise maaomanik mõnel üksusel, kus peetakse ka jahti?*

- ☐ Jah
- ☐ Ei

7. Kas mõni uluk on Teile majanduslikku kahju tekitanud?*

- ☐ Jah
- ☐ Ei

8. Kas ja mil moel olete jahindusega seotud?*

Märkige kõik sobivad.

- ☐ Pereliikmed tegelevad jahindusega
- ☐ Tutvusringkonnas on jahimehi/jahinaisi
- ☐ Tööalane kokkupuude
- ☐ Ei ole üldse seotud
- ☐ Olen jahimees/jahinaine

9. Palun märkige, millised on Teie arvates jahipidamise eesmärgid hetkel Eestis*

Jätkamiseks on vajalik lisada hinnang iga rea kohta.

	Kindlasti on	Pigem on	Pigem ei ole	Üldse mitte
Ulukiliha	☐	☐	☐	☐
Trofeed	☐	☐	☐	☐
Loodushoid (ulukite arvukuse reguleerimine, haiguste leviku ohjamine, jne)	☐	☐	☐	☐
Harrastustegevus ja aktiivne puhkus	☐	☐	☐	☐
Jahikire rahuldamine	☐	☐	☐	☐

10. Kas Teie arvates on jahipidamine jahimeeste jaoks rahaliselt kasumlik tegevus?*

- ☐ Kindlasti on
- ☐ Pigem on
- ☐ Pigem ei ole
- ☐ Kindlasti mitte

11. Mil määral huvitute (üldises plaanis) Eesti jahinduses toimuvast?*

- ☐ Huvitun väga ja hoian end kursis
- ☐ Pigem huvitun ja püüan kursis olla
- ☐ Pigem ei huvitu
- ☐ Üldse ei huvitu

12. Milliseid meediakanaleid ja mil määral jälgite/kasutate?*

Jätkamiseks on vajalik lisada hinnang iga rea kohta.

	Igapäevaselt	Üsna tihti	Harva	Üldse mitte
Televisioon	☐	☐	☐	☐
Raadio	☐	☐	☐	☐
Ajalehed	☐	☐	☐	☐
Ajakirjad	☐	☐	☐	☐
Veebiväljaanded	☐	☐	☐	☐
Sotsiaalmeedia	☐	☐	☐	☐

13. Kuidas hindate nende meediakanalite usaldusväärsust?*

Jätkamiseks on vajalik lisada hinnang iga rea kohta

	Väga usaldusväärne	Pigem usaldusväärne	Pigem ei ole usaldusväärne	Ei pea üldse usaldusväärseks
Televisioon	☐	☐	☐	☐
Raadio	☐	☐	☐	☐
Ajalehed	☐	☐	☐	☐
Ajakirjad	☐	☐	☐	☐
Veebiväljaanded	☐	☐	☐	☐
Sotsiaalmeedia	☐	☐	☐	☐

14. Palun hinnake järgmiste institutsioonide usaldusväärsust jahinduse alal Eestis*

Jätkamiseks on vajalik lisada hinnang iga rea kohta.

	Väga usaldusväärne	Pigem usaldusväärne	Pigem ei ole usaldusväärne	Ei pea üldse usaldusväärseks
Teadlased	☐	☐	☐	☐
Looduskaitsejad	☐	☐	☐	☐
Jahindus-organisatsioonide esindajad	☐	☐	☐	☐
Jahimehed	☐	☐	☐	☐
Riiklikud keskkonna-institutsioonid	☐	☐	☐	☐
Maaomanikud	☐	☐	☐	☐
Poliitikud	☐	☐	☐	☐

15. Kui meenutate meedias hiljuti (umbes viimase aasta jooksul) avaldatud artikleid/uudiseid jahindusest või ulukitest, siis millise mulje on need Teile Eesti jahindusest jätnud?*

- ☐ Positiivse
- ☐ Pigem positiivse
- ☐ Pigem negatiivse
- ☐ Negatiivse

16. Milline kõige positiivsem artikkel/uudis jahindusest või ulukitest Teile esimesena meenub?*

Vaba tekst

17. Milline kõige negatiivsem artikkel/uudis jahindusest või ulukitest Teile esimesena meenub?*

Vaba tekst

18. Kas Teie arvates on meediakajastuse põhjal jäänud mulje Eesti jahindusest adekvaatne?*

- ☐ Jah, on küll
- ☐ Pigem on
- ☐ Pigem ei ole
- ☐ Ei ole

19. Kas meedias kajastatud artiklid/uudised on kuidagi Teie hoiakuid jahinduse osas mõjutanud? Kuidas?*

Vaba tekst

20. Kas Teie arvates on jahindust reguleerivad seadused ja eeskirjad Eestis piisavad?*

- ☐ Jah, on
- ☐ Pigem on
- ☐ Pigem ei ole
- ☐ Ei ole

21. Palun hinnake Eesti jahinduse ja selle jätkusuutlikkusega seotud peamisi murekohti*

	On kindlasti probleem	Pigem on probleem	Pigem ei ole probleem	Ei ole probleem
Küttimismahud on liiga suured	☐	☐	☐	☐
Jahimeeste ja maaomanike suhted	☐	☐	☐	☐
Salaküttimine	☐	☐	☐	☐
Üha kiirenev ühiskonna linnastumine	☐	☐	☐	☐
Jahinduse maine Eestis	☐	☐	☐	☐
Jahiseltsidele/küttidele pandud liiga suured kohustused	☐	☐	☐	☐
Liigi väärtuslikeimate isendite (trofeeloomade) eelisküttimine	☐	☐	☐	☐
Valede seire- ja küttimisandmete esitamine	☐	☐	☐	☐
Osa jahimeeste halb käitumine, mis avaldab negatiivset mõju kogu Eesti jahindusele	☐	☐	☐	☐

22. Palun hinnake Eesti jahinduse jätkusuutlikkuse tagamise meetodite olulisust*

	On kindlasti oluline	Pigem on oluline	Pigem ei ole oluline	Ei ole oluline
Hoida jahindust ühiskondlikult aktsepteeritava harrastustegevusena	☐	☐	☐	☐
Piirata jahiturismi Eestis (nt reegleid karmistades)	☐	☐	☐	☐
Maaomanikele suurema otsustusõiguse võimaldamine jahinduses	☐	☐	☐	☐
Rohkem toetusi Eesti jahinduse arendamiseks (jahimajade ehitamine, esmatöötluspaikade rajamine, jne)	☐	☐	☐	☐
Küttide põhjalikum jahindusalane koolitamine, rangemad eksamid	☐	☐	☐	☐
Küttimise delegeerimine professionaalsetele jäägritele ja harrastusjahi osatähtsuse vähendamine	☐	☐	☐	☐
Jahindusalase seadusandluse täiendamine	☐	☐	☐	☐
Põhjalikum jahindusalane järelvalve	☐	☐	☐	☐
Jahindustraditsioonide jätkusuutlikkuse toetamine	☐	☐	☐	☐

23. Kokkuvõtteks: Kas Teie arvates on jahindus Eestis heal tasemel ja jätkusuutlik?*

- ☐ Jah, on
- ☐ Pigem on
- ☐ Pigem ei ole
- ☐ Kindlasti mitte

24. Kui soovite veel Eesti jahinduse meediakuvandi või jätkusuutlikkuse teemal midagi lisada, siis võite seda teha siin:

Vaba tekst

**Lihtlitsents lõputöö salvestamiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks
ning juhendaja(te) kinnitus lõputöö kaitsmisele lubamise kohta**

Mina, Kerli Kuusk,

(sünnipäev pp/kuu/aa: 18.03.1986)

1. annan Eesti Maaülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud lõputöö „Jahinduse meediakuvand, maine ja jätkusuutlikkus Eestis“, mille juhendaja on Tiit Randveer,

1.1. salvestamiseks säilitamise eesmärgil,

1.2. digiarhiivi DSpace lisamiseks ja

1.3. veebikeskkonnas üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;

2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile;

3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Lõputöö autor

(allkirjastatud digitaalselt)

allkiri

Tartu, 20.05.2020

Juhendaja(te) kinnitus lõputöö kaitsmisele lubamise kohta

Luban lõputöö kaitsmisele.

Tiit Randveer *(allkirjastatud digitaalselt)*

(juhendaja nimi ja allkiri)

20.05.2020

(kuupäev)